

VOL. 3, NO. 2, MARCH-APRIL 2025
ISSN: 2985-2307 (Online)

JOURNAL OF APPLIED EDUCATION

Editor:

Asst. Prof. Dr. Prayoon Saengsai

For More Info:

<https://so16.tci-thaijo.org/index.php/JAE/index>

Journal of Applied Education ปีที่ 3 ฉบับที่ 2

JAE

ISSN: 2985-2307 (Online)

Journal of Applied Education Vol. 3 No. 2

Journal of Applied Education

3/1273 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 080-224-1454, 081-601-5934 อีเมล: j.applied.edu@gmail.com

เจ้าของ: ปัญญาพัฒน์ 3/1273 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริสิริ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.กชพร นานาผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริยา คูหา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สธิพร เขาวนชัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ฤงแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิน ใจแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ผู้จัดการวารสาร:

นางสาวศิริรัตน์ ประศรี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

Journal of Applied Education มีกำหนดวงรอบการเผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so16.tci-thaijo.org/index.php/JAE/index> เพื่อดำเนินการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim and Scope)

Journal of Applied Education มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือ ด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา ปีละ 6 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความและผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย ด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่
- 3) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นบทความในลักษณะวิจารณ์หรืออธิบายเหตุผลสนับสนุนในประเด็นที่เห็นด้วย และ มีความเห็นแตกต่างในมุมมองวิชาการ

Journal of Applied Education ฉบับนี้เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (มีนาคม – เมษายน 2568) Journal of Applied Education ได้มุ่งเน้นการเผยแพร่ บทความทางด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา จากหลากหลายหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่าน ที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน จึงกล่าวได้ว่าบทความที่ทางวารสารการศึกษาประยุกต์ได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ

กระผมในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้จัดการวารสาร และคณะกรรมการ บรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดี ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการ แก่นักวิชาการ และวิญญูชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป ด้วยจิตคารวะ และขอบคุนทุกท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส

บรรณาธิการ Journal of Applied Education

สารบัญ

บทความวิจัย

- การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ
นิตยดา กาบยุบล, ภาสุดา ภาคาผล 1-12
- ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
กับประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา
จันทร์เพ็ญ ศิริเสถียร, จรัส อติวิทยากรณ์, ตรีภูมิรินทร์ ตรีศรีศวรร 13-24
- การประเมินโครงการสุขภาพวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
เต็มยศ แก้วแกมทอง, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์, วีระยุทธ ชาคะกาญจน์ 25-34
- กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวีวิทย์สู่สากลในยุคปัญญาประดิษฐ์
คมสันต์ สุผาครอง, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว, ประเวศ เวชชะ 35-48
- ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน
ที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 จังหวัดตาก
นภาวดี จันทร์เชื้อ, ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์, ปิยะดา จุลวรรณา 49-58
- แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
โดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภออ่อนพิบูลย์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
นงสราญ ยอดดวงใจ, บุญเลิศ วีระพรกานต์, ปรีชา สามัคคี, อภิจักร์ ณ นคร 59-70
- ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์
กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
ณัฐพล เมฆเคลื่อน, ทิพรรัตน์ ลิทธิวงศ์ 71-82
- ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
กาญจนา ไช้คงรอด, วัน เดชพิชัย, นวรัตน์ ไชยมภู 83-94

บทวิจารณ์หนังสือ

- บทวิจารณ์หนังสือ “การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้”
ภาสุดา ภาคาผล 95-104

บทความวิชาการ

- การศึกษาและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาไทย: ปัจจัย ปัญหา และแนวทางพัฒนา
จันทร์เพ็ญ แสงดี, สุวรรีย์ เพิ่มศิริ, กษภัทร์ สงวนเครือ 105-118

The Development of Grade 5 Students' English Writing Skills Through the CIPPA Teaching Model and Upskill Activity Sets

Nittayata Kabyubol^{1*} and Pasuda Pakapol¹

¹ Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: nittayata.nisha@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this study were to: (1) develop teaching methods using the CIPPA model and upskill activity sets to enhance Grade 5 students' English writing skills, (2) compare the students' English writing skills before and after instruction using the CIPPA model and upskill activity sets, and (3) examine the students' satisfaction with the CIPPA model and upskill activity sets. The participants in this study were 28 Grade 5 students during the second semester of the 2023 academic year at Bangkok School, Kuengnai District, Ubon Ratchathani Province. They were selected using purposive sampling. The research instruments used in this study included: 1) upskill activity sets, 2) lesson plans, 3) a pretest and posttest, and 4) a student satisfaction questionnaire. The statistical measures employed in determining the results included percentage, mean, and standard deviation. The results of both the pretest and posttest were analyzed through comparison using a dependent samples t-test. The findings of the study were 1) The implementation of the CIPPA teaching model combined with upskill activity sets yielded optimal development of English writing skills among Grade 5 students. 2) Students' English writing skills significantly improved after implementation of the CIPPA model and upskill activity sets, as indicated by a statistical significance of 0.5. 3) Students expressed very high overall satisfaction with the teaching methodology that incorporated both the CIPPA model and upskill activity sets.

Keywords: CIPPA Teaching Model, Upskill Activity Sets, English Writing Skills

การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ

นิตยดา กาบยุบล^{1*} และ ภาสตา ภาคาผล¹

¹ สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: nittayata.nisha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกอก อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบวัดทักษะการเขียน 4) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบ dependent sample t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะช่วยพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะทำให้คะแนนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พึงพอใจในระดับมากต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา, ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ, ทักษะการเขียน

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีบทบาทสำคัญในสังคมโลกปัจจุบันเนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในระดับโลก ทั้งในส่วนของการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทำให้สื่อต่าง ๆ ที่เผยแพร่ในระดับนานาชาติจะใช้ภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็น ด้านการศึกษา การท่องเที่ยว การประกอบอาชีพ การใช้เทคโนโลยีล้วนมีภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร อีกทั้งยังสามารถสร้างความได้เปรียบทางด้านธุรกิจด้วย ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในศตวรรษที่ 21 ภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนไทย และคนทั่วโลก เนื่องจากการติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระดับสากลทั่วโลกก็คือภาษาอังกฤษ ดังนั้นการศึกษาของไทยจึงต้องพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษให้กับพลเมืองและประชากรไทย เพื่อการติดต่อสื่อสาร การรับส่งข้อมูลและสารสนเทศ ตลอดจนการพัฒนาตนเองและประเทศชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ความสำคัญกับทักษะทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน การจัดการเรียนรู้ในปีการศึกษา 2566 พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ณ โรงเรียนบ้านกอก มีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยผู้เรียนไม่สามารถเขียนประโยคความเดียวและประโยคความซ้อน ด้วยเหตุนี้ การขาดทักษะด้านการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจค้นหารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน ดังที่รัชดาภรณ์ พิมพ์พิสิฐถาวร (2561) ได้กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการเขียนที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรจัดกิจกรรมที่สร้างความ

พึงพอใจให้กับผู้เรียน ใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และใช้สื่อประกอบที่กระตุ้นการเรียนรู้และน่าสนใจ ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้เหมาะกับช่วงวัยของผู้เรียน สื่อที่ใช้ในการเขียนควรมีรูปแบบที่หลากหลาย จะทำให้ผู้เรียนมีแรงผลักดันและเกิดความมั่นใจในการเขียนของตนเอง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA) เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และมีระบบการคิดหาคำตอบ สามารถสร้างความรู้ ค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ ทิศนา แหมมณี (2562) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบชิปปามีแนวคิดหลัก 5 ประการ ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความรู้ 2) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ 4) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ 5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้ แนวคิดดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้แล้วพบว่า ชุดกิจกรรมเป็นสื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนซึ่งจะสามารถช่วยพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้ ผู้สร้างนวัตกรรมต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้สื่อมีประสิทธิภาพ ตามที่ นุชลี อุปถัมภ์ (2558) กล่าวว่า นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้สามารถสร้างได้ด้วยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมการสอน ซึ่งเป็นสื่อผสมที่ได้จากระบบการผลิตและการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันการเลือกใช้สื่อ หรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ก็สามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนได้มากขึ้น นวัตกรรมการสอนที่ดีสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านต่างๆ เช่น ทักษะการเขียน ดังนั้น หากผู้เรียนได้รับการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะมีพัฒนาการด้านทักษะที่ดีขึ้น

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้ทำชุดกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรม ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะการเขียนวิชาภาษาอังกฤษสูงขึ้นและเป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด และเป็นแนวทางการเสริมสร้างการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนาทักษะการเขียน อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ดำเนินการตามแบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียว วัดผลการทดลองก่อนและหลังเรียน (One Group Pre-test Post-test Design) ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มเครือข่ายที่ 12 เขตใน 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 172 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกอกอำเภอเขียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชุดกิจกรรมเสริมทักษะสำหรับหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง seasons and weather จำนวน 5 ชุด มีรายละเอียดการสร้างดังนี้

2.1.1 ศึกษารายละเอียด ดังนี้ 1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมทักษะ และทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนภาษาอังกฤษ

2.1.2 สร้างชุดกิจกรรมเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย คำแนะนำสำหรับครู คำแนะนำสำหรับนักเรียน คำชี้แจง มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด แบบทดสอบก่อนเรียน เนื้อหาใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบหลังเรียน และเฉลยใบกิจกรรม

2.1.3 นำชุดกิจกรรมเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.1.4 นำชุดกิจกรรมเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพโดยพิจารณาความเหมาะสม ใช้ Rating scale 5 ระดับ ของชุดกิจกรรมเสริมทักษะ

2.1.5 นำผลการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าชุดกิจกรรมเสริมทักษะเหมาะสมและมีคุณภาพดีมาก ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.22)

2.1.6 นำชุดกิจกรรมเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนบ้านกอก

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบโมเดลชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง มีรายละเอียดการสร้างดังนี้

2.2.1 ศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบโมเดลชิปปาและชุดกิจกรรมเสริมทักษะ และทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนภาษาอังกฤษ

2.2.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลา 10 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษาและไวยากรณ์ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง seasons and weather 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง past simple tense 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง present simple tense 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง snowman writing 5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง story writing

2.2.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

2.2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบ องค์ประกอบ กิจกรรมต่าง ๆ ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความง่ายและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

2.2.5 นำผลการประเมินความถูกต้องเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนล้วนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.24)

2.2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษแบบชิปปา ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนบ้านกอก

2.3 แบบวัดทักษะการเขียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีรายละเอียดการสร้างดังนี้

2.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดทักษะการเขียน จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย 6 ระดับของ Bloom

2.3.2 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาสร้างแบบวัดทักษะการเขียน

2.3.3 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบตามเนื้อหาสาระที่กำหนดและระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bloom

2.3.4 สร้างแบบวัดทักษะการเขียน ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.3.5 นำแบบวัดทักษะการเขียนที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3.6 นำแบบวัดทักษะการเขียน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) พบว่าแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 30 ข้อ

2.3.7 นำแบบวัดทักษะการเขียน มาทดลอง (Try out) กับนักเรียนที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 27 คน

2.3.8 นำแบบวัดทักษะการเขียน วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.59-0.76 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.53 ซึ่งผ่านเกณฑ์จำนวน 28 ข้อพิจารณาคัดเลือกแบบทดสอบ และคัดเลือกไว้เป็นแบบทดสอบวัดทักษะการเขียน จำนวน 20 ข้อ

2.3.9 นำแบบวัดทักษะการเขียน จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ตามวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method: KR-20) พบว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง

2.3.10 นำแบบวัดทักษะการเขียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจ มีรายละเอียดการสร้างดังนี้

2.4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

2.4.2 กำหนดประเด็นและรูปแบบ ในการสร้างแบบประเมินครั้งนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.4.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

2.4.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คนพิจารณาความเหมาะสมของข้อความและตรวจสอบความเที่ยงตรงเพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่าข้อคำถามของแบบประเมินความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

2.4.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจไปสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกอกจังหวัดอุบลราชธานี

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 การจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก

3.2 คะแนนหลังเรียนของแบบวัดทักษะการเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

3.3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ อยู่ในระดับมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 4.1 ติดต่อประสานงานขออนุญาตโรงเรียน และชี้แจงการสอนให้นักเรียนเข้าใจ
- 4.2 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทักษะการเขียนก่อนเรียนจำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
- 4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้านพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะเป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง
- 4.4 เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบตามกำหนดแล้วให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทักษะการเขียนหลังเรียน (ชุดเดิม) จำนวน 20 ข้อใช้เวลา 60 นาที
- 4.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนตามแบบชิปปาให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ
- 4.6 นำคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้จากการทำแบบวัดทักษะการเขียน และคะแนนจากการประเมินความพึงพอใจมาวิเคราะห์ด้วยหลักการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.1 การวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ กระทำโดยคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 5.2 การวิเคราะห์คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบวัดทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ดำเนินการโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบ dependent sample t-test
- 5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ ดำเนินการโดยการคำนวณหาค่าสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ

1.1 ชุดกิจกรรมเสริมทักษะที่ใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบชิปปามีคุณภาพในระดับดีมากและสามารถพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังแสดงในตารางที่ 1

ผลการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมเสริมทักษะ เรื่อง Seasons and Weather พบว่า ในภาพรวม ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ มีคุณภาพ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.22) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ชุดกิจกรรมเสริมทักษะให้คำแนะนำและคำชี้แจงในระดับดีมาก อีกทั้งยังสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในระดับดีมาก และมีแบบทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนที่ดีมาก นอกจากนี้ ยังมีใบความรู้ ใบกิจกรรม และใบเฉลยกิจกรรมที่ดีมากอีกด้วย

ตารางที่ 1 แสดงคุณภาพของชุดกิจกรรมเสริมทักษะ เรื่อง Seasons and Weather

ลำดับที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1	ด้านคำแนะนำ	5.00	0.00	ดีมาก
2	ด้านคำชี้แจง	4.83	0.29	ดีมาก
3	ด้านมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5.00	0.00	ดีมาก
4	ด้านแบบทดสอบก่อนเรียน	5.00	0.00	ดีมาก
5	ด้านเนื้อหา/ใบความรู้	4.78	0.38	ดีมาก
6	ด้านใบกิจกรรม	4.55	0.58	ดีมาก
7	ด้านแบบทดสอบหลังเรียน	5.00	0.00	ดีมาก
8	ด้านเฉลยใบกิจกรรม	4.67	0.58	ดีมาก
	ผลการประเมินโดยรวม	4.85	0.22	ดีมาก

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผนมีคุณภาพในระดับมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 2

ผลการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง Seasons and Weather พบว่าคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.24) และเมื่อพิจารณาแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ล้วนมีคุณภาพในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ลำดับที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง seasons and weather	4.79	0.21	มากที่สุด
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง past simple tense	4.73	0.28	มากที่สุด
3	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง present simple tense	4.70	0.32	มากที่สุด
4	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง snowman writing	4.78	0.24	มากที่สุด
5	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง story writing	4.83	0.28	มากที่สุด
	ผลการประเมินโดยรวม	4.77	0.24	มากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ

ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง Seasons and Weather ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบชิปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ จำนวน 28 คน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.46 ($\bar{X} = 5.46$, S.D. = 1.37) และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.36 ($\bar{X} = 14.36$, S.D. = 2.57) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบทักษะการเขียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนผู้เรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	28	20	5.46	1.37	24.614	.000*
หลังเรียน	28	20	14.36	2.57		

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.61) ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม บรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจน ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ลำดับที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.47	0.62	มาก
2	ด้านสื่อนวัตกรรม	4.45	0.60	มาก
3	ด้านบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.37	0.65	มาก
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.46	0.63	มาก
5	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.58	0.56	มาก
	ผลการประเมินโดยรวม	4.46	0.61	มาก

อภิปรายผล

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา สำหรับหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง Seasons and Weather ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพดีมาก ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.1 การหาคุณภาพของชุดกิจกรรมเสริมทักษะร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าชุดกิจกรรมเสริมทักษะมีคุณภาพดีมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมเสริมทักษะที่สร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอน และกระบวนการในการจัดทำอย่างมีระบบ โดยได้ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู แบบเรียน เทคนิควิธีการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะตามที่ กัลยา แข็งแรง (2559) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดทำ แบบฝึกทักษะ ดังนี้ 1) ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กและลำดับขั้นของการเรียน เด็กแรกเรียน ยังมีประสบการณ์น้อยแบบฝึกทักษะต้องอาศัยรูปแบบที่สวยงามและเป็นไปตามลำดับความยากง่าย เพื่อให้เด็กมีกำลังใจทำ 2) ให้มีจุดมุ่งหมายว่าจะฝึกในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ครูจะต้องจัดทำล่วงหน้าเสมอ 3) ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กถ้าสามารถแยกตามความสามารถและจัดเป็นแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละกลุ่มได้อย่างยิ่ง 4) ในแบบฝึกทักษะต้องใช้คำชี้แจงสั้น ๆ ง่าย ๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจถ้าเด็กยังอ่านไม่ได้ ครูต้องชี้แจง ด้วยคำพูดที่ใช้ภาษาง่าย ๆ ให้เด็กสามารถทำตามคำสั่งได้ 5) แบบฝึกทักษะต้องมีความถูกต้อง ครูต้องตรวจพิจารณาให้ดีถ้วน อย่าให้มีข้อผิดพลาดได้ 6) การให้เด็กทำแบบฝึกทักษะแต่ละครั้ง ต้องให้เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของเด็ก 7) ควรทำแบบฝึกทักษะหลายแบบเพื่อให้เด็กได้เรียนอย่างกว้างขวางและส่งเสริมให้เกิดความคิด 8) กระดาษที่ให้เด็กทำแบบฝึกทักษะต้องเหนียวและทนทานพอสมควร สอดคล้องกับ ทิวาพร โพธิ์หลวง (2563) ศึกษาการ

พัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษภายหลังที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง Seasons and Weather ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยพิจารณาความเหมาะสม พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง Seasons and Weather จำนวนทั้งหมด 5 แผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เพราะแผนการจัดการเรียนรู้ที่ สร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนและกระบวนการในการจัดทำอย่างมีระบบ โดยได้ศึกษา หลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เทคนิคการจัดการเรียนรู้โมเดลชิปปา จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา ตามที่ ทิศนา แหมมณี (2562) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง โดยครูจะต้องให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากมาย ซึ่งกิจกรรมนั้น จะต้องมัลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่าง active คือช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ตื่นใจ มีความจดจ่อ ผูกพันกับสิ่งที่ทำ 30 กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และได้เสนอไว้ดังต่อไปนี้ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางร่างกาย 2) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญา 3) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านสังคม 4) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านอารมณ์ จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้านดังกล่าว รวมทั้งการนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ และการถ่ายโอนการเรียนรู้ที่ได้เพิ่มขึ้นมานั้น มาใช้เป็นแนวการจัดการกิจกรรม การเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปา (CIPPA) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลธิดา คนเสงี่ยม (2557) การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการสอนชิปปาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดพรหมเพชร พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดพรหมเพชร โดยใช้รูปแบบการสอนชิปปา (CIPPA Model) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

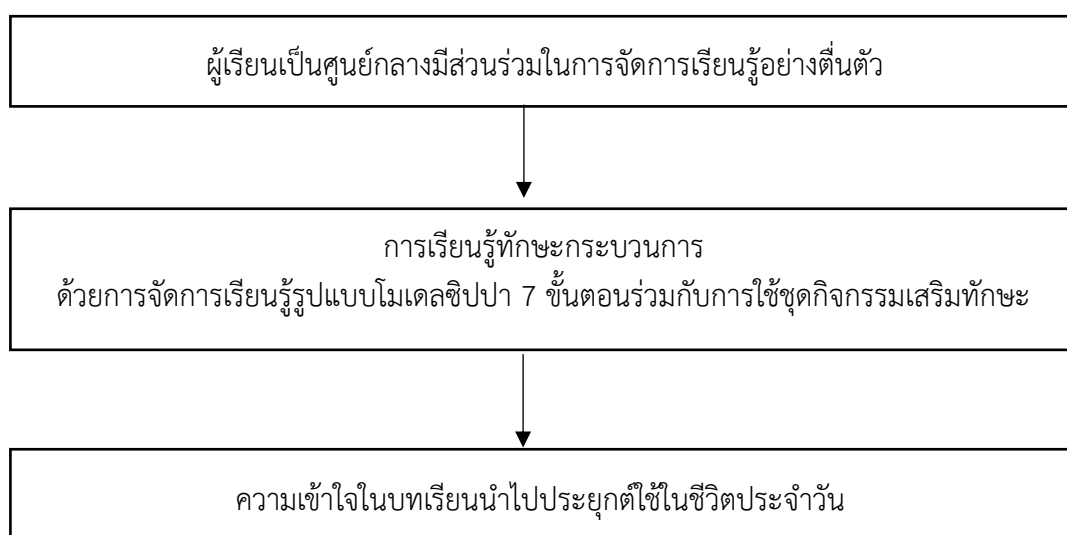
2. ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการสอนตามรูปแบบโมเดลชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกอกที่เรียนตามรูปแบบโมเดลชิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 5.46 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.36 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 8.90 แสดงว่า ใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโมเดลชิปปา มีประสิทธิภาพช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ทิวพร โพธิ์หลวง (2563) ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบชิปปา (CIPPA Model) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.24/85.04 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ภายหลังที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Marashi and Dadari (2012) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนหญิงที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ (EFL) อายุระหว่าง 13 – 18 ปี จำนวน 56 คน ของโรงเรียน Tehran's private language schools ประเทศอิหร่าน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จากนั้น ดำเนินการแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 28 คน โดยมีการทดสอบก่อนเรียนและหลัง เรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อทดสอบความสามารถด้านการเขียน และทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (Abedi Schumacher Creativity Test: ACT) จากนั้น ดำเนินการสอนกลุ่มทดลองมีการใช้ชุดการจัดการ เรียนรู้แบบเน้นภาระงานด้านการเขียน (Task-based Writing) สำหรับ

กลุ่มควบคุมมีการใช้ภาระงานชนิดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชนิดเดียวกับกลุ่มทดลอง รวมระยะเวลาในการทดลอง 18 บทเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่ม ทดลอง มีความสามารถด้านการเขียนและมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการสอนตามรูปแบบโมเดลชิปปา ร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบโมเดลชิปปาเป็นการจัดการกิจกรรม เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง โดยครูจะต้องให้ออกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นมาก ๆ ซึ่งกิจกรรมนั้น จะต้องมิลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่าง active คือช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ตื่นใจ มีความจดจ่อ เป็นการจัดการเรียนสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุรัสกร ธรรมพันธ์ (2563) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ร่วมกับ แอปพลิเคชัน Plickers สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 พบว่าการหาประสิทธิภาพของบทเรียน การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ร่วมกับแอปพลิเคชัน Plickers มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.24/82.56 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูง กว่าเกณฑ์80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ร่วมกับ แอปพลิเคชัน Plickers ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้แบบชิปปา ร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม กระบวนการจัดการเรียนรู้ของโมเดลชิปปามี 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และ เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นที่ 5 การสรุป และจัดระเบียบความรู้ ขั้นที่ 6 การปฏิบัติ และ/หรือการแสดงผลงาน และ ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้ขั้นตอน 7 ขั้นตอนของโมเดลชิปปา และนำชุดกิจกรรมเสริมทักษะ มาร่วมด้วยในขั้นที่ 4 คือ การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มร่วมกับชุดกิจกรรมเสริมทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้เข้าใจในบทเรียนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะทำให้ผู้เรียนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกอกที่เรียนตามรูปแบบโมเดลซิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 8.90 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับการใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะ ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถนำชุดกิจกรรมเสริมทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับรายวิชาภาษาอังกฤษ

1.2 ในการนำชุดกิจกรรมเสริมทักษะไปใช้นั้น ครูควรศึกษาขั้นตอนและเนื้อหาในการจัดกิจกรรมให้เข้าใจ จัดเตรียมชุดกิจกรรมเสริมทักษะ ให้เพียงพอต่อจำนวน นักเรียน ให้นักเรียนได้ทดลองใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะด้วยตัวเอง และให้นักเรียนใช้ชุดกิจกรรมเสริมทักษะกับเพื่อนด้วยกัน สามารถปรึกษาและให้คำปรึกษาซึ่งกันและกัน โดยครูคอยช่วยเหลือ ดูแลอย่างใกล้ชิด ครูคอยช่วยเหลือนักเรียน ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเวลานักเรียนไม่เข้าใจ หรือสับสน และครูคอยประเมินผลเป็นระยะ เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำชุดกิจกรรมเสริมทักษะ ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น และในวิชาเรียนในกลุ่มสาระอื่น

2.2 ควรเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นในชุดกิจกรรมเสริมทักษะ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กัลยา แข็งแรง. (2559). *หลักการสร้างแบบฝึก*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

กุลธิดา คนเสียม. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปาของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดพรหมเพชร. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 28(87), 236-251.

ทิวาพร โพธิ์หลวง. (2563). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบซิปปา (CIPPA Model) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD)*. สืบค้นจาก http://old.thaigoodview.com/node/230644#google_vignette.

ทศนา แหมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นุชลิ อุภัมภ์. (2558). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุรุษกร ธรรมขันธุ์. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA MODEL ร่วมกับ แอปพลิเคชัน Plickers สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์).

- รัชดาภรณ์ พิมพ์พิสิฐถาวร. (2561). การพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษด้วยแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- Marashi, H., & Dadari, L. (2012). The Impact of Using Task-based Writing on EFL Learners' Writing Performance and Creativity. *Theory & Practice in Language Studies*, 2(12), 2500-2507.

The Relationship Between Competencies of College Administrators in the 21st Century to College Effectiveness under The Office of Vocational Education Commission in Songkhla

Chanpen Sirisatean^{1*} Jarus Atiwittayaporn² and Tripumin Tritrishual²

¹ Master's degree student in Educational Administration, Hatyai University, Thailand

² Hatyai University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: chanpen.sir088@hu.ac.th

ABSTRACT

This research article aims to study (1) the competency level of school administrators in the 21st century in private vocational education institutions, (2) the effectiveness level of management in private vocational education institutions, (3) the relationship between the competencies of 21st-century administrators and the effectiveness of private vocational education institutions, and (4) guidelines for developing the competencies of 21st-century school administrators in private vocational education institutions under the Office of the Vocational Education Commission in Songkhla Province. This research employs a mixed-methods approach, with a sample group consisting of 196 school administrators selected through simple random sampling. The data collection tools include a questionnaire assessing the relationship between the competencies of 21st-century school administrators and the effectiveness of private vocational education institutions, as well as in-depth interviews. The statistical methods used for data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and content analysis from interviews. The study results reveal that: 1) the competency level of 21st-century school administrators in private vocational education institutions is high overall and in specific areas; 2) the effectiveness level of management in private vocational education institutions is very high overall and in specific areas; 3) there is a strong positive relationship between the competencies of 21st-century school administrators and the effectiveness of private vocational education institutions; and 4) guidelines for developing the achievement-oriented competencies of 21st-century school administrators in private vocational education institutions indicate that (1) administrators should be committed to performing their duties with quality, (2) they should foster and promote subordinates to work effectively, (3) there should be clear work goals, (4) they should demonstrate creativity and continuously develop their work, and (5) they should be responsible for achieving management success while emphasizing transparency.

Keywords: Competencies of College Administrators in The 21st Century, Effectiveness of Private Vocational Institutions, Administrator

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

จันทร์เพ็ญ ศิริเสถียร^{1*} จรัส อติวิทยากรณ์² และ ตรีภูมิพันธ์ ตรีศรีศร²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประเทศไทย

² มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: chanpen.sir088@hu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน (2) ระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน (3) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และ (4) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 196 ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง และ 4) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า (1) ผู้บริหารควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ (2) ควรมีการปลูกฝังส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (3) มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน (4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง (5) มีความรับผิดชอบในการบริหารงานให้ได้ผลสำเร็จและเน้นความโปร่งใส

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21, ประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพบุคคลในปัจจุบันมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เต็มที่ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ และมีคุณธรรมจริยธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคน โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและใช้ภูมิปัญญา ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา โดยต้องบริหารองค์กร ทรัพยากรบุคคล และการควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชาติ ในฐานะเป็นผู้ที่มี และเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารสูงสุดในสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เช่น การจัดองค์กร การบริหารองค์กร การบริหารทรัพยากร

บุคคล การติดต่อสื่อสาร การควบคุม การบริหารงบประมาณ การติดตามและรายงานผล เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเหมือนตัวจักรสำคัญที่จะควบคุมให้การดำเนินงานในทุกฝ่ายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและสอดคล้องกัน (อัจฉรา พยัคฆ์เกษม, 2559) โดยผู้บริหารอาชีวศึกษา เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างยิ่งต่อการจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งในการบริหารทั่วทั้งองค์กรให้สัมฤทธิ์ผลไม่ได้มีเพียงฝ่ายวิชาการเพียงฝ่ายเดียวที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่ยอดเยี่ยม ยังต้องประกอบด้วยฝ่ายอื่นๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา และฝ่ายแผนงาน และความร่วมมือ ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีความจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการบริหารงานในทุกฝ่ายให้ประสบความสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีบทบาทสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีมุ่งฝึกอบรมในระดับกึ่งฝีมือ ฝีมือ เทคนิค และเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามสมรรถนะอาชีพที่กำหนด โดยดำเนินการในสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และสถานประกอบการ ทั้งนี้ การจัดการอาชีวศึกษาต้องคำนึงถึงสมรรถนะ ความสามารถ และประสิทธิภาพของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ตามแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งให้คนไทยเข้าถึงการศึกษามีคุณภาพและพัฒนาากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบัน นอกจากต้องคำนึงถึงทักษะ ความรู้ และสมรรถนะของผู้เรียนในสาขาอาชีพต่าง ๆ แล้ว ยังต้องพิจารณาสภาพการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วย การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของไทยจึงได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับคุณภาพ คุณลักษณะ และทักษะที่เหมาะสมกับอาชีพ รวมถึงการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ภาษา และนวัตกรรม หากสามารถปรับประยุกต์การจัดการอาชีวศึกษาให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ จะส่งผลให้ผลิตผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ เป็นแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา และเป็นพื้นที่ของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ของอาชีวศึกษาให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methods Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน และครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 11 วิทยาลัย รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 416 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 11 วิทยาลัย กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้ตัวอย่าง 196 คน

การเลือกผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือ รองผู้อำนวยการ จำนวน 6 คน กำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถทางการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานการอาชีวศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) จำแนกเป็น 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด 4) ตำแหน่ง 5) ประสบการณ์ทำงาน รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์และวิธีการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 8 ข้อ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จำนวน 4 ข้อ ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วม รวม จำนวน 3 ข้อ และด้านปัจจัยพื้นฐาน จำนวน 5 ข้อ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561)

ลักษณะแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดทฤษฎีของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) มีความหมายและค่าน้ำหนักดังนี้

- 1 หมายถึง สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน
- 2 หมายถึง สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน
- 3 หมายถึง สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน
- 4 หมายถึง สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน
- 5 หมายถึง สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา/ประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) มีเนื้อหา ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ

3. สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์ทางบวก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 ทำหนังสือส่งไปยังแต่ละสถานศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้แต่ละสถานศึกษาและนัดหมายวันที่จะไปขอรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง และในส่วน of สถานศึกษาที่อยู่ใกล้เคียง ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 ทำหนังสือเพื่อขอให้ออกหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากแต่ละสถานศึกษาและขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการทำวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งนัด วัน เวลา และสถานที่ ในการเก็บข้อมูล

4.2.2 ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้ให้ข้อมูล แนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีความสบายใจ ไม่วิตกกังวล จึงเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลแบบ In-depth interview โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

4.2.3 เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูล ว่าครบถ้วน หรือไม่ถ้าไม่ครบถ้วน ให้ดำเนินการจนครบถ้วน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

5.1 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เกณฑ์การแปลผลความสัมพันธ์ของ Polit & Hungler (1999) แบ่งระดับความสัมพันธ์ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ต่ำ (Low Correlation): ค่า r อยู่ระหว่าง 0.00 - 0.29

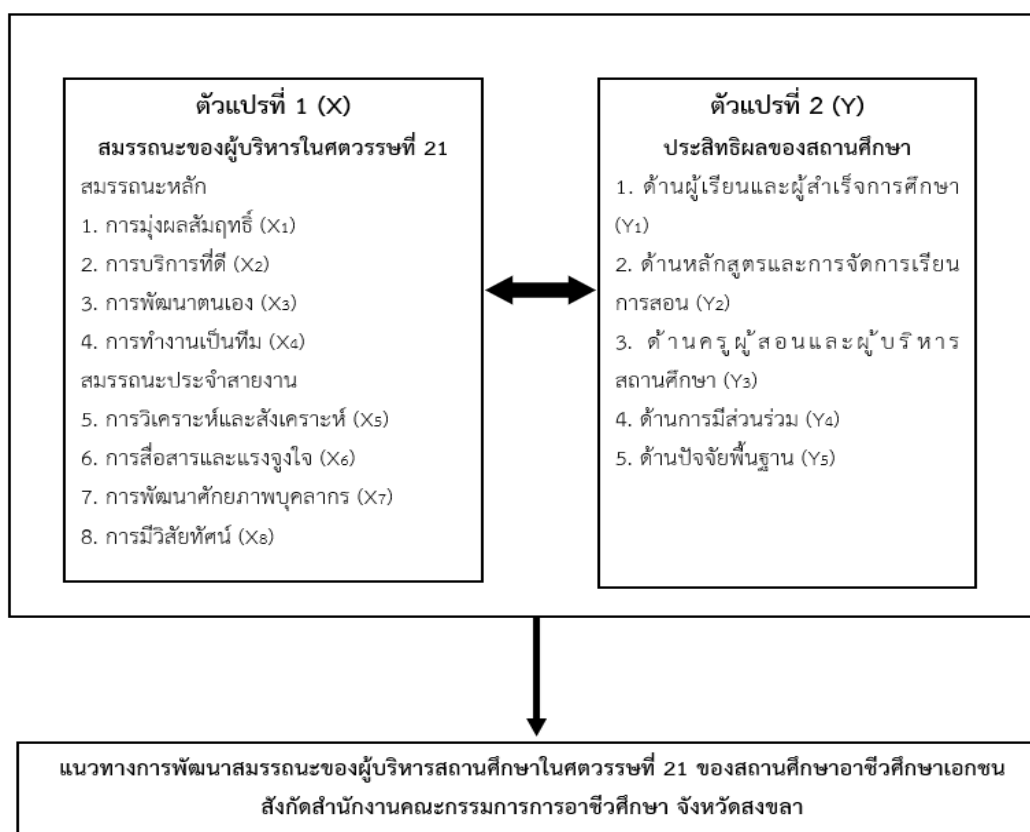
ปานกลาง (Moderate Correlation): ค่า r อยู่ระหว่าง 0.30 - 0.69

สูง (High Correlation): ค่า r อยู่ระหว่าง 0.70 - 1.00

5.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (สุภัททา ปิณฑะแพทย์, 2564)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดเป็นตัวแปรที่ 1 ที่เกี่ยวข้องสมรรถนะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2558) ได้ทั้งหมด 8 สมรรถนะ คือ สมรรถนะหลัก ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ 5) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ 6) การสื่อสารและแรงจูงใจ 7) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 8) การมีวิสัยทัศน์ ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา กำหนดเป็นตัวแปรที่ 2 โดยใช้กรอบแนวคิดตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 5 ด้าน คือ 1) ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา 4) ด้านการมีส่วนร่วม 5) ด้านปัจจัยพื้นฐาน จึงนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

ที่	สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.35	.634	มาก
2	การบริการที่ดี	4.46	.524	มาก
3	การพัฒนาตนเอง	4.44	.562	มาก
4	การทำงานเป็นทีม	4.39	.640	มาก
5	การวิเคราะห์และสังเคราะห์	4.36	.616	มาก
6	การสื่อสารและแรงจูงใจ	4.28	.647	มาก
7	การพัฒนาศักยภาพบุคลากร	4.38	.592	มาก
8	การมีวิสัยทัศน์	4.41	.601	มาก
รวม		4.38	.539	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

โดยรวมรายด้านและรายข้อ ดังนี้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.38 โดยการบริหารที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.46 รองลงมาคือ การพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.44 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 4.38 การมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ย 4.41 การทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ย 4.39 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ มีค่าเฉลี่ย 4.36 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ย 4.35 และการสื่อสารและแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ย 4.28 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

ที่	ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	4.53	.564	มากที่สุด
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.59	.572	มากที่สุด
3	ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา	4.57	.525	มากที่สุด
4	ด้านการมีส่วนร่วม	4.51	.526	มากที่สุด
5	ด้านปัจจัยพื้นฐาน	4.41	.593	มาก
รวม		4.52	.534	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยที่ 4.52 โดยด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่ 4.59 รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.57 ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.53 ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 4.51 และด้านปัจจัยพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.41 ตามลำดับ

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 3 แสดงสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	ประสิทธิผลของสถานศึกษา					
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _T
X ₁	.616**	.579**	.591**	.560**	.424**	.584**
X ₂	.833**	.788**	.767**	.798**	.715**	.821**
X ₃	.835**	.798**	.774**	.783**	.684**	.816**
X ₄	.702**	.628**	.617**	.717**	.627**	.691**
X ₅	.771**	.679**	.680**	.721**	.631**	.736**
X ₆	.760**	.666**	.653**	.750**	.655**	.734**
X ₇	.790**	.695**	.749**	.795**	.644**	.771**
X ₈	.789**	.726**	.719**	.794**	.686**	.779**
X _T	.844**	.769**	.768**	.818**	.699**	.821**

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยการวิเคราะห์ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ

เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) กำหนดให้ ตัวแปรที่ 1 สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1) การบริการที่ดี (X_2) การพัฒนาตนเอง (X_3) การทำงานเป็นทีม (X_4) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ (X_5) การสื่อสารและแรงจูงใจ (X_6) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (X_7) การมีวิสัยทัศน์ (X_8) ตัวแปรที่ 2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา (Y_1) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (Y_2) ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา (Y_3) ด้านการมีส่วนร่วม (Y_4) ด้านปัจจัยพื้นฐาน (Y_5) ผลการวิเคราะห์สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ในระดับ .821**

4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา

แนวปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารควรกำหนดแผนกลยุทธ์ เป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์ การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ กำหนดนโยบายแผนงานเป้าหมายความสำเร็จ จัดโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพงาน สร้างเวทีผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และมีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ควรใช้วิธีการทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในทุกสายงานทุกระดับในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา มีการเสริมแรงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนในสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความตระหนักเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน และส่งเสริมพัฒนาการอบรมประสิทธิภาพการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาตรงตามความต้องการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และให้การช่วยเหลือแนะนำบุคลากรเพื่อให้ได้งานที่ได้รับมอบหมายบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด จะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่องผู้บริหารควรมีการสร้างสรรค์พัฒนาผลงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ยากและท้าทายที่มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จมีความมุ่งมั่นพยายาม ปรับปรุงการทำงานให้ผลงานมีคุณภาพตามเป้าหมาย เน้นที่ผลลัพธ์และเน้นที่ประสิทธิภาพใส่ใจกับมาตรฐานและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าสูงสุด ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบในการบริหารงานให้ได้ผลสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้อย่างเป็นระบบและสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาโดยยึดหลักความคุ้มค่าประหยัดนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้แก้ปัญหา ผู้บริหารควรมีการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพให้กับบุคลากร ผู้บริหารควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารที่เน้นความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมและการยอมรับความเห็นต่าง สร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งความสุขและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

อภิปรายผล

ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความพร้อมและศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของผู้นำทางการศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระเบียบเกณฑ์ข้อกำหนดสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและดูแลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้กำหนดสมรรถนะการปฏิบัติงานไว้ 8 สมรรถนะแบ่งเป็นสมรรถนะหลัก 4 สมรรถนะและสมรรถนะประจำสายงาน 4 สมรรถนะ ดังได้กล่าวไว้ข้างต้นในกรอบการวิจัยตัวแปรที่ 1 โดยส่งเสริมและมุ่งเน้นพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน การใช้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการทำงานต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการหรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวเองเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน และอาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และความสามารถในการสื่อสารและประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการบริหารจัดการใน

ภาคเอกชนยังต้องคำนึงถึงคุณภาพและความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้ปกครองเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์และความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และนอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งในด้านนโยบาย การฝึกอบรม และการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาในยุคใหม่ อีกทั้งผู้บริหาร สถานศึกษายังมีบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ปาณิธร ช่อชิต และ มัทนา วังนอมศักดิ์ (2561) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตมากไปหาน้อยดังนี้ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ การสื่อสารและจูงใจ การทำงานเป็นทีม และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับ เอกรินทร์ เขียวโปล และคณะ (2565) พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การบริการที่ดี การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การพัฒนาการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีและการสื่อสาร การพัฒนาทีมงาน และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงระบบบริการที่ดี มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ให้ความช่วยเหลือเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นและส่วนรวม เป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการและสร้างความประทับใจ ตลอดจนให้ความสนใจต่อสถานศึกษาซึ่งเป็นสิ่งดีสิ่งหนึ่งอันเป็นผลดีกับสถานศึกษา

ระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมและมุ่งเน้นการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ.2561 และอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการวางแผนและดำเนินการอย่างมียุทธศาสตร์ มีความยืดหยุ่นในการจัดการ สามารถบริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงพร แสนภูวา (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อยู่ในระดับมากที่สุด

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง จึงอธิบายได้ว่าเป็นตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ เอกรินทร์ เขียวโปล และคณะ (2565) พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการเสริมสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 616^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานตาม วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้จนเป็นผลที่เกิดต่อผู้เรียน ต่อองค์กร ต่อวงวิชาการ ซึ่งผลการดำเนินงานมี พัฒนาการอย่างต่อเนื่อง มีนวัตกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี และยังสอดคล้องกับ เกรียงไกร แสนสุข (2564) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลโรงเรียนโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .762**

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ผู้บริหารควรกำหนดแผนกลยุทธ์ เป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์ การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดนโยบายแผนงาน เป้าหมายความสำเร็จ จัดโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพงาน มีการสร้างเวทีผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา มีการเสริมแรง

ให้ผู้ได้บังคับบัญชาทุกคน มีการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ได้บังคับบัญชา สร้างความตระหนักเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass, B. M. (1985) และ Burns, J. (1978) ที่เสนอว่า “ผู้นำที่ดีต้องสร้างแรงบันดาลใจ เสริมแรงใจภายใน และเป็นแบบอย่างที่ดี” เพื่อกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และแนะนำบุคลากรเพื่อให้ได้งานที่ได้รับมอบหมายบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด มีการกำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและนำปัญหาอุปสรรค มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้และควรมีความมุ่งมั่นพยายาม ปรับปรุงการทำงานให้ผลงานมีคุณภาพตามเป้าหมาย เน้นที่ผลลัพธ์ และเน้นที่ประสิทธิภาพใส่ใจกับมาตรฐานและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าสูงสุด มีความรับผิดชอบในการบริหารงานให้ได้ผลสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้อย่างเป็นระบบและสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาโดยยึดหลักความคุ้มค่า ซึ่งตรงกับแนวคิดของ RBM ที่เน้นกระบวนการบริหารโดยใช้ผลลัพธ์เป็นตัวตั้ง มีการวัดผลความสำเร็จตามเป้าหมายที่ชัดเจน และใช้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงการบริหารงาน และสอดคล้องกับแนวคิด TQM ของ Deming (Mycoted, 2004) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพในทุกกระบวนการขององค์กร การมีส่วนร่วมของทุกคน และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ

องค์ความรู้ใหม่

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กร และเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในยุคปัจจุบัน และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์กับผู้ได้บังคับบัญชา ทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบรรลุเป้าหมายร่วมกันขององค์กรอย่างยั่งยืน จากการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่า สมรรถนะของผู้บริหารสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและประเมินสมรรถนะเชิงระบบในอนาคต เพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนให้สามารถแข่งขันและปรับตัวได้อย่างมั่นคงในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

สรุปผลการวิจัย

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการบริการที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา โดยรวม มีความสัมพันธ์ในระดับสูง เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ในระดับ .821** และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ในระดับ .584**

ผู้บริหารมีแนวปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ มีการปลูกฝังส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบในการบริหารงานให้ได้ผลสำเร็จและเน้นความโปร่งใส

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สามารถนำทีมพัฒนาการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำนวัตกรรม เทคโนโลยีและพัฒนาการบริหารสถานศึกษารูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

1.3 ต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มี โครงการอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร การใช้ AI อย่างชาญฉลาด เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสมรรถนะด้านอื่น ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารสถานศึกษาสู่สถานศึกษาความเป็นเลิศตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา

2.3 ควรศึกษาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- กระทรวงศึกษาธิการ
- เกรียงไกร แสนสุข. (2564). *สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ดวงพร แสนภูวา. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สกลนคร).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปาริฉัตร ช่อชิต และ มัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2561). *สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(2), 80-93.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- _____. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2558). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230307173518.pdf.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2564). *การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย*. *วารสารพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม*, 1(3), 1-3.
- อัจฉรา พยัคฆ์เกษม. (2559). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

เอกรินทร์ เขียวไพล่, โสภนา สุดสมบูรณ์ และ สุทธิวรรณ สุทธิวรรณ. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. *วารสารสถาบันวิจัยพินิตธรรม*, 9(3), 135–148.

Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.

Burns, J. (1978). *Leadership*. New York: Harper and Row.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

Mycoted. (2004). *Deming circle*. Retrieved from <https://www.mycoted.com/PDCA>.

Polit, D. F., & Hungler, B. P. (1999). *Nursing research: Principles and methods*. (6th ed.). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Evaluation of the Healthy Lifestyle Program for Triamudomsouth Students Nakhon Si Thammarat Secondary Educational Service Area Office

Temyot Kaewkaemthong^{1*} Nilrat Navakijpaitoon¹ and Werayut Chatakan¹

¹ Faculty of Education Nakhon Si Thammarat Rajabhat University Thailand

* Corresponding author. E-mail: 6655701054@nstru.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to: (1) evaluate the context, (2) evaluate the input factors, (3) evaluate the process, and (4) evaluate the product outcomes of the “Healthy Lifestyle for Pre-University Students” project at the Southern Preparatory School under the jurisdiction of the Nakhon Si Thammarat Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 543 participants, including 4 school administrators, 70 teachers, and 469 Grade 10 students, selected through stratified random sampling. The evaluation instruments comprised context evaluation forms, input evaluation forms, process evaluation forms, and product evaluation forms focusing on knowledge and understanding of the National Health Edict and satisfaction with the “Healthy Lifestyle for Pre-University Students” project. Data was analyzed using mean scores and standard deviations. The evaluation criteria were based on a mean score of 3.50 or higher according to Best’s guidelines. The findings revealed that: (1) the evaluation of the project’s context met the established criteria; (2) the evaluation of input factors met the established criteria; (3) the evaluation of the process met the established criteria; and (4) the evaluation of the product outcomes — both in terms of students’ knowledge and understanding of the National Health Edict and the satisfaction levels of administrators, teachers, and students toward the project — also met the established criteria.

Keywords: Evaluation, Healthy Lifestyle Program, Secondary Educational Service Area Office

การประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

เต็มยศ แก้วแกมทอง^{1*} นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์¹ และ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์¹

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: 6655701054@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินบริบท (2) ประเมินปัจจัยนำเข้า (3) ประเมินกระบวนการ และ (4) ประเมินผลผลิตของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครู 70 คน และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 469 คน รวมทั้งสิ้น 543 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วยแบบประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขบัญญัติและประเมินความพึงพอใจของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การประเมินใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปตามแนวทางของเบสต์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม ด้านบริบทผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลการประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียมด้านปัจจัยนำเข้าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 3) ผลการประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียมด้านกระบวนการผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 4) ผลการประเมินผลผลิตทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขบัญญัติแห่งชาติ และการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ที่มีต่อโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม ซึ่งผลการประเมินโครงการคือผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงของการปฏิรูปเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นฐาน ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องดำเนินไปควบคู่กัน ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ซึ่งเน้นการพัฒนาทุนมนุษย์และระบบสุขภาพที่ทั่วถึง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการบุคลากรด้านสาธารณสุข ตลอดจนการเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน เพื่อให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 ก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม และสุขภาพที่ดี สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาด้านสุขภาพและการศึกษาควรเป็นไปอย่างบูรณาการ ในด้านยุทธศาสตร์สุขภาพของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้เน้นการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพ และพัฒนาระบบบริการสาธารณสุข รวมถึงการส่งเสริมการแพทย์ทางเลือกและการจัดการฐานข้อมูลสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม การพัฒนาเด็กและเยาวชนควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาและระบบสุขภาพไปพร้อมกัน โดยเน้นหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและการศึกษาที่ครอบคลุมทุกคน โรงเรียนจึงถือเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญในการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ทั้งในด้านการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน (กรมอนามัย, 2562)

ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้ดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ยังคงเผชิญกับความท้าทายด้านการจัดสรรทรัพยากร บุคลากร และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการสุขภาพในสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับสุขบัญญัติแห่งชาติ และพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในชีวิตประจำวันยังไม่ถึงระดับที่คาดหวังไว้ ส่งผลให้ผู้บริหารและคณะครูให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงการสุขภาพเชิงระบบมากยิ่งขึ้น เพื่อให้โครงการ “สุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม” ซึ่งจัดทำขึ้นโดยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ มีแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาสุขภาพของชาติ จึงมีการนำรูปแบบการประเมิน CIPP Model มาใช้ในการประเมินผลโครงการดังกล่าว โดยประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดควรพัฒนา และใช้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนพัฒนาต่อยอดในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่ต่อไป การพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพในระบบการศึกษาไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านสติปัญญา สุขภาพ และคุณธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) ซึ่งพัฒนาโดย Stufflebeam (2003) เพื่อใช้ในการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการเก็บข้อมูลจากบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตอย่างครอบคลุม ประเด็นที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ครอบคลุมถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขบัญญัติแห่งชาติ และระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินโครงการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 1,378 คน ประกอบด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครู จำนวน 70 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 1,304 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มอย่างเป็นระบบจากแต่ละชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามประเภทของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มมีความหลากหลายและสัดส่วนที่เหมาะสม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 543 คน ประกอบด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครู จำนวน 70 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 469 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการสุขภาพวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในครั้งนี้มี 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบประเมินด้านบริบทของโครงการ ประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ประเมินโดย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 8 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบประเมินด้านกระบวนการ ประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ

ชุดที่ 4 แบบประเมินด้านผลผลิต แบบสอบถามชุดที่ 4 แบ่งออกเป็น 2 ชุดย่อย ได้แก่ 1) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพวิถีแห่งชาติและการดูแลสุขภาพ ประเมินโดยนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ 2) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมโครงการสุขภาพวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

โดยผ่านการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านสุขศึกษาและการวิจัยทางการศึกษา โดยใช้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (IOC) ซึ่งแต่ละข้อมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินโครงการสุขภาพวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินโครงการได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

การเก็บข้อมูลระยะที่ 1 ก่อนการดำเนินโครงการ

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการประเมินด้านบริบท (Context) จากผู้บริหารสถานศึกษา และครู และประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ก่อนการดำเนินโครงการ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ ระหว่างวันที่ 1-31 มีนาคม 2567

การเก็บข้อมูลระยะที่ 2 ระหว่างการดำเนินโครงการ

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ในระหว่างการดำเนินงานโครงการ จากผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ระหว่างวันที่ 1-31 มิถุนายน 2567

การเก็บข้อมูลระยะที่ 3 หลังการดำเนินโครงการ

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการประเมินด้านผลผลิต (Product) หลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ ระหว่างวันที่ 1-10 ตุลาคม 2567

หลังจากเก็บข้อมูลที่ได้นำในแต่ละระยะ ผู้วิจัยจะรวบรวมแบบประเมินที่ได้รับคืนกลับมานำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วดำเนินการตามขั้นตอนของการประเมินในระยะต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบประเมินมาแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำแบบประเมินที่ได้คืนทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

ข้อมูลจากแบบประเมิน ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความพร้อมการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ เกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพ

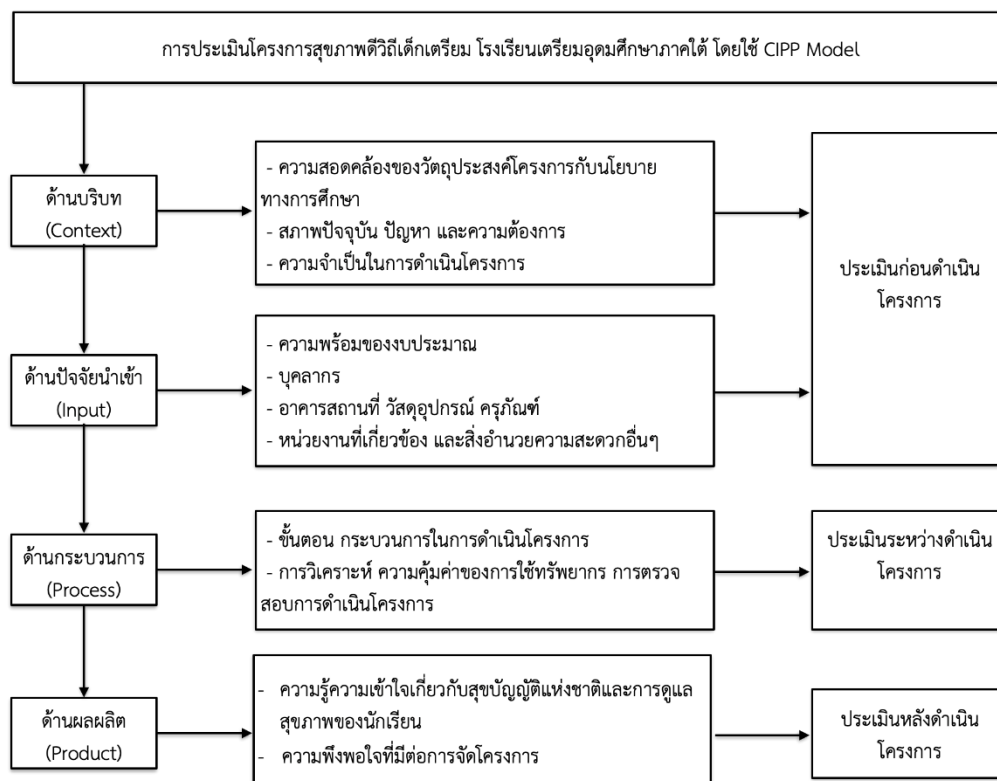
ดีวิทีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ตามลักษณะการดำเนินงานในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากนั้นพิจารณาแปลความหมายของระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความพร้อม การปฏิบัติงาน และความพึงพอใจ เกี่ยวกับระดับการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการสุขภาพดีวิทีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยใช้ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งพัฒนามาจากเกณฑ์ของ Best (1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง	มีความคิดเห็น/มีความเหมาะสม/มีความสอดคล้อง/มีความพร้อม/มีการปฏิบัติ/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง	มีความคิดเห็น/มีความเหมาะสม/มีความสอดคล้อง/มีความพร้อม/มีการปฏิบัติ/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง	มีความคิดเห็น/มีความเหมาะสม/มีความสอดคล้อง/มีความพร้อม/มีการปฏิบัติ/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง	มีความคิดเห็น/มีความเหมาะสม/มีความสอดคล้อง/มีความพร้อม/มีการปฏิบัติ/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง	มีความคิดเห็น/มีความเหมาะสม/มีความสอดคล้อง/มีความพร้อม/มีการปฏิบัติ/มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การสรุปผลการประเมิน คะแนนเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไปเป็นระดับที่ “ผ่านเกณฑ์” และสมควรดำเนินโครงการต่อ หากคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 จะถือว่า “ไม่ผ่านเกณฑ์” และควรปรับปรุง แก้ไข หรือยุติการดำเนินโครงการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ตามรูปแบบซิปป์ (CIPP Model) สามารถสรุปผลการประเมินได้ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

ผลการประเมินด้านบริบท (Context) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความคิดเห็นว่าโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยรวม มีความเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.44) ถือว่า ผลการประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ด้านบริบท (Context) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} \geq 3.50$)

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการดำเนินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ในด้านงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.70) ถือว่า ผลการประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} \geq 3.50$) ซึ่งสมควรดำเนินงานขั้นตอนต่อไป โดยการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ของโครงการ

3. ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความคิดเห็นว่า ขั้นตอนกระบวนการในการดำเนินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.52) ถือว่า ผลการประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ ด้านกระบวนการ (Process) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} \geq 3.50$) ซึ่งสมควรดำเนินงานขั้นตอนต่อไป โดยการนำโครงการไปปฏิบัติ ควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด และเพื่อปรับปรุงแก้ไขแนวทางการดำเนินงานให้ได้ผลดีที่สุด

4. ผลการประเมินผลผลิตของโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

4.1 นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สุขบัญญัติแห่งชาติและการดูแลสุขภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.57) ซึ่งผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขบัญญัติแห่งชาติและการดูแลสุขภาพของ นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ผ่านเกณฑ์ ขั้นต่ำที่กำหนด ($\bar{X} \geq 3.50$)

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.60) ถือว่า ผลการประเมินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ด้านผลผลิต (Product) ด้านความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมโครงการ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} \geq 3.50$)

จากการประเมินผลผลิตทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขบัญญัติแห่งชาติและการดูแลสุขภาพของนักเรียน และการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ที่มีต่อโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษามาได้ ซึ่งผลการประเมินโครงการผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 2 ประเด็น ดังนั้น จึงมีความเหมาะสมมากที่จะดำเนินงานโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียมของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษามาได้ในปีต่อไป และขยายโครงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายครอบคลุมความสนใจและความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ๆ ไป

อภิปรายผล

จากการประเมินผลโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษามาได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ตามรูปแบบซีบีพี (CIPP Model) พบว่าในทุกองค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ล้วนผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ($\bar{X} \geq 3.50$) ในทุกด้าน ซึ่งสามารถอภิปรายผลในเชิงเหตุผล พร้อมหลักการทางวิชาการที่สนับสนุน ได้ดังนี้

1. ด้านบริบท (Context) ผลการประเมินด้านบริบทอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาพร้อมสมัยและความต้องการของผู้เรียน ซึ่งอาจเกิดจากการที่โรงเรียนตระหนักถึงปัญหาด้านสุขภาพในพื้นที่อย่างจริงจัง และได้นำข้อมูลจากชุมชนและนโยบายระดับประเทศมาใช้เป็นฐานคิดในการออกแบบโครงการ ทั้งนี้ โรงเรียนได้ดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของกรมอนามัย (2562) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งผลให้โครงการได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากทั้งผู้บริหารและครู การที่โครงการมีจุดเริ่มต้นจากปัญหาและบริบทจริงจึงทำให้ได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชร สุวรรณสุข (2560) ซึ่งพบว่าการวางแผนโครงการโดยอิงจากปัญหาในพื้นที่จะช่วยเพิ่มความเหมาะสมและการยอมรับในเชิงนโยบาย

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้าผ่านเกณฑ์ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลจากการที่โรงเรียนสามารถจัดสรรทรัพยากรพื้นฐานได้อย่างเพียงพอ ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และสถานที่ การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สาธารณสุขท้องถิ่นและโรงพยาบาล ส่งผลให้มีการสนับสนุนด้านองค์ความรู้และงบประมาณอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การเลือกบุคลากรที่มีความรู้ตรงตามวัตถุประสงค์โครงการ และการมีทีมงานที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินโครงการมีทิศทางและไม่สะดุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam (2003) ที่ระบุว่า ปัจจัยนำเข้าที่มีคุณภาพคือหัวใจของการออกแบบโครงการที่ยั่งยืน และตรงกับผลการวิจัยของ นิภา การประกอบ (2562) ที่พบว่า ปัจจัยสนับสนุนในระดับโรงเรียนมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จของโครงการส่งเสริมสุขภาพ

3. ด้านกระบวนการ (Process) การประเมินด้านกระบวนการได้ผลในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแผนอย่างต่อเนื่องและมีระบบ เหตุผลที่ทำให้กระบวนการประเมินผ่านเกณฑ์ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีการใช้หลักการบริหารแบบ PDCA (Plan-Do-Check-Act) อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการติดตามผลและการมีส่วนร่วมของคณะทำงานอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้ง การประชุมวางแผนและการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินกิจกรรมราบรื่นและลดปัญหาซ้ำซ้อน การดำเนินโครงการในลักษณะมีระบบแบบนี้ตรงกับแนวทางของ สำนักส่งเสริมสุขภาพ (2557) ที่เน้นการทำงานร่วมกันแบบเครือข่าย และการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล หนูมาก (2557) ที่พบว่าโรงเรียนที่ดำเนินการตามกระบวนการมีระบบมีแนวโน้มประสบความสำเร็จสูงกว่า

4. ด้านผลผลิต (Product) ด้านผลผลิตประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับสุขบัญญัติแห่งชาติและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองด้าน ทั้งนี้เป็นผลจากการออกแบบกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เช่น การสอดแทรกบทเรียนสุขศึกษาในรายวิชา การจัดนิทรรศการเชิงปฏิบัติ และการอบรมภาคสนาม ซึ่งตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างของนักเรียน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของครูที่มีความรู้ด้านสุขภาพ ทำให้การถ่ายทอดเนื้อหามีประสิทธิภาพและส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง การที่ผู้บริหารและครูพึงพอใจในโครงการก็สะท้อนถึงความเข้าใจในเป้าหมายของโครงการ และยอมรับในประสิทธิภาพของกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด "Outcome-based Evaluation" ที่เน้นผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมของผู้เรียน (Kaufman, R., & Keller, J. M., 1994)) และยัง

ตรงกับการวิจัยของ Lee & Lau (2018) ที่พบว่า การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเชิงสุขภาพที่หลากหลายจะส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน พบว่า การผสมผสานการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะชีวิตด้านสุขภาพ เช่น การจัดการความเครียด และการตัดสินใจด้านสุขภาพ จะช่วยให้นักเรียนสามารถรับมือกับปัญหาสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจได้ดีขึ้น โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับสุขภาพจิตควบคู่ไปกับการส่งเสริมสุขภาพร่างกาย ทำให้เด็กนักเรียนมีความสามารถในการจัดการกับปัญหาภายในและภายนอกโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามและประเมินผลสุขภาพนักเรียน เช่น แอปพลิเคชันสำหรับตรวจสอบกิจกรรมทางกาย หรือการบริโภคอาหาร ทำให้สามารถติดตามสุขภาพนักเรียนได้ตลอดเวลาและมีข้อมูลที่แม่นยำเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ โดยใช้กรอบแนวคิดการประเมิน CIPP Model ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ บริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) โดยครอบคลุมทั้งด้านการออกแบบนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร การบริหารจัดการเชิงปฏิบัติการ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระดับพฤติกรรมของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า โครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียมมีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงนโยบายระดับชาติด้านการศึกษาและสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแนวทางโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของกรมอนามัย โครงการดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการนโยบายระดับบนสู่การปฏิบัติจริงในระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในภาคการศึกษา

ในด้านการดำเนินงาน พบว่าโรงเรียนมีความพร้อมและสามารถระดมทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินโครงการได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ หรือการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอก เช่น หน่วยงานด้านสาธารณสุขและชุมชน การวางแผนและการดำเนินกิจกรรมมีความเป็นระบบ และใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นแนวทางหลักในการดำเนินงาน ส่งผลให้โครงการมีความต่อเนื่องและสามารถประเมินผลเพื่อปรับปรุงอย่างเป็นรูปธรรม

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการสะท้อนผ่านระดับความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับสุขบัญญัติแห่งชาติ และระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งอยู่ในระดับสูง นอกจากจะแสดงถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานแล้ว ยังชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของโครงการในการสร้างผลกระทบเชิงพฤติกรรมที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในการส่งเสริมทักษะชีวิตด้านสุขภาพ การดูแลตนเอง และพฤติกรรมสุขภาพในชีวิตประจำวันของนักเรียน

โดยสรุป โครงการสุขภาพดีวิถีเด็กเตรียมเป็นโครงการที่มีความเหมาะสมทั้งในด้านแนวคิด การดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาที่สามารถนำไปขยายผลในโรงเรียนอื่น ๆ ได้ โดยมีเงื่อนไขสำคัญคือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการสนับสนุนเชิงนโยบายที่ต่อเนื่อง หากมีการพัฒนาและต่อยอดในระยะยาว โครงการนี้มีศักยภาพในการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน และยกระดับมาตรฐานสุขภาพของเยาวชนในระดับพื้นที่และระดับประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการประเมินด้านบริบท พบว่า วิธีการดำเนินโครงการเป็นระบบและสามารถปฏิบัติตามกำหนดเวลา แต่ผู้บริหารและครูเห็นว่าเรื่องการจัดการเวลาและแผนกิจกรรมยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ดังนั้นโรงเรียนควรปรับผังเวลาและแผนกิจกรรมให้เหมาะสมกับความพร้อมของบุคลากรและอุปกรณ์ เพื่อเพิ่มความเหมาะสมในประเด็นนี้

1.2 จากผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความพร้อมด้านงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ดังนั้น โรงเรียนควรประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อขอรับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดทำแผนงบประมาณที่ชัดเจนและโปร่งใส พร้อมประเมินผลการใช้จ่ายอย่างสม่ำเสมอ และพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเขียนโครงการเพื่อเพิ่มโอกาสในการได้รับงบประมาณมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้โครงการยั่งยืนและมีผลกระทบต่อสุขภาพของนักเรียนและบุคลากร

1.3 จากผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อวางแผนโครงการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมีความสำคัญต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ดังนั้น โรงเรียนควรกำหนดตารางประชุมสม่ำเสมอ พร้อมเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเสนอความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจตามข้อมูลวิชาการ ควรกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบชัดเจน และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชุมเพื่ออำนวยความสะดวก นอกจากนี้ ควรบันทึกผลการประชุมและติดตามความคืบหน้าของแผนงานเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างราบรื่นและตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

1.4 จากผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขบัญญัติ 10 ประการและหลักการแต่ละข้อของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้ต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ดังนั้น ครูควรพัฒนาแนวทางการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง และเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันแก่นักเรียน โดยใช้สื่อหลากหลาย เช่น วิดีโอและเกมการศึกษา และจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพดี เช่น การล้างมือ การเลือกอาหารที่มีประโยชน์ และการออกกำลังกาย ควรให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ และประเมินความเข้าใจของนักเรียนเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต่อไปทุก ๆ ปี แล้วนำผลการประเมินมาเปรียบเทียบกับความสำเร็จในการดำเนินงานของแต่ละปี เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง/พัฒนาให้โครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการประเมินโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการขึ้นทุก ๆ โครงการ เพื่อได้ทราบผลการดำเนินงานโครงการ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินโครงการดังกล่าวในปีต่อ ๆ ไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2562). คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558). (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมสุขภาพอนามัย.
- นิภา การประกอบ. (2562). การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนบ้านทุ่งนุ้ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะปี. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พัชรี สุวรรณสุข. (2560). การศึกษาผลกระทบของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนในจังหวัดอุดรธานี. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ. (2557). แนวทางการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคเด็กวัยเรียนและเยาวชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อสิ่งพิมพ์ แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- อุบล หนูมาก. (2557). รายงานการประเมินโครงการการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กร ในชุมชนเพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนโรงเรียนวัดผาละมี ปีการศึกษา 2556. พัทลุง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2.
- Kaufman, R., & Keller, J. M. (1994). Levels of evaluation: Beyond Kirkpatrick. *Human resource development quarterly*, 5(4), 371.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Lee, P. Y., & Lau, K. W. (2018). A Digital Games Design for Children Health Promotion and Education in Hong Kong. *The Journal of School Health*, 6, 428-432.
- Stufflebeam, D. L. (2003). *The CIPP Model for Evaluation*. Portland, Oregon: Annual Conference on the Oregon Program Evaluators Network (OPEN).

Strategic Educational Management of Aekthaweewit School Toward Internationalization in the Era of Artificial Intelligence

Khomsan Suphakrong^{1*} Somkiet Tunkaew² and Prawet Wetcha²

¹ Master student, Master of education in educational administration, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand

² Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: tazmaniadevil000333@gmail.com

ABSTRACT

This study aims to develop strategies for educational management at Aekthaweewit School towards Internationalization in the era of artificial intelligence. A mixed methods research design was employed, incorporating the Appreciative Inquiry Conference (AIC) process to foster participatory engagement. For the quantitative component, the sample consisted of 213 participants, comprising one school licensee, six school board members, and eighteen teachers selected through purposive sampling, along with 188 parents who were selected using simple random sampling based on Yamane's (1973) formula. For the qualitative component, data were gathered from 27 informants, including one school administrator, one licensee, six teachers, six board members, eight parent representatives, three experts, and two research assistants, all selected through purposive sampling. Research instruments included questionnaires and data recording forms for the quantitative data, while in-depth interviews, document analysis guidelines, and participatory AIC sessions were used for qualitative data collection. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics—mean and standard deviation—along with inferential statistics appropriate to the nature of the data. Qualitative data were analyzed through content analysis, combined with benchmarking techniques and a consensus model. The study revealed four key strategies for educational management at Aekthaweewit School towards Internationalization in the era of artificial intelligence: 1) Establishing Sustainable Educational Networks: Emphasis is placed on effective public relations and strengthening relationships with parents and the community to promote the school's identity and image. 2) Enhancing Learning Quality to Meet International Standards: This involves the integration of digital technologies, implementation of STEAM education, and promotion of active learning approaches. 3) Improving Management Efficiency through Smart Technologies: Educational information systems (SIS) and artificial intelligence (AI) are utilized to optimize administrative processes and decision-making. 4) Empowering Personnel towards Professionalism and Sustainable Development: Focus is placed on the continuous development of teachers and staff in both instructional and managerial capacities through training programs and the application of Agile principles.

Keywords: Strategic Management, Educational Administration, Internationalization, Artificial Intelligence Era

กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวิวิทย์สู่สากลในยุคปัญญาประดิษฐ์

คมสันต์ สุผาครอง^{1*} สมเกียรติ ตุ่นแก้ว² และ ประเวศ เวชชะ²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประเทศไทย

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: tazmaniadevil000333@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวิวิทย์สู่สากลในยุคปัญญาประดิษฐ์ การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Appreciative Inquiry Conference: AIC) ในส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 213 คน ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต 1 คน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน 6 คน ครูผู้สอน 18 คน คัดเลือกแบบเจาะจง และผู้ปกครองนักเรียน 188 คน ซึ่งคัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสูตรของ Yamane (1973) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลรวม 27 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ผู้รับใบอนุญาต 1 คน ครู 6 คน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน 6 คน ตัวแทนผู้ปกครอง 8 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และผู้ช่วยนักวิจัย 2 คน คัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูลสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางวิเคราะห์เอกสาร และการประชุมแบบมีส่วนร่วม (AIC) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับสถิติเชิงอนุมานตามลักษณะของข้อมูล ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับเทคนิค Benchmarking และ Consensus Model ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวิวิทย์สู่สากลในยุคปัญญาประดิษฐ์ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ (1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อความยั่งยืนทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และภาพลักษณ์ของโรงเรียน (2) การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากล โดยเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนรู้แบบ STEAM และ Active Learning (3) การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ โดยใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา (SIS) และ AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และ (4) การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรในด้านการเรียนการสอนและการบริหารผ่านการฝึกอบรมและการใช้แนวคิด Agile

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร, การจัดการศึกษา, สู่สากล, ยุคปัญญาประดิษฐ์

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

ในยุคที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) กำลังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงหลายภาคส่วนของสังคม การศึกษาก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากผลกระทบนี้ โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่ของการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ (Bozkurt & Sharma, 2020) การใช้เทคโนโลยี AI ถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน แต่ก็ยังมีปัญหาท้าทายที่ต้องจัดการ เช่น การขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี และความท้าทายในการปรับตัวของสถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งทวีความสำคัญในบริบทของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2564)

โรงเรียนเอกทวิวิทย์ จังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีความพยายามในการยกระดับการศึกษาของนักเรียนให้สามารถแข่งขันในระดับสากลได้ การนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในการบริหาร

จัดการการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568) อย่างไรก็ตาม โรงเรียนเอกทวิวิทย์ยังเผชิญกับอุปสรรคในการนำ AI มาใช้ในกระบวนการบริหารจัดการ เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา ขาดความรู้และความเข้าใจในเทคโนโลยีที่ซับซ้อน รวมถึงข้อจำกัดด้านการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา (เฉลิม จักรชุม, 2559) ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยี AI ที่มีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มที่

แม้ว่ามีการสนใจในการใช้ AI ในการศึกษามากขึ้น แต่ยังคงขาดข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับการนำ AI ไปใช้ในโรงเรียนเอกชน โดยจากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในปี 2564 พบว่า โรงเรียนเอกชนในประเทศไทยเพียงประมาณร้อยละ 10 เท่านั้นที่ได้นำ AI มาประยุกต์ใช้ในระบบการบริหารจัดการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการนำเทคโนโลยี AI มาใช้ที่ยังค่อนข้างช้าในโรงเรียนเอกชน โรงเรียนเอกทวิวิทย์เผชิญกับอุปสรรค การขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา การขาดความเข้าใจในเทคโนโลยีที่ซับซ้อน และข้อจำกัดด้านการฝึกอบรมครู ซึ่งทำให้การนำ AI มาประยุกต์ใช้ในระบบบริหารจัดการยังไม่เต็มศักยภาพ งานวิจัยก่อนหน้านี้ส่วนใหญ่จะเน้นการศึกษาในเรื่องของการนำ AI มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาโดยทั่วไป รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีในโรงเรียน (Bozkurt & Sharma, 2020; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568) แต่ยังคงขาดการศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนเอกชนซึ่งเป็นบริบทที่สำคัญที่ยังไม่ได้รับการสำรวจอย่างละเอียด

การศึกษานี้มุ่งเน้นการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนเอกทวิวิทย์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและการบริหารจัดการให้สามารถแข่งขันในระดับสากล (ศิริวรรณ แก้วมูล และ สุรศักดิ์ สุนทร, 2566) นอกจากนี้ยังศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปรับกลยุทธ์ในการนำ AI มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน (Bangkok Bank InnoHub, 2023) งานวิจัยนี้มีเป้าหมายในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล และสามารถประยุกต์ใช้ AI เพื่อพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเอกชนให้ทัดเทียมในระดับสากลอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวิวิทย์สู่สากลในยุคปัญญาประดิษฐ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) (ประเวศ เวชชะ, 2566) ใช้หลักการมีส่วนร่วม (ประเวศ เวชชะ, ไพโรจน์ ด่วนนคร, 2566) โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Appreciative Inquiry and Consensus: AIC) (Baker, T., & Palmer, G., 2021) และ แนวคิด Balanced Scorecard (BSC) (Abares, A., & Contreras, M., 2022) ในการวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเอกทวิวิทย์ทั้งหมด จำนวน 358 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครอง จำนวน 188 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (Cochran, 1977) และสุ่มเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือผู้ที่มีความเข้าใจและมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกทวิวิทย์สู่สากล จำนวน 27 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 8 คน (ผู้รับใบอนุญาต 1 คน ผู้อำนวยการ 1 คน คณะกรรมการ 6 คน) ผู้แทนครู 8 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 8 คน และผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการศึกษาข้อมูลผ่านเว็บไซต์เกี่ยวกับประวัติการบริหาร ขนาด และสังกัดของโรงเรียนที่มีความน่าสนใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) โดยอาศัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนเอกทวีวิทย์ในช่วงปีการศึกษา 2564 – 2567 และกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลในยุคปัญญาประดิษฐ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน แบบบันทึกผลการทดสอบ O-NET และ NT รายงานการประเมินคุณภาพภายใน (SAR) และรายงานการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือเริ่มจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การออกแบบเครื่องมือการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และการปรับปรุงเพื่อให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์พร้อมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นปลายเปิด สำหรับผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการการศึกษาโรงเรียนเอกทวีวิทย์ และการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการการศึกษาโรงเรียนเอกทวีวิทย์ (Bryman, 2016) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC: Appreciation-Influence-Control) กับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเอกทวีวิทย์ เพื่อประเมินสถานการณ์ปัจจุบันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน (Smith & Johnson, 2022) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับเหตุปัจจัยสำคัญภายนอกอะไรบ้างที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ โดยมุ่งศึกษาปัจจัยภายนอกตามกรอบ PESTEL Analysis (Aguilar, 1967) และปัจจัยภายในตามกรอบ McKinsey 7-S Framework (Waterman, Peters & Phillips, 1977) พร้อมทั้งใช้ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (AIC: Appreciation-Influence-Control) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Organization Development: An International Institute (ODII), 2015) เครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ได้พัฒนาโดยการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง สร้างประเด็นคำถามสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม นโยบาย กลยุทธ์ และบริบทของโรงเรียนในยุค AI ก่อนนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรง (Content Validity) ใช้วิธี วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งผลการประเมินพบว่าทุกประเด็นคำถามมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.75–1.00 แสดงว่ามีความตรงตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทั้งแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยใช้ระเบียบวิธีที่เหมาะสมกับการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนเอกทวีวิทย์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ ผู้รับใบอนุญาต คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามแนวทางของ Patton (2015) และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองโดยใช้สูตรของ Yamane (Cochran, 1977) สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารและคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตลอดจนแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวีวิทย์ เก็บข้อมูลจากการทำแบบสอบถามที่กลุ่มเป้าหมายทำใน Google Form ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแนวคำถามสัมภาษณ์อ้างอิงจากกรอบแนวคิด McKinsey 7-S Framework (Chmielewska, M., Stępień, K., & Deptała, A., 2021) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในของโรงเรียน และ PESTEL Analysis (โสภณ แยมกลั่น, 2565) และวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการจัดการประชุมแบบมีส่วนร่วม (AIC: Appreciation-Influence-Control) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม นโยบาย ทิศทาง และกลยุทธ์ของโรงเรียนในการเข้าสู่มาตรฐานสากล (Sota, C., 2018) เก็บข้อมูลจากการจดบันทึกในระหว่างการสัมภาษณ์ และจดแนวคิดหรือคำถามติดตามผล ดำเนินการไต่ตรองกระบวนการและเนื้อหาของการสัมภาษณ์ การฟังเทปบันทึกเสียง เพื่อได้ข้อสรุปประเด็นสำคัญ หรือหลักแนวคิดสำคัญ เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์ตีความ และหาข้อสรุปเชิงทฤษฎีในภายหลัง เมื่อการจัดกลุ่มสนทนากลุ่มสิ้นสุดลง ผู้วิจัยและคณะได้ร่วมกันสรุปผลการจัดกลุ่มสนทนา การใช้แนวทาง Benchmarking เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการ

การศึกษาของประเทศที่มีมาตรฐานสูง ได้แก่ ฟินแลนด์ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยศึกษาผ่านเอกสารเชิงนโยบาย เว็บไซต์หน่วยงานการศึกษา และฐานข้อมูลวิชาการจากแหล่งต่าง ๆ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในประเทศที่มีมาตรฐานการจัดการศึกษา 4 อันดับแรกของโลก (ประเทศฟินแลนด์ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น) สรุปเนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ลงในแบบฟอร์มที่กำหนด

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนย้อนหลัง 3 ปี รายงานผลการทดสอบระดับชาติ (RT, NT, O-NET) รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา (SAR) และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. (Creswell & Creswell, 2018) เก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 3 ปี ย้อนหลัง ผลการทดสอบระดับชาติ (RT, NT, O-NET) และรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษา (SAR) ปี 2564 – 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้อาศัยการบูรณาการระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบที่ครอบคลุม ลุ่มลึก และสะท้อนบริบทจริงของการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกทวิวิทย์ ทั้งในด้านสภาพปัจจุบัน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา การคาดการณ์ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ ตลอดจนการกำหนดแนวทางพัฒนาเชิงกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่ระดับสากลในยุคปัญญาประดิษฐ์

ในส่วนของการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษา มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งผลการทดสอบระดับชาติ ได้แก่ การทดสอบ RT (Reading Test), NT (National Test), และ O-NET (Ordinary National Educational Test) ซึ่งถือเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินคุณภาพการศึกษา อีกทั้งยังรวบรวมข้อมูลจากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งจากการประเมินภายในโรงเรียน (SAR) และการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ผ่านแบบสอบถามที่ออกแบบและจัดเก็บข้อมูลผ่านระบบ Google Forms ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ในเชิงสถิติเพื่อสะท้อนมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลาย การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อแสดงแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับคุณภาพการศึกษาในแต่ละปี โดยการใช้ค่าเฉลี่ยนี้ช่วยให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในช่วงระยะเวลาที่ศึกษานอกจากนี้ยังใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เพื่อวิเคราะห์ความกระจายของข้อมูลและดูความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มนักเรียนในแต่ละปี การแปลผลข้อมูลที่ได้จากการคำนวณใช้เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้กับระดับคุณภาพต่าง ๆ ที่กำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สพฐ. สทศ. และสมศ. ซึ่งระดับคุณภาพจะถูกแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม, ดีมาก, ดี, พอใช้ และควรปรับปรุง การแปลผลนี้ช่วยให้สามารถประเมินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและเปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติได้

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการของโรงเรียน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ร่วมกับการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามแนวทาง AIC (Appreciation-Influence-Control) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย เช่น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและหลากหลายมุมมอง ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กร ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด McKinsey 7-S Framework ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้าง (Structure) ระบบงาน (Systems) ทักษะ (Skills) วัฒนธรรม (Shared Values) ภาวะผู้นำ (Style) บุคลากร (Staff) กรอบแนวคิดนี้ช่วยในการประเมินและวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถในการปรับตัวของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยเน้นที่การเชื่อมโยงและการประสานงานระหว่างแต่ละส่วนขององค์กร ในขณะเดียวกัน การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของโรงเรียน ผู้วิจัยใช้กรอบ PESTEL Analysis ซึ่งครอบคลุมมิติของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และกฎหมาย (Political, Economic, Social, Technological, Environmental, Legal) เพื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ปัจจัยเหล่านี้ช่วยให้

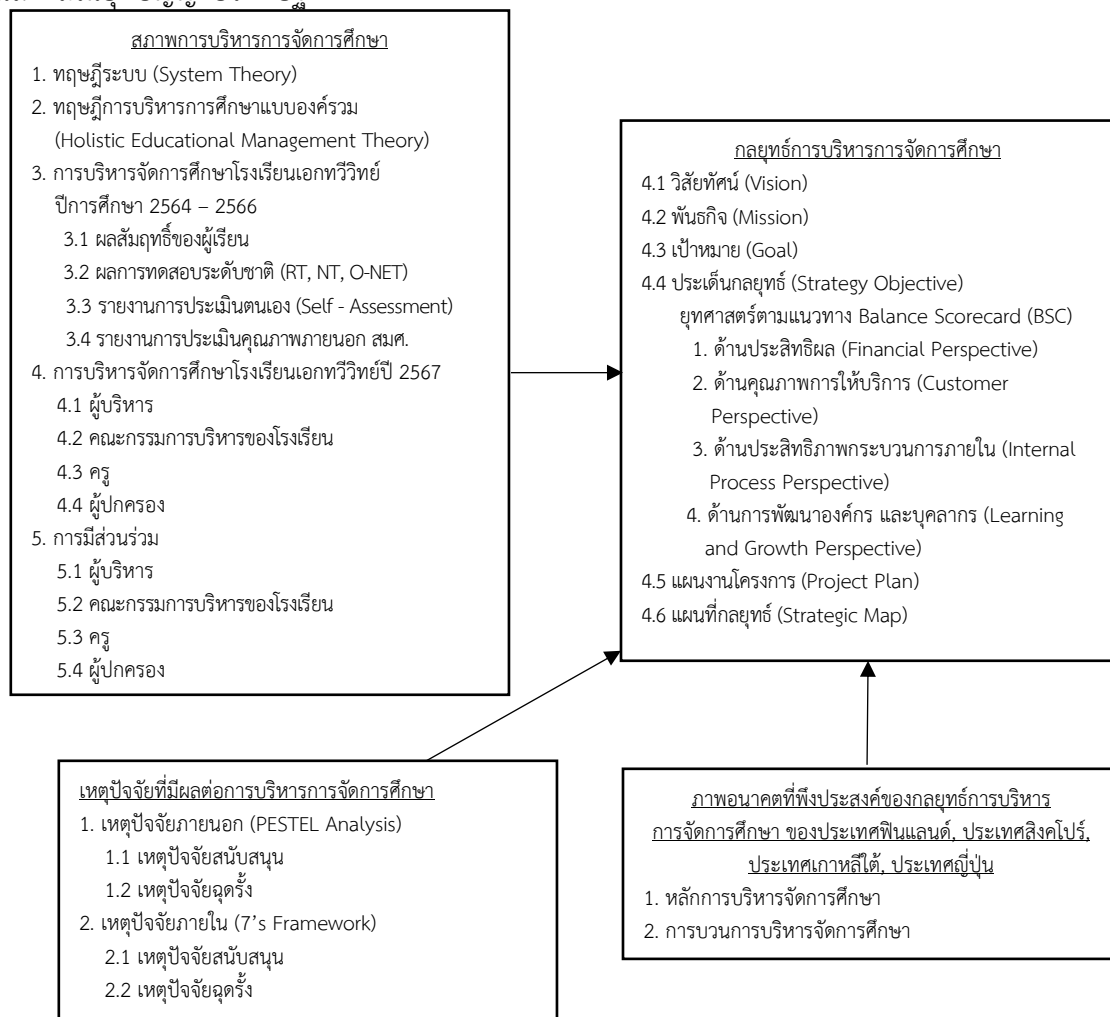
สามารถเข้าใจถึงปัจจัยภายนอกที่อาจจะมีผลต่อการดำเนินการของโรงเรียนและการตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนา นโยบายต่าง ๆ

ในการวิเคราะห์ภาพอนาคตของโรงเรียนเอกทวิวิทย์ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของประเทศที่มีระบบการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในระดับสากล ได้แก่ ประเทศ ฟินแลนด์ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยการศึกษาแบบเหล่านี้จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจวิธีการและกลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในบริบทต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ หลังจากได้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ทำการ สังเคราะห์ข้อมูล และ เปรียบเทียบกับบริบทของโรงเรียนเอกทวิวิทย์ ผ่านกระบวนการ Benchmarking (Camp, 1989) ซึ่งเป็นการศึกษาคุณภาพและแนวทางปฏิบัติที่ดีจากองค์กรที่ประสบความสำเร็จในระดับสากล เพื่อค้นหาคำตอบสำคัญ เกี่ยวกับสถานภาพปัจจุบันของโรงเรียน และแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีมาตรฐานสากลในยุค แห่งปัญญาประดิษฐ์ (AI)

สุดท้าย ในการกำหนดแนวทางกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาโรงเรียน ผู้วิจัยได้ ประมวลและสังเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จาก ทุกขั้นตอนการวิจัยผ่าน การวิเคราะห์ SWOT เพื่อจำแนก จุดแข็ง (Strengths), จุดอ่อน (Weaknesses), โอกาส (Opportunities), และ อุปสรรค (Threats) ที่มีอยู่ในโรงเรียนเอกทวิวิทย์ จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมา พัฒนาเป็นกลยุทธ์ โดยใช้ เครื่องมือ TOWS Matrix (Wehrich et al., 2013) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการ เชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูล ภายในและภายนอก ให้เกิดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์จริงในโรงเรียน TOWS Matrix คือ การใช้ข้อมูลจากการ วิเคราะห์ SWOT เพื่อสร้างกลยุทธ์ในแต่ละมุมมองที่ช่วยในการพัฒนาโรงเรียน เช่น การใช้ กลยุทธ์ SO (ใช้จุดแข็งเพื่อใช้ ประโยชน์จากโอกาส), WO (ลดจุดอ่อนเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาส), ST (ใช้จุดแข็งเพื่อรับมือกับอุปสรรค), และ WT (ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค) เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ข้อมูลจากกระบวนการ AIC (Appreciation-Influence-Control) มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการวางแผนกลยุทธ์ โดยอาศัยพลังจากการ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ซึ่งจะช่วยให้แนวทางที่ได้มีความเป็น รูปธรรม และ สามารถ นำไปปฏิบัติได้จริง การมีส่วนร่วมช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับในการดำเนินกลยุทธ์ นอกจากนี้ยังทำให้แนวทางที่ได้ สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม ในศตวรรษที่ 21 เพื่อความยั่งยืนในการพัฒนาโรงเรียนในอนาคต สำหรับ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการประชุมเชิงปฏิบัติการมาวิเคราะห์ผ่าน การวิเคราะห์ SWOT เพื่อมองเห็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในบริบทของโรงเรียน รวมถึงการใช้ TOWS Matrix ในการเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านี้เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนให้เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระยะ ยาว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดระบบ (System Theory) เป็นกรอบในการศึกษาการบริหารจัดการศึกษา โดยมองโรงเรียนเป็นระบบที่มีปัจจัยภายในและภายนอกส่งผลต่อกัน นอกจากนี้ยังมีการใช้ทฤษฎีการบริหารการศึกษาแบบองค์รวม (Holistic Educational Management Theory) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทุกด้านขององค์กรทั้งในเชิงวิชาการ การบริหารบุคลากร และการพัฒนานักเรียน การวิเคราะห์ PESTEL และ 7-S Framework ถูกใช้เพื่อประเมินปัจจัยภายนอกและองค์ประกอบภายในของการบริหารโรงเรียน สำหรับการกำหนดกลยุทธ์ ใช้ Balanced Scorecard (BSC) ครอบคลุมมิติทางการเงิน ลูกค้า กระบวนการภายใน และการเรียนรู้และเติบโต พร้อมกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์และแผนที่ยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลในยุคปัญญาประดิษฐ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวีวิทย์สู่สากลในยุคปัญญาประดิษฐ์ พบว่า

1. วิสัยทัศน์โรงเรียน

โรงเรียนเอกทวีวิทย์มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ ผ่านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัย ส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับคุณธรรมและอัตลักษณ์ไทย พร้อมสร้างพลเมืองโลกที่มีความสามารถในการแข่งขันและปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน

2. พันธกิจโรงเรียน

2.1 พัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานสากล ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและบูรณาการ STEAM เพื่อเตรียมผู้เรียนสำหรับอนาคต

2.2 ใช้ AI และเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย AI พัฒนากิจกรรมที่เน้นการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์

2.3 ยกระดับครูสู่ความเป็นมืออาชีพ พัฒนาทักษะด้าน ICT และ AI ส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมการสอน

2.4 พัฒนาทักษะภาษาและความเข้าใจวัฒนธรรม ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษและจีน พร้อมปลูกฝังความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.5 สร้างระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ใช้ PDCA และ AI เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2.6 พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างห้องเรียนและห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย พร้อมบรรยากาศส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

2.7 ส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม พร้อมสร้างเครือข่ายกับองค์กรระดับชาติและนานาชาติ

2.8 พัฒนาคุณธรรมและความเป็นพลเมืองโลก ปลูกฝังความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และเตรียมผู้เรียนสู่สังคมพหุวัฒนธรรมอย่างมีความสุข

3. เป้าหมาย

3.1 นักเรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการและทักษะสากล คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และสื่อสารได้อย่างน้อยสองภาษา พร้อมสำหรับอนาคต

3.2 นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และปรับตัวได้ในสังคมที่หลากหลาย

3.3 นักเรียนมีสุขภาพที่ดีและจิตใจมั่นคง ดูแลสุขภาพกายและใจ หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง และใส่ใจสิ่งแวดล้อม

3.4 ครูและบุคลากรมีความเชี่ยวชาญและสมรรถนะระดับสากล ใช้เทคโนโลยี AI และนวัตกรรมการสอน พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.5 โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตัดสินใจ

3.6 โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ มีสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสร้างแรงบันดาลใจ

3.7 ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครอง ชุมชน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ

4. กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวีวิทย์สู่สากลในยุคนวัตกรรมประดิษฐ์

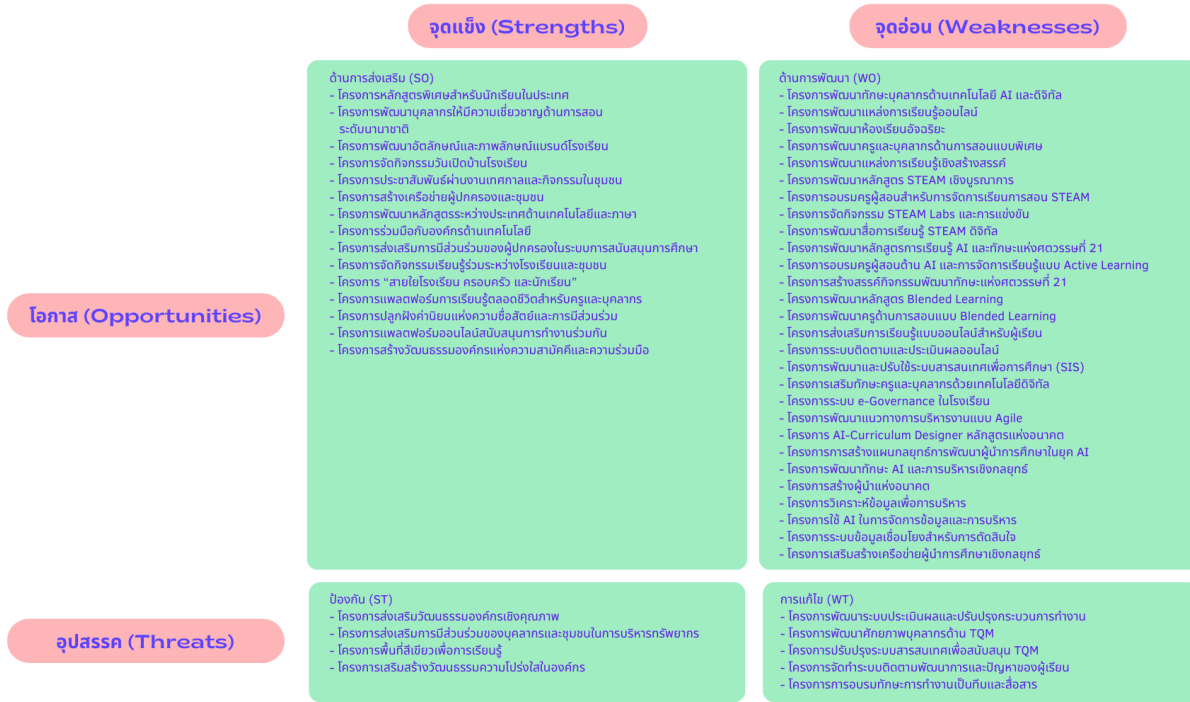
กลยุทธ์ที่ 1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อความยั่งยืนทางการศึกษา ด้านประสิทธิผล (Financial Perspective)

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากล ด้านคุณภาพการให้บริการ (Customer Perspective)

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะด้านประสิทธิภาพกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective)

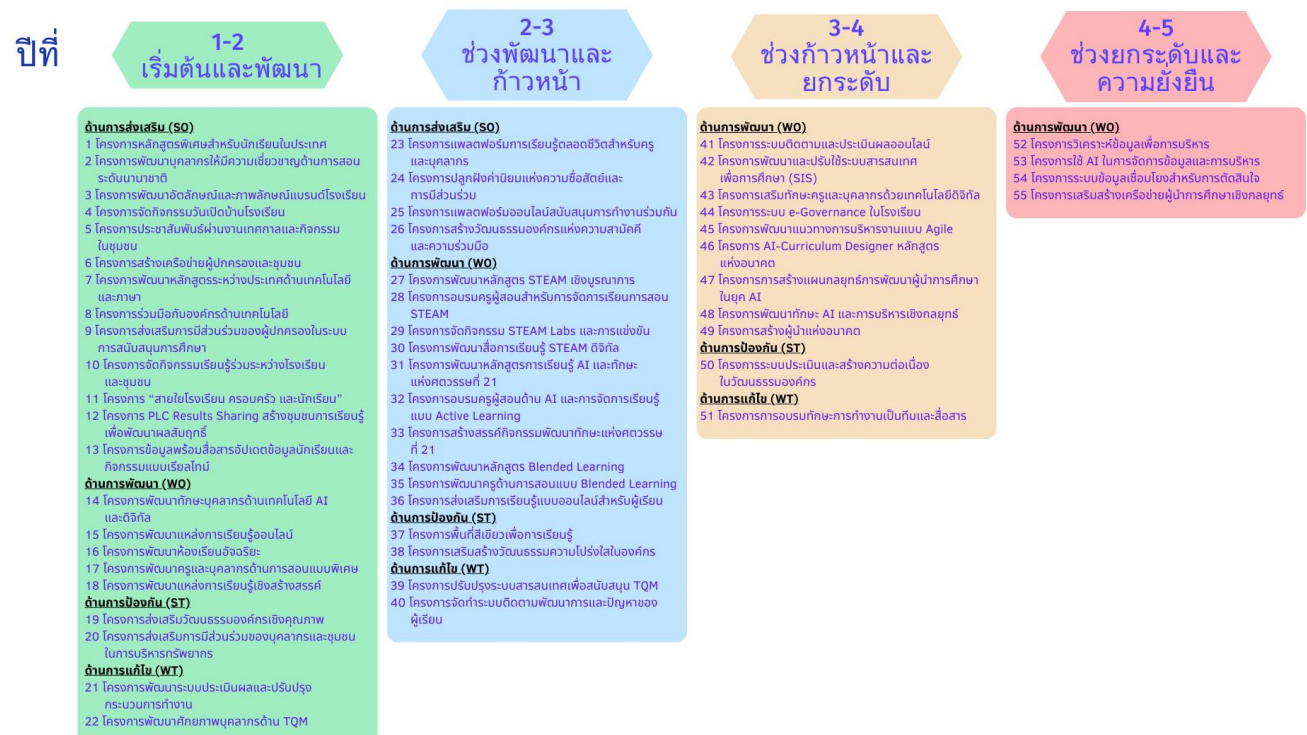
กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากร (Learning and Growth Perspective)

จากข้อมูลโครงการทั้งหมด รวบรวมประเด็นกลยุทธ์เพื่อนำสู่การปฏิบัติ มากำหนดองค์ประกอบของ กลยุทธ์ตามแนวทาง Balance Scorecard (BSC) ทั้ง 4 มิติ ผู้ร่วมวิจัยได้วิเคราะห์และร่วมกันสร้างตาราง โดยคำนึงถึง จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และ อุปสรรค (Threats)

ภาพที่ 2 TOWS Matrix จากการวิเคราะห์ SWOT ของโรงเรียนเอกทวีวิทย์

ออกแบบ Time Line ของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ในแผนระยะยาว 4-5 ปี โดยจัดลำดับความสำคัญและแบ่งออกเป็น 4 ระยะเวลาใหญ่ๆ ได้แก่ ปีที่ 1-2 (การเริ่มต้นและการพัฒนา), ปีที่ 2-3 (การเสริมสร้างและการดำเนินงาน), ปีที่ 3-4 (การประเมินผลและปรับปรุง), และ ปีที่ 4-5 (การเสริมสร้างความยั่งยืนและการขยายผล)

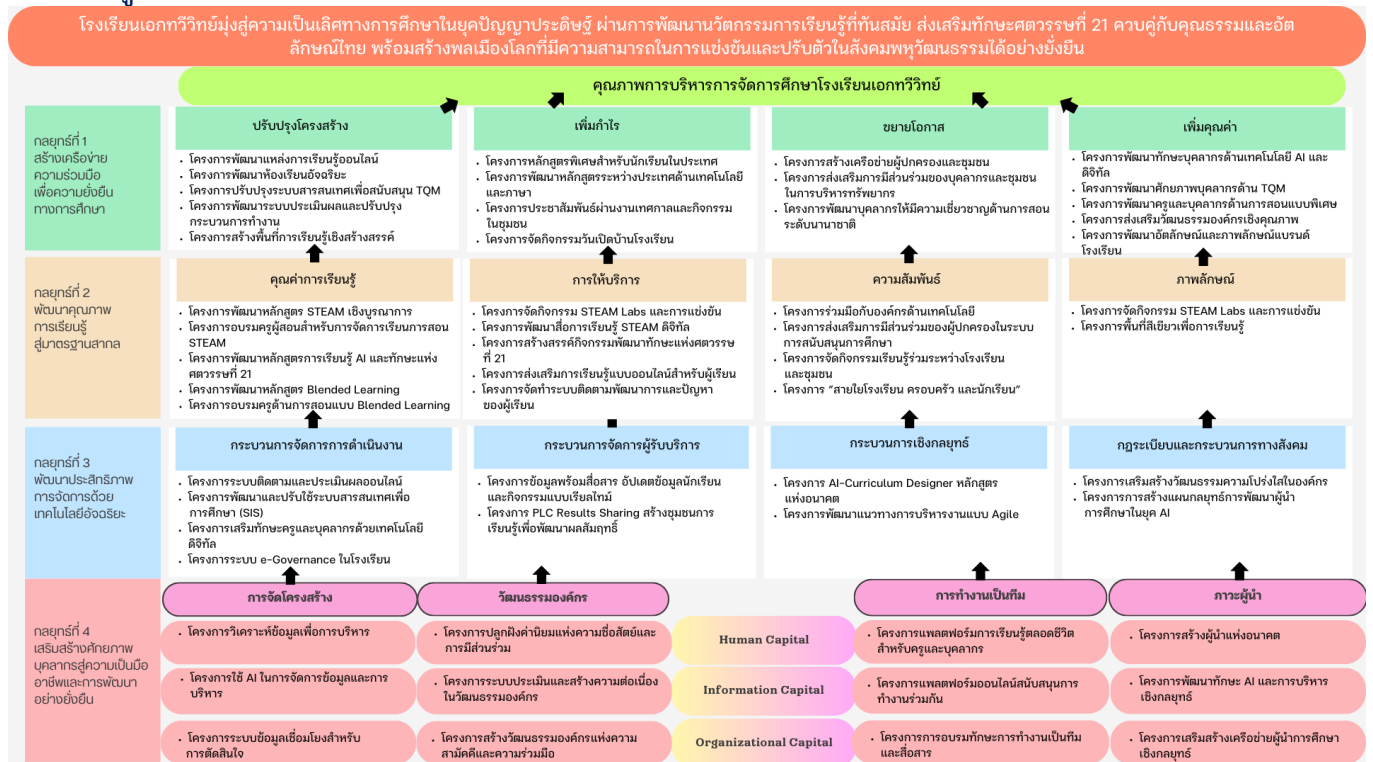

ภาพที่ 3 Timeline ของการดำเนินงาน แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม

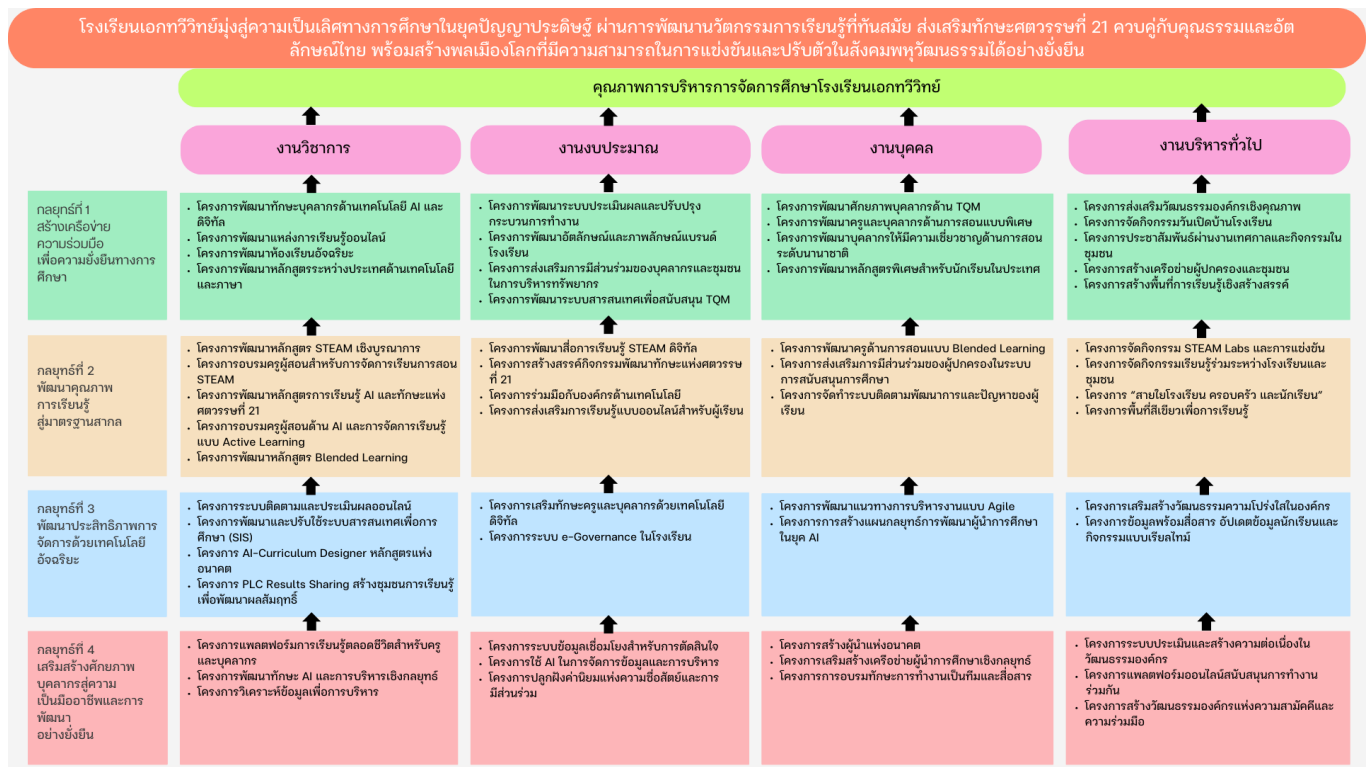
อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนเอกทวีวิทย์มีการกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาในยุค AI โดยอิงกรอบแนวคิด Balanced Scorecard (BSC) เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (สุภาพร แซ่ลี, 2564; Laukkanen, 2020) จากกลยุทธ์ทั้งหมด มี 3 ประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาทุนมนุษย์ โรงเรียนมุ่งพัฒนาและเสริมศักยภาพของครูและผู้บริหารให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถองค์กรอย่างยั่งยืน (Suhardi, Nasution, & Ginting, 2022) ที่เน้นการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและการประเมินผลในมิติสำคัญ 2) กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการภายใน โรงเรียนได้นำ AI มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารจัดการภายใน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์องค์กรที่มุ่งสู่มาตรฐานสากลในยุค AI 3) กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมผ่าน AIC: โรงเรียนประยุกต์ใช้กระบวนการ AIC (Appreciation, Influence, Control) ควบคู่กับ BSC เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยให้การบริหารจัดการมีความยืดหยุ่น และเกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ยงยุทธ สงพะโยม, 2565) ที่เสนอว่าการใช้ BSC ควบคู่กับ AIC สามารถเพิ่มศักยภาพของโรงเรียนในการบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงและสร้างการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในทุกขั้นตอน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 4 กำหนดองค์ประกอบของกลยุทธ์ตามแนวทาง Balance Scorecard (BSC) ทั้ง 4 ด้าน

ภาพที่ 5 กลยุทธ์ตามแนวทาง Balance Scorecard (BSC) ทั้ง 4 ด้าน สัมพันธ์กับการบริหารงานโรงเรียน 4 ฝ่าย

จากภาพที่ 4 และ ภาพที่ 5 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า การบริหารจัดการโรงเรียนเอกทวีวิทย์สู่มาตรฐานสากลในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) ต้องอาศัยการบูรณาการ Balanced Scorecard (BSC) กับ AIC Model เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารที่มีทั้งความสมดุล ความยั่งยืน และความยืดหยุ่น โดยงานวิจัยนี้ได้พัฒนาแนวทางใหม่ในการนำ AI มาใช้ในการบริหารโรงเรียน ผ่านกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ที่อิง 4 มิติของ BSC ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านผู้รับบริการ ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารงาน 4 ฝ่ายหลักของโรงเรียน ในขณะเดียวกัน การประยุกต์ใช้ AIC Model ที่ประกอบด้วยกระบวนการ Appreciation, Influence, และ Control ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมออกแบบกลยุทธ์ และปรับเปลี่ยนการบริหารให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี AI ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์ความรู้นี้จึงเป็นการพัฒนาแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา โดยการบูรณาการ AI-Based Management เข้ากับ BSC-AIC Integrated Strategy ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีเป้าหมายมุ่งสู่มาตรฐานสากลในยุคเทคโนโลยี ได้ใช้เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีส่วนร่วม และยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวีวิทย์สู่มาตรฐานสากลในยุคปัญญาประดิษฐ์” มุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการที่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัลและเทคโนโลยี AI โดยอาศัยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (AIC Model) ร่วมกับแนวคิด Balanced Scorecard (BSC) ในการวางแผนกลยุทธ์ที่ครอบคลุมทั้ง 4 มิติหลัก ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านผู้รับบริการ ด้านกระบวนการภายใน และด้านการพัฒนาองค์กร ทั้งนี้ ได้มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบ (System Theory) และกรอบแนวคิดการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมควบคู่กัน เพื่อสร้างแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ยังมีการใช้ทฤษฎีการบริหารการศึกษาแบบองค์รวม (Holistic Educational Management Theory) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทุกด้านขององค์กรทั้งในเชิงวิชาการ การบริหารบุคลากร และการพัฒนานักเรียน ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาและนำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกทวีวิทย์ในช่วงปีการศึกษา 2564–2566 ส่งผลให้โรงเรียนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ในหลากหลายมิติ ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้านการบริหารภายใน ที่มีความเป็นระบบ มีความชัดเจนในกระบวนการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชน ที่เพิ่มขึ้นจากการใช้ AIC Model และ ด้านการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ที่สามารถดำเนินการได้อย่างยืดหยุ่นและทันสถานการณ์ นอกจากนี้ ยังมีการจัดระบบการบริหารจัดการ 5 ขั้นตอนอย่างชัดเจน ได้แก่ การวางแผน การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การสนับสนุนการดำเนินงาน การนิเทศติดตามผล และการประเมินผลและปรับปรุง ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้การบริหารงานมีทิศทางเดียวกัน เชื่อมโยงจากระดับนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา โรงเรียนใช้การวิเคราะห์ PESTEL ในการประเมินปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายรัฐ เทคโนโลยี หรือการเปลี่ยนแปลงของสังคม ขณะเดียวกันใช้ McKinsey 7-S Framework และ SWOT Analysis เพื่อประเมินภายในองค์กร และนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการออกแบบกลยุทธ์เชิงรุก ภาพอนาคตของโรงเรียนภายใต้กลยุทธ์นี้ คือ การบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี AI เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน ออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล และพัฒนาทักษะครูในด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งขับเคลื่อนการเรียนรู้แบบ Active Learning และ STEM Education ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง สรุปได้ว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาและปรับใช้จากการวิจัยนี้ มีความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาในโรงเรียนเอกชนวิทย์ได้อย่างเป็นระบบ โดยมีความยืดหยุ่นในการรับมือกับความท้าทายของยุค AI และมีศักยภาพในการนำโรงเรียนไปสู่มาตรฐานสากลได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงรายควรสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรออกแบบระบบการประเมินผลสมรรถนะผู้เรียนให้สอดคล้องกับแนวทางสากล

1.2 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ควรจัดทำแผนพัฒนาครูที่เน้นการใช้เทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการปรับตัวเข้าสู่ยุค AI นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ เพื่อสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการบริหารและจัดการเรียนการสอนในทุกระดับอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

1.3 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรสนับสนุนและกำกับให้โรงเรียนในสังกัดนำแนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์มาใช้ โดยส่งเสริมการประยุกต์ใช้เครื่องมืออย่าง Balanced Scorecard (BSC) และกระบวนการมีส่วนร่วมแบบ AIC เพื่อให้โรงเรียนสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ที่ชัดเจนสอดคล้องกับการพัฒนาในระดับสากล

1.4 โรงเรียนควรจัดทำนโยบายด้านการประยุกต์ใช้ AI เพื่อการศึกษาอย่างชัดเจน ครอบคลุมการบริหารจัดการ การเรียนการสอน และการติดตามผล พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรและระบบประเมินผลที่มีคุณภาพตามมาตรฐานชาติและนานาชาติ รวมถึงวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในระยะยาว โดยบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

1.5 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับยุค AI โดยจัดกิจกรรมอบรมและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการจัดการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) ที่มี AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการวิเคราะห์และออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะกับผู้เรียนแต่ละคน ครูควรเปิดรับแนวคิดใหม่และเรียนรู้การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการเปิดพื้นที่ให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โรงเรียนควรจัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสะท้อนผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

1.6 โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผนกลยุทธ์เชิงระบบ โดยใช้ Balanced Scorecard (BSC) เป็นกรอบกำหนดเป้าหมาย และใช้กระบวนการ AIC เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย การประยุกต์ใช้ AI ควรเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการสอน แล้วจึงพัฒนาไปสู่การใช้ระบบอัตโนมัติในการบริหารจัดการ ควบคู่กับการส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยีให้กับครูและผู้บริหาร เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและทันต่อยุคสมัย

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทดลองใช้กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ในบริบทของโรงเรียนจริงอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถประเมินได้ว่ากลยุทธ์ดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงใดในการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในยุค AI

2.2 ควรมีการศึกษามลกระทบของการใช้กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นในเชิงลึก โดยเน้นที่การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างรอบด้าน อาทิ การเปลี่ยนแปลงในด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ความมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู และประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการภายในโรงเรียน นอกจากนี้ ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางในการยกระดับศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งในด้านการปรับตัวต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุค AI อย่างต่อเนื่อง เช่น ทักษะดิจิทัล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการสอน การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ รวมถึงทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

2.4 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการธำรงรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล วัฒนธรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรม ความร่วมมือ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และนวัตกรรมจะเป็นรากฐานสำคัญในการปรับตัวและสร้างความเข้มแข็งภายในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิม จักรชุม. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 11(2), 129-143.
- ประเวศ เวชชะ และ ไพโรจน์ ด้วนนคร. (2566). *แนวคิด หลักการและทฤษฎีการบริหารจัดการ: การประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษายุคปัญญาประดิษฐ์*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ประเวศ เวชชะ. (2566). *การออกแบบการวิจัย*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ยงยุทธ สงพะโยม. (2565). *กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่*. (ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ศิริวรรณ แก้วมูล และ สุศักดิ์ สุนทร. (2566). แนวทางการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 12(1), 1-15.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). *ศธ. สยายปีกสู่เวทีโลก มุ่งเป้ายกระดับการศึกษาด้วย AI พร้อมสร้างความตระหนักรู้แก่เยาวชนในการปกป้องสิ่งแวดล้อม*. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/ศธ-สยายปีก/>.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2564). *แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 – 2564*. สืบค้นจาก https://opec.go.th/uploads/2023/plan/20230105_144543_837_3-1.pdf.
- สุภาพร แซ่ลี. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารการศึกษาผ่าน Balanced Scorecard ในโรงเรียนเอกชนกรุงเทพฯ. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 28(1), 75-91.

- โสภณ แยมกสิน. (2567). *PESTEL Analysis คืออะไร*. สืบค้นจาก <https://www.sophony.co/strategy/pestel-analysis-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3/>.
- Abares, A., & Contreras, M. (2022). Adapting the Balanced Scorecard for public education systems: Lessons from Colombia. *Educational Management Administration & Leadership*, 50(4), 603-619.
- Aguilar, F. J. (1967). *Scanning the business environment*. London: Macmillan.
- Baker, T., & Palmer, G. (2021). Participatory planning in education: A case study of collaborative school improvement processes. *Journal of Educational Administration*, 59(2), 134-150.
- Bangkok Bank InnoHub. (2023). *การใช้ AI ในระบบการศึกษา: โอกาสและความท้าทายที่มหาวิทยาลัยกำลังเผชิญ*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbankinnohub.com/th/how-universities-respond-to-the-rise-of-ai/>.
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to Corona Virus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-6.
- Bryman, A. (2016). *Social research methods*. (5th ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Camp, R. C. (1989). *Benchmarking: The search for industry best practices that lead to superior performance*. New York: Productivity Press.
- Chmielewska, M., Stępień, K., & Deptała, A. (2021). Evaluating Organizational Performance of Public Hospitals using the McKinsey 7S Framework. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(23), 12345.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques*. (3rd ed.). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. (5th ed.). Washington DC: Sage Publications.
- Laukkanen, R. (2020). The Finnish education strategy and its success: A case study. *International Journal of Educational Policy*, 32(2), 159-175.
- Organization Development: An International Institute (ODII). (2015). *Welcome to the creative power of AIC from Purpose to Power to Leadership*. Retrieved from <https://www.odii.com/index.php>.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. (4th ed.). Washington DC: SAGE Publications.
- Smith, R. L., & Johnson, A. E. (2022). Enhancing school planning through participatory approaches: Evidence from a multi-school study. *International Journal of Educational Management*, 36(1), 47-62.
- Sota, C. (2018). *Appreciation-Influence-Control (A-I-C)*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/325854620_Appreciation-Influence-Control_A-I-C.
- Suhardi, B., Nasution, M. L., & Ginting, S. (2022). Transformational strategy and business performance in SMEs: An empirical study from Indonesia. *International Journal of Business and Management*, 17(3), 45-59.
- Waterman, R., Peters, T., & Phillips, J. (1977). Structure is not organization. *Business Horizons*, 20(3), 61-73.
- Wehrich, H., Cannice, M. V., & Koontz, H. (2013). *Management: A global, innovative, and entrepreneurial perspective*. (14th ed.). New York: McGraw-Hill.

The Results of The Critique of Educational Games Based on The Brain-Based Learning on Basic Mathematics Skill of Early Childhood Children, Ruam Thai Phatthana School 2, Tak Province

Napawadee Chanchuer^{1*} Dararat Uthaipayuck² and Piyada Junwanna²

¹ Master degree Student Early Childhood Education, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University, Thailand

² College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Napawadee571103037101@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to examine the basic mathematical knowledge of early childhood students before and after participating in educational games based on the Brain-Based Learning (BBL) concept. The participants were 30 kindergarten level 3 students (ages 5–6) from Ruam Thai Phatthana 2 School, Phop Phra District, Tak Province, during the first semester of the 2023 academic year. The sample was selected using cluster sampling by randomly selecting one classroom. The experiment lasted for 8 weeks, with activities conducted 4 days per week. A total of 30 educational game activities were implemented. The research instruments included 32 lesson plans and a basic mathematics skills test consisting of 16 items, covering 4 categories: (1) number recognition (1–20), (2) number value understanding, (3) quantity comparison, and (4) number classification. The results showed that the children's basic mathematical skills significantly improved after participating in the BBL-based educational games. The improvement was statistically significant at the 0.05 level across all assessed areas.

Keywords: Basic Mathematics Skills, Educational Game Activities, Brain-Based Learning, Early Childhood

ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 จังหวัดตาก

นภาวดี จันทรเชื้อ^{1*} ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์² และ ปิยะดา จุลวรรณา²

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประเทศไทย

² วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Napawadee571103037101@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเด็กปฐมวัยชาย-หญิง ชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5-6 ปี ซึ่งได้มาจากการสุ่ม แบบแบ่งกลุ่ม 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 อำเภอพบพระ จังหวัดตาก การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาดำเนินการทดลอง วันละ 30 นาที ตลอด 4 วันเป็นเวลา 8 สัปดาห์ รวม 32 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรม จำนวน 32 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถทางทักษะพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้ค่า จำนวนและตัวเลข แบบทดสอบรู้ค่าจำนวนตัวเลข (1-20) จำนวน 4 ข้อ ด้านการเรียงลำดับ จำนวน 4 ข้อ ด้านการเปรียบเทียบ จำนวน 4 ข้อ ด้านการจัดหมวดหมู่ จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด 16 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์, กิจกรรมเกมการศึกษา, การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน, เด็กปฐมวัย

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์ การสร้างรากฐานที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ให้กับเด็กจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะช่วงอายุแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นระยะที่มีความสำคัญช่วงหนึ่งในการวางรากฐานคุณภาพชีวิตของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาตามวัยอันควร เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้อย่างสัมพันธ์กับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการเป็นพิเศษ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562) การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรมีกิจกรรมที่หลากหลายและบูรณาการผ่านการเล่นและประสบการณ์ตรงที่เหมาะสมกับวัย โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า พร้อมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพสูงสุด เด็กในวัยนี้ซึ่งมีพัฒนาการทางสติปัญญาอย่างรวดเร็ว ควรได้รับการสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา การช่วยเหลือตนเอง และทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ (มณีวัลย์ จันระวังยศ, 2551) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน เด็กปฐมวัยจึงควรได้รับการส่งเสริมและเรียนรู้ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ที่เริ่มจากง่ายไปหายาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม (กมลรัตน์ กมลสุทธิ, 2555)

เกมการศึกษาเป็นสื่อที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีอุปกรณ์การเล่น และกฎกติกาช่วยต่อการเข้าใจ สามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งเกมการศึกษาจะช่วยฝึกทักษะให้กับเด็ก โดยที่เด็กไม่รู้สึกรำคาญเหมือนเป็นการเรียน เพราะเด็กชอบเล่น การเล่นทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการของเด็ก ช่วยให้เด็กรู้จักการสังเกต ค้นคว้า ทดลอง คิดหา

เหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดขณะเล่น โดยที่เด็กไม่รู้สึกละอาย ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (กนกพิชญ์ ศรีสวัสดิ์, 2555) เกมการศึกษาเป็นกิจกรรมการเล่นที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด เป็นการเตรียมความพร้อมให้เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และตอบสนองความต้องการตามวัยของผู้เรียน (พรพิมล ช่วยชูวงศ์, 2555) เกมการศึกษาช่วยพัฒนาสติปัญญามีกฎเกณฑ์กติกาง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ช่วยให้เด็กรู้จักทักษะการสังเกตคิดหาเหตุผลและเกิดทักษะความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสี รูปร่าง รูปทรง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์ อีกทั้งพื้นที่ระยะเกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3-6 ปี ควรเป็นกิจกรรมการเล่นที่ช่วยส่งเสริมการสังเกตการคิดหาเหตุผลและการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนจะมีประโยชน์สูงสุดต่อพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยอย่างรวดเร็ว

ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับธรรมชาติของสมอง เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานหรือรวบรวมหลากหลายทักษะความรู้ เพื่อส่งเสริมการทำงานของสมอง ซึ่งเป็นการนำความรู้ด้านการงานหรือธรรมชาติการเรียนรู้ของสมอง มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการทำงานของสมองให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น (Jensen, J. R., 2009) การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานคือการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับวิธีการเรียนรู้หรือการทำงานของสมองตามธรรมชาติ โดยการใช้ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับสมอง เป็นเครื่องมือในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ วิธีการคิด วิธีการสังเกต เทคนิคการสอนคิด เป็นการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกฝน ด้วยเทคนิคการคิดและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ภายใต้แนวคิดที่ว่าทุกคนมีสมองสามารถเรียนรู้ได้ (กานต์ อัมพานนท์, 2558)

จากการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 จังหวัดตาก ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก ระดับคุณภาพโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดีเลิศ แต่ยังมีสิ่งที่ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องและจัดกิจกรรมที่สนองต่อคุณลักษณะในแต่ละตัวบ่งชี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และความสามารถในการแสวงหาความรู้ เด็กมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์มีทักษะการคิดพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการด้านสติปัญญาเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่มุ่งหวังส่งเสริมให้เด็กมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ความสามารถด้านการรู้ค่า จำนวนและตัวเลข การเรียงลำดับ การเปรียบเทียบ และการจัดหมวดหมู่ โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษามาพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย (โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 (จังหวัดตาก), 2564)

ความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานโดยเน้นด้านการรู้ค่าจำนวนและตัวเลข การเรียงลำดับ การเปรียบเทียบ และการจัดหมวดหมู่ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับสูงต่อไป ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) ประเภทการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2551) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 อำเภอบพพระ จังหวัดตาก จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน ประกอบด้วยผู้เรียน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 32 แผน

2.2 แบบทดสอบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข การเรียงลำดับ การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ รวมทั้งสิ้น 16 ข้อ

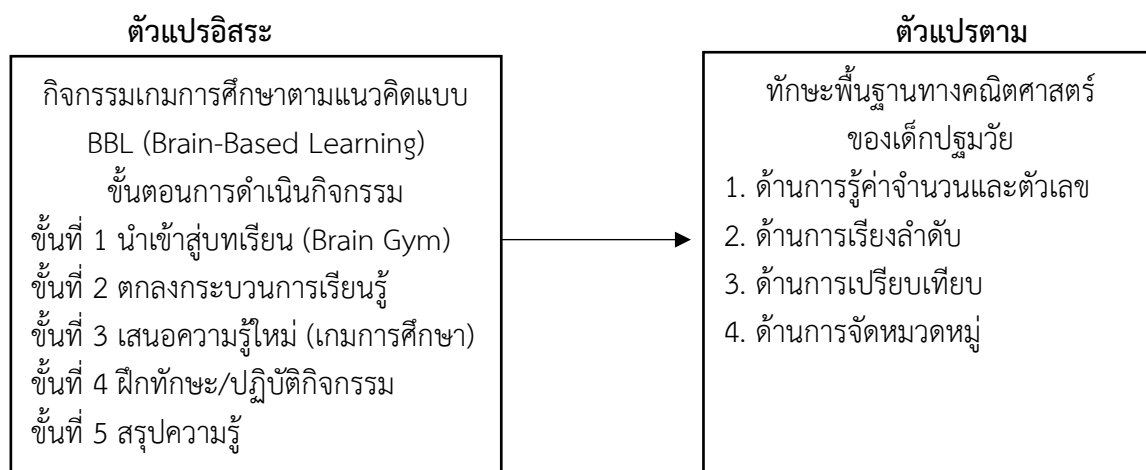
3. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการทดสอบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ จากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 30 นาที รวม 32 ครั้ง และทำการทดสอบหลังการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่น และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 จังหวัดตาก พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิด การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิด การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	D	t	df	Sig.
ก่อนการทดลอง	30	3.10	2.32	9.1	17.82	29	.000*
หลังการทดลอง		12.20	3.38				

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 จังหวัดตาก หลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (จำแนกตามประเภทของทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (จำแนกตามประเภทของทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์)

n = 30

ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		D	t	df	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.				
1. การรู้ค่าจำนวนและตัวเลข	0.73	0.58	3.13	1.11	2.4	14.10	29	.000
2. การเรียงลำดับ	0.70	0.70	3.00	1.41	2.3	9.97	29	.000
3. การเปรียบเทียบ	1.03	0.93	3.33	0.88	2.3	13.22	29	.000
4. การจัดหมวดหมู่	0.63	0.81	2.73	1.71	2.1	11.56	29	.000

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เกมการศึกษาช่วยพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนปฐมวัยทั้งในด้านการรู้ค่าจำนวนและตัวเลข ด้านการเรียงลำดับ ด้านการเปรียบเทียบ และด้านการจัดหมวดหมู่ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้เรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.1 ด้านการรู้ค่าจำนวนตัวเลข ในช่วงสัปดาห์ที่ 1-2 เด็ก ๆ เริ่มเล่นเกมตัวเลขหรรษา (จำนวน 1-5) โดยนับจำนวนภาพผลไม้และผัก เด็กบางคนยังไม่รู้จักตัวเลขหรือจำตัวเลขไม่ได้ ทำให้นับจำนวนไม่ตรงกับตัวเลข ผู้วิจัยจึงช่วย

แนะนำและกระตุ้น พร้อมสังเกตพฤติกรรมและตอบข้อสงสัยของเด็ก ในช่วงสัปดาห์ที่ 3-4 เด็ก ๆ เล่นเกมตัวเลขหรรษา (จำนวน 6-10) โดยนับจำนวนภาพดอกไม้และสัตว์บก เด็กส่วนใหญ่เริ่มเล่นเกมได้ดี มีความมั่นใจและสนุกสนานมากขึ้น แม้บางคนยังนับหรือจำตัวเลขบางตัวไม่ได้ เช่น เลข 6 และ 9 ผู้วิจัยจึงร่วมเล่นและให้คำแนะนำจนเด็กเข้าใจ ในช่วงสัปดาห์ที่ 5-6 เด็ก ๆ เล่นเกมตัวเลขหรรษา (จำนวน 11-15) โดยนับจำนวนภาพสัตว์น้ำและส่วนประกอบของต้นกล้วย เด็กเริ่มมีความคล่องแคล่วและมั่นใจ รู้จักและจดจำตัวเลขได้ดี สามารถนับจำนวนได้ถูกต้อง โดยผู้วิจัยให้คำแนะนำเพียงเล็กน้อย ในช่วงสัปดาห์ที่ 7-8 เด็ก ๆ เล่นเกมตัวเลขหรรษา (จำนวน 16-20) โดยนับจำนวนภาพอาชีพและยานพาหนะ เด็กจดจำตัวเลขได้มากขึ้น นับจำนวนได้ถูกต้อง และเล่นเกมร่วมกับเพื่อนได้ดี โดยไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้วิจัย เด็กมีความมุ่งมั่น สนุกสนาน และแสดงพัฒนาการทางทักษะการนับจำนวนและการรู้ค่าตัวเลขที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน

3.2 ด้านการเรียงลำดับ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1-2 เด็ก ๆ เล่นเกมเรียงลำดับขนาดภาพของผลไม้และผักจากจำนวนมากไปหาน้อย โดยผู้วิจัยสอนและสาธิตวิธีการเรียงลำดับให้เด็ก ๆ ที่ยังไม่เข้าใจ บางคนขาดความมั่นใจในการเล่น แต่ผู้วิจัยให้กำลังใจและช่วยกระตุ้นให้เด็กกล้าตัดสินใจเอง ในสัปดาห์ที่ 3-4 เด็ก ๆ เรียงลำดับขนาดของภาพดอกไม้และสัตว์บกจากเล็กไปใหญ่ เด็กส่วนใหญ่เริ่มเข้าใจและสามารถเรียงลำดับได้ดีขึ้น มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น แต่ยังมีบางคนที่ต้องการคำแนะนำ ผู้วิจัยจึงเสริมแรงและกระตุ้นให้เด็กตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ในสัปดาห์ที่ 5-6 เด็ก ๆ เรียงลำดับขนาดของภาพสัตว์น้ำและต้นกล้วยจากสูงไปต่ำ เด็กส่วนใหญ่สามารถเรียงลำดับได้อย่างถูกต้อง แม้บางคนยังสับสนในภาพที่มีขนาดใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยสังเกตเห็นพัฒนาการด้านทักษะการเรียงลำดับของเด็กที่ดีขึ้น ในสัปดาห์ที่ 7-8 เด็ก ๆ เรียงลำดับภาพอาชีพและยานพาหนะจากยาวไปสั้น เด็ก ๆ มีความมั่นใจและสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้วิจัย พวกเขารู้จักสังเกตรูปภาพและเรียงลำดับได้อย่างถูกต้อง สนุกสนานและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนอย่างมีความสุข

3.3 ด้านการเปรียบเทียบ ในสัปดาห์ที่ 1-2 เด็ก ๆ เรียนรู้การเปรียบเทียบขนาดภาพผลไม้และผักที่มีขนาดเล็ก-ใหญ่ โดยผู้วิจัยอธิบายและให้คำแนะนำ เนื่องจากเด็กบางคนยังไม่คุ้นเคยและทำไม่ถูกต้อง แต่เริ่มเข้าใจมากขึ้นหลังได้รับคำแนะนำเพิ่มเติม ในสัปดาห์ที่ 3-4 เด็กเปรียบเทียบขนาดภาพดอกไม้และสัตว์บกที่มีขนาดสูง-ต่ำ เด็กมีความสนใจมากขึ้น และเริ่มเข้าใจแนวความคิดการเปรียบเทียบ ผู้วิจัยสาธิตและกระตุ้นให้เด็กกล้าตัดสินใจทำกิจกรรมด้วยตนเอง ในสัปดาห์ที่ 5-6 เด็กเปรียบเทียบขนาดภาพสัตว์น้ำและต้นกล้วยที่มีระยะใกล้-ไกล เด็ก ๆ แสดงพัฒนาการที่ดีขึ้น มีความมั่นใจ และสามารถเล่นเกมได้ด้วยตนเอง รวมถึงช่วยเหลือเพื่อนและตอบคำถามได้อย่างเข้าใจ ในสัปดาห์ที่ 7-8 เด็กเปรียบเทียบขนาดภาพอาชีพและยานพาหนะที่มีขนาดยาว-สั้น เด็กมีความมั่นใจและคล่องแคล่วมากขึ้น เล่นเกมได้อย่างถูกต้องโดยไม่ต้องการคำแนะนำเพิ่มเติม ผู้วิจัยสังเกตเห็นพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งด้านการเปรียบเทียบและความมั่นใจของเด็ก ๆ

3.4 ด้านการจัดหมวดหมู่ ในสัปดาห์ที่ 1-2 เด็กได้เรียนรู้การจัดหมวดหมู่ภาพผลไม้และผักที่มีสีเหมือนกัน เด็กส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยและต้องการการสอนและสาธิตจากผู้วิจัย แม้ว่าบางคนจะสามารถจัดหมวดหมู่ได้ถูกต้อง แต่ส่วนใหญ่ยังต้องการคำแนะนำและการกระตุ้นเพื่อเพิ่มความมั่นใจ หลังจากได้รับคำแนะนำ เด็ก ๆ เริ่มสนุกสนานและมีความสุขกับการเล่นเกมร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม ในสัปดาห์ที่ 3-4 เด็ก ๆ ได้เรียนรู้การจัดหมวดหมู่ภาพดอกไม้และสัตว์บกที่มีขนาดเท่ากัน เด็กเริ่มมีความมั่นใจและสนใจในกิจกรรมมากขึ้น พวกเขาสามารถเล่นเกมร่วมกับเพื่อนได้ดีขึ้น และเริ่มตัดสินใจเล่นและตอบคำถามได้ด้วยตนเองหลังจากได้รับคำแนะนำเบื้องต้น ในสัปดาห์ที่ 5-6 การจัดหมวดหมู่ภาพสัตว์น้ำและกล้วยที่มีรูปร่างเหมือนกันช่วยพัฒนาทักษะการสังเกตและความคิดเชิงเปรียบเทียบของเด็ก เด็กสามารถเล่นเกมได้ถูกต้องมากขึ้น สนุกสนานกับการทำกิจกรรมในกลุ่ม และเริ่มแสดงออกทางความคิดและตอบคำถามได้ดี ในสัปดาห์ที่ 7-8 เด็กเรียนรู้การจัดหมวดหมู่ภาพอาชีพและยานพาหนะที่มีลักษณะรูปร่างเหมือนกัน เด็ก ๆ มีความมั่นใจและคล่องแคล่วในการเล่น สามารถตัดสินใจและจัดหมวดหมู่ภาพได้อย่างถูกต้อง พร้อมแสดงออกถึงความมุ่งมั่นและสนใจตอบคำถามกับครูได้อย่างมั่นใจ ซึ่งสะท้อนถึงพัฒนาการที่ดีขึ้นในทักษะการจัดหมวดหมู่ผ่านการเล่นเกมการศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนี้พบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 จังหวัดตาก หลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังการใช้เกมการศึกษาสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนการใช้เกมการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ หากพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ หลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเปรียบเทียบ เพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการรู้ค่าจำนวนและตัวเลข ด้านการเรียงลำดับและด้านการจัดหมวดหมู่ ตามลำดับ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ตกลงกระบวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 เสนอความรู้ใหม่ ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกทักษะ/ปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปความรู้ เพื่อจัดกิจกรรมเกมการศึกษาให้สัมพันธ์และเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือ ปฏิบัติจริง รู้จักฝึกฝน ศึกษา ค้นคว้า สร้างองค์ความรู้โดยการร่วมคิดร่วมทำ และยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนความสามารถให้แข็งแกร่งเป็นรากฐานของการพัฒนาไปสู่ วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์และสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ทั้ง 4 ด้านสูงกว่าก่อนการทดลอง นั้นเป็นผลมาจากการขั้นตอนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ทั้งห้าขั้นตอนที่เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมีการลงมือปฏิบัติและสังเกตทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี ตามที่ วิลลิสัน สุนทรโรจน์ (2550) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง รู้จักฝึกฝน ศึกษา ค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ด้วยกันร่วมคิดร่วมทำ และยังมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนความสามารถหรือทักษะต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ รัตนวิเศษ (2551) ผู้สนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานโดยเสนอข้อเท็จจริงว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุดเกิดขึ้นเป็นลำดับ ด้วยการนำเสนอขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ตกลงกระบวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 เสนอความรู้ใหม่ ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกทักษะ/ปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปความรู้

จากการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าจำนวนตัวเลขด้านการเรียงลำดับด้านการเปรียบเทียบและด้านการจัดหมวดหมู่เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับดี หลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่า เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ได้ดีจากการเล่นและลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นกิจกรรมที่让孩子เรียนรู้จากการเล่นตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้วางไว้ซึ่งเด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงและทำกิจกรรมด้วยตนเองเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาและพัฒนาการด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม ผู้วิจัยได้สร้างเกมการศึกษาที่พัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ด้านการรู้ค่าจำนวนตัวเลข ด้านการเรียงลำดับ ด้านการเปรียบเทียบ ด้านการจัดหมวดหมู่ เด็ก ๆ ได้รับการพัฒนาด้านสติปัญญาสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget, 1969; อ้างถึงใน ทิพวรรณ สุขผล, 2553) ซึ่งเห็นว่าเด็กเรียนรู้ผ่านกระบวนการสำคัญสองประการ คือ การซึมซับประสบการณ์ ซึ่งหมายถึงการปรับข้อมูลใหม่เข้ากับความรู้เดิมตามระดับสติปัญญา และการปรับโครงสร้าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสติปัญญาเพื่อให้สอดคล้องกับประสบการณ์ใหม่ โดยหลักการของเพียเจต์ระบุว่าสติปัญญามนุษย์เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและเติบโตขึ้นจากประสบการณ์ ในช่วงอายุ 0-2 ปี เด็กเรียนรู้ผ่านการลองผิดลองถูกเพื่อปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ขณะที่ในช่วงอายุ 2-6 ปี เด็กยังมีแนวโน้มที่จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและมีขีดจำกัดในการรับรู้ ในขณะที่อายุ 7-11 ปี เด็กเริ่มสามารถรับรู้หลายมิติและคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น ส่งผลให้พัฒนาการทางสติปัญญาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการบูรเนอร์ (Bruner.n.d, 2006; อ้างถึงใน ปานิตา กุดกรุง, 2553) สอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจต์ โดยเน้นว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการทำงานภายในอินทรีย์ (Organism) และมีความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและ

วัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางสติปัญญา บรูเนอร์ระบุว่า การกระทำจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวทำให้เด็กสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิดและเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งช่วยให้เข้าใจสัญลักษณ์และขยายความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ ทฤษฎีประวัติศาสตร์สังคมของไวทสกียังสนับสนุนแนวทางการจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยครูควรกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อเสริมสร้างทักษะการวางแผนและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ทำให้เด็กได้พัฒนาความคิดด้านสติปัญญาได้เรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมีพัฒนาการด้านสังคมมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ และได้ลงมือปฏิบัติมีพัฒนาการด้านร่างกาย เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงผ่านประสาทสัมผัสจากการที่เด็กได้เล่นเกมการศึกษาจากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยเป็นการพัฒนาความคิดรวบยอดของเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับการใช้ในชีวิตประจำวันของเด็ก ดังที่ นุจิรา เหล็กกล้า (2561) กล่าวว่า เกมการศึกษาช่วยพัฒนาสติปัญญาฝึกการคิดและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เป็นการเล่นที่ช่วยให้ผู้เล่นเกิดการสังเกตช่วยให้มองเห็น ได้ฟังหรือคิดอย่างรวดเร็วซึ่งเกมการศึกษาจะแตกต่างจากการเล่นอื่น ๆ เป็นสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในบทเรียนนั้น ๆ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่นช่วยให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สอดคล้องกับ ขนิษฐา สุษะเพียง (2560) ซึ่งกล่าวว่า เกมการศึกษาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดของเด็กทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเล่นที่ช่วยพัฒนาความคิดทางด้านสติปัญญา เป็นการเล่นที่ช่วยฝึกทักษะการจำแนก การจับคู่ การเรียงลำดับ การสังเกตเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ และการเล่นเกมการศึกษาช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้มีความคิดรวบยอดกับสิ่งที่เรียน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยพัฒนารูปแบบการคิดวิเคราะห์ของเด็กให้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สอดคล้องกับ สุมารีย์ ไชยประสพ (2558) ซึ่งกล่าวว่า เกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและฝึกทักษะให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียนนอกจากวิธีการเล่น นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางสังคม เกิดการพัฒนาในด้านคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานเพื่อให้เด็กมีทักษะที่จะเรียนคณิตศาสตร์ในระดับสูงต่อไปอย่างมีความสุข

องค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัย คือ เด็กมีการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากกระบวนการและขั้นตอนการจัดประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้จาก การลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มีความต่อเนื่องกันในทุกสัปดาห์ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เรียนรู้ที่จะรับฟังผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของตนเอง จากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและครู ได้แสดงออกทางความคิดและสนทนาโต้ตอบได้ดี ทำกิจกรรมอย่างมีความสุข มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้น การได้รับประสบการณ์ทางด้านคณิตศาสตร์ของเด็ก เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการใช้เหตุผลและทำกิจกรรมทางคณิตศาสตร์อย่างเหมาะสมกับวัย การรับรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญา ความคิดรวบยอด จึงส่งผลให้หลังจากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 จังหวัดตาก หลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย หลังการทดลองการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ทำให้เด็กปฐมวัยเด็ก

ปฐมวัยมีความสามารถในการเปรียบเทียบ ด้านการรู้ค่าจำนวนและตัวเลข ด้านการเรียงลำดับ และด้านการจัดหมวดหมู่ตามลำดับ ดังจะเห็นได้จากการที่คะแนนทดสอบหลังการทดลองมีค่าสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนการทดลองซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- กนกพิชญ์ ศรีสวัสดิ์. (2555). การพัฒนากิจกรรมเกมการศึกษาด้านการเรียงลำดับเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- กมลรัตน์ กมลสุทธิ. (2555). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวมอนเตสซอรี. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- กานต์ อัมพานนท์. (2558). การสร้างเสริมศักยภาพและสมรรถนะของครูในการสอนคิดวิเคราะห์. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ชนิษฐา สุษะเพียง. (2560). ผลของการใช้เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- ทิพวรรณ สุขผล. (2553). การพัฒนาชุดฝึกพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยปีที่ 2. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- นุจิรา เหล็กกล้า. (2561). การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางแก้ว. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์).
- ปานิตา กุดกรุง. (2553). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร).
- พรพิมล ช่วยชูวงศ์. (2555). การจัดประสบการณ์โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา).
- พิจิต ฤทธิ์จัญญ. (2551). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอ้าท์ ออฟ เคอร์รี่มีส์.
- มณีวัลย์ จันระวิงยศ. (2551). การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถทางคณิตศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเวียงเชียงรุ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2550). นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2562). พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. สืบค้นจาก https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/056/T_0005.PDF.
- สุมารีย์ ไชยประสพ. (2558). การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา โรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยา. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2551). หลักการและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ได้ผล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- Jensen, J. R. (2009). *Remote sensing of the environment: An earth resource perspective 2/e*. Bangalore: Pearson Education India.
- Piaget. (1969). *The Psychology of the Child*. New York: Basic Books.

Guidelines for Internal Educational Quality Assurance Management Using Noble Eightfold Path Principles in Small Schools in Ron Phibun District under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3

Nongsakran Yodduangjai^{1*} Boonlert Wiraponkan¹ Preecha Shamakhi¹ and Apijit Nanakorn¹

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: jin_nongsakran@hotmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to (1) study the management of internal quality assurance in small schools, (2) explore management approaches to internal quality assurance in small schools using the Noble Eightfold Path, and (3) present and evaluate management approaches to internal quality assurance in small schools using the Noble Eightfold Path. This study is qualitative research, collecting data through in-depth interviews with 15 stakeholders, studying expert interviews with 5 individuals, and conducting focus group discussions with 7 experts. The data were analyzed inductively. The study findings reveal that: 1) The management of internal quality assurance in small schools consists of 6 steps: (1) setting educational standards for the institution, (2) developing a plan for educational management, (3) implementing the educational management plan, (4) evaluating and verifying the quality of education within the institution, (5) monitoring the outcomes to improve the institution's quality according to educational standards, and (6) preparing a self-assessment report. It was found that there are issues such as lack of budget, lack of personnel, lack of knowledge and understanding, delayed and outdated operations, and that quality assurance has become the responsibility of one individual, whereas everyone should contribute. 2) The management approach to internal quality assurance consists of 6 steps, integrating the Noble Eightfold Path, which includes: (1) consulting and jointly deciding on standards and target values, (2) sharing responsibility in developing the educational management plan, (3) collaboratively implementing the educational management plan, (4) sharing responsibility for evaluating and verifying the quality of education, (5) jointly reviewing the operational results to improve the institution, and (6) consulting together to prepare the self-assessment report. 3) The presentation and evaluation of management approaches to internal quality assurance in small schools using the Noble Eightfold Path showed that all experts agreed that these approaches are appropriate, feasible, and beneficial for effective internal quality assurance management in educational institutions.

Keywords: Management of Quality Assurance, Eightfold Noble Path, Small School

แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอรัตนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

นงสกราน ยอดดวงใจ^{1*} บุญเลิศ วีระพรกานต์¹ ปรีชา สามัคคี¹ และ อภิจักร์ ณ นคร¹

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: jin_nongsakran@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก (2) ศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก และ (3) นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ศึกษาแนวทางสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน (1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (3) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ (6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง พบว่า ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติงานล่าช้าไม่เป็นปัจจุบัน งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลายเป็นหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งทุกคนควรช่วยกัน 2) แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 6 ขั้นตอน โดยบูรณาการหลักอริยมรรค คือ (1) ปรัชญาหรือคิดและตัดสินใจร่วมกันในการกำหนดมาตรฐานและค่าเป้าหมาย (2) รับผิดชอบร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (3) ดำเนินการร่วมกันตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (4) รับผิดชอบร่วมกันในการประเมินผลตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (5) ดำเนินการร่วมกันในการตรวจสอบผลการดำเนินงานมาพัฒนาสถานศึกษา (6) ปรัชญาหรือร่วมกันในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทุกรูป/คน เห็นว่า มีความเหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ ใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพได้

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา, หลักอริยมรรค, โรงเรียนขนาดเล็ก

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 กำหนดให้ทุกสถานศึกษาต้องจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเปิดเผยต่อสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2562) การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและมั่นใจว่าได้มาตรฐาน การประเมินคุณภาพจะ ช่วยพัฒนาการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประกันคุณภาพภายนอก

เป็นการประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานในระบบการประกันคุณภาพจะช่วยให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและผู้เรียนได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา.

การประกันคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวง ได้กำหนดกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ไว้ด้วยกัน 6 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ซึ่งงานประกันคุณภาพศึกษานั้น ส่วนใหญ่ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดการตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดความรู้และทักษะที่จำเป็น ขาดการสร้างร่วมมือร่วมใจ จึงทำให้ไม่สามารถสร้างระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน), 2561)

โรงเรียนขนาดเล็กคือ โรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ในอำเภอร่อนพิบูลย์มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 11 โรงเรียน การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอร่อนพิบูลย์พบว่า ปัญหาหลักคือจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่น้อยเกินไป เมื่อเทียบกับภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่งผลให้การดำเนินงานมีความยากลำบากในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน และทุกคนในโรงเรียนต้องร่วมมือกันด้วยความสามัคคี เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3, 2566) เป็นตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้วิจัยจึงได้นำหลักอริยมรรคมาใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เนื่องจากหลักอริยมรรคเป็นการส่งเสริมการบริหารจัดการและการทำงานร่วมกันในบริบทของสถานศึกษา อริยมรรคมีองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่ สัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ) สัมมาวาจา (วาจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (การกระทำชอบ) สัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีพชอบ) สัมมาวายามะ (ความเพียรชอบ) สัมมาสติ (ความระลึกชอบ) และสัมมาสมาธิ (ความตั้งมั่นชอบ) การนำหลักอริยมรรคมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันในองค์กรการศึกษานั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน การบูรณาการหลักธรรมดังกล่าวเข้ากับกระบวนการบริหารจัดการและการประกันคุณภาพการศึกษา จะช่วยเสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเข้มแข็งทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ประสพการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ประสพการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป/คน ประสพการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดประเด็นการร่างกระบวนการ 3) นำฉบับร่างแนวทางปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) ปรับฉบับร่าง และนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและใช้เกณฑ์ในการวัดค่าดัชนี ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และตรวจสอบความถูกต้องมาจัดทำแบบสมบูรณ์ และนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก การสร้างเครื่องมือ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติมและ 2) นำร่างแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม การสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำฉบับร่างมาประเมินความเป็นไปได้ที่ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ 2) นำแบบประเมินความเป็นไปได้ ที่ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ความครอบคลุมขององค์ความรู้ 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและให้อาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำข้อคำถามปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 5) แบบสนทนากลุ่มใช้ฉบับร่างแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นแนวทางสำหรับการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้ (1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถตอบปัญหาที่จะเข้าไปศึกษาได้ (2) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก (3) ขึ้นแนะนำตัวผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล (4) สัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดข้อความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ 2) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก 3) ขึ้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดข้อความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ผู้วิจัยจัดการประชุมแบบสนทนากลุ่ม 1) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มพร้อมด้วยแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 2) ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด 3) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และข้อสรุป เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

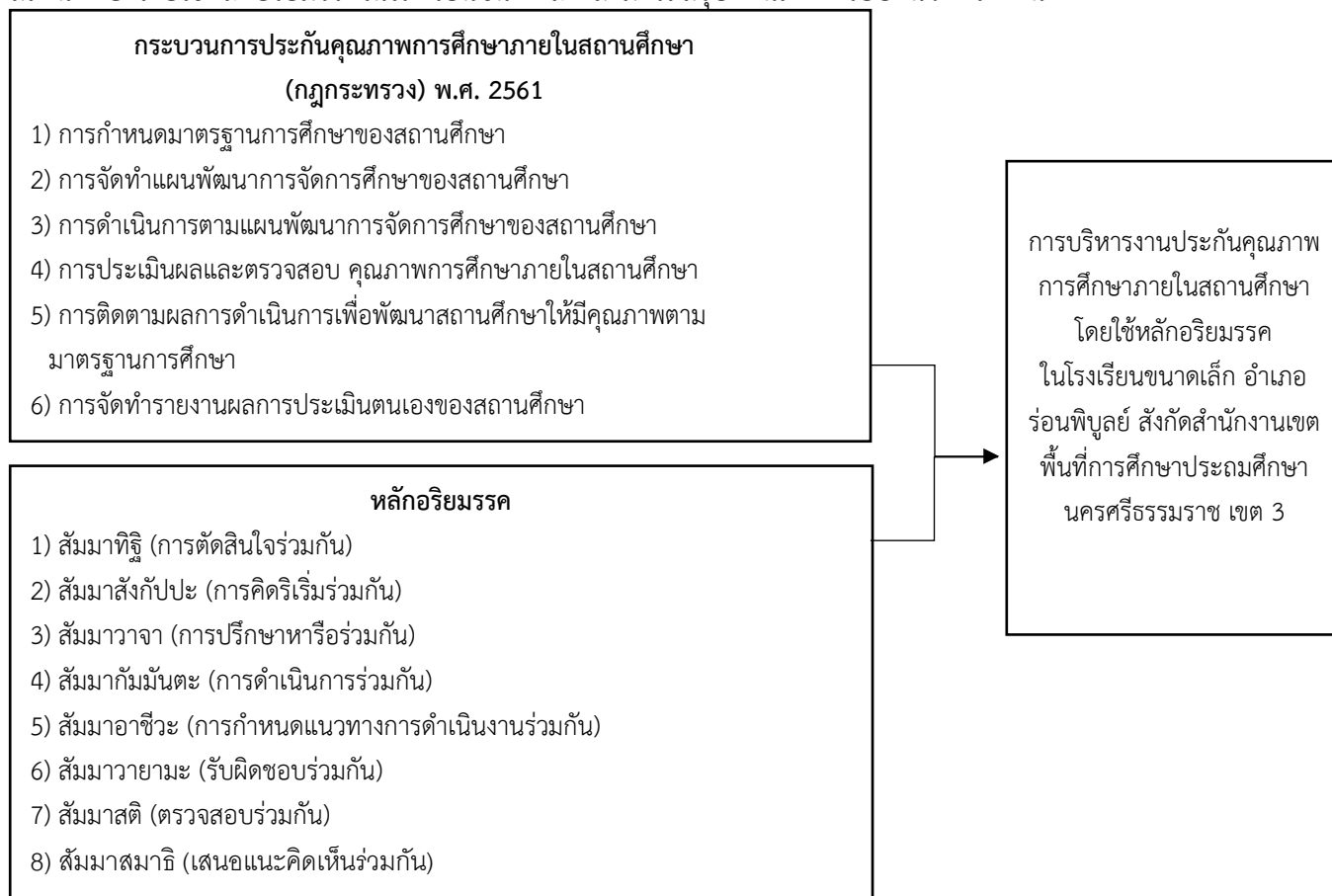
4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น และแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอผลการศึกษาสภาพ

4.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพในการ จัดทำร่างแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก สร้างเป็นแนวทางตามผลการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิตามกรอบแนวคิดในการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม

4.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ดำเนินการโดยการนำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถสรุปแผนภาพกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน ครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 11 คน รวม 15 คน มีความคิดเห็นว่า สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพปัญหาดังนี้ โรงเรียนได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่การดำเนินการยังมีปัญหา เนื่องจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้บางมาตรฐานไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เนื่องจากขาดงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ การกำหนดมาตรฐานต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา แต่บางครั้งก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเพียงพอ เนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก อีกทั้งการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้ง และครูยังขาดความรู้ในการจัดทำแผน จึงทำให้ค่าเป้าหมายสูงเกินความสามารถในการดำเนินการ การดำเนินการล่าช้าและไม่ทันสมัย รวมทั้งโรงเรียนไม่ได้เสนอโครงการแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษา การประเมินผลการศึกษาภายในยังไม่ได้ดำเนินการอย่างครบถ้วนและขาดการจัดทำรายงานผลที่ชัดเจน ทำให้ข้อบกพร่องไม่ได้รับการแก้ไข โรงเรียนมีการประชุมภายในเพื่อสร้างความเข้าใจในการประเมินคุณภาพภายในและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพ แต่ยังขาดการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถนำผลการประเมินไปพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาได้ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องได้เสนอความคิดเห็นดังนี้

“ดิฉันมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนได้มีการกำหนดมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาแต่บางครั้งก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก” D1 (4 กรกฎาคม 2567)

“ผมมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่บางมาตรฐานอาจยังไม่เข้าใจชัดเจนในมาตรฐานนั้น ๆ” T1 (8 กรกฎาคม 2567)

“ดิฉันมีความคิดเห็นว่า มีการกำหนดมาตรฐานตามบริบท จุดเน้น เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของสถานศึกษา แต่อัตลักษณ์หรือจุดเน้นไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเท่าที่ควร” T2 (5 กรกฎาคม 2567)

2. แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

จากการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนได้รับรางวัล IQA award จำนวน 1 คน ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ สพ.นศ.3 จำนวน 1 คน อาจารย์มหาวิทยาลัยหลักสูตรครุศาสตร์ จำนวน 1 คน รวม 5 คน มีความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้

1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายของสถานศึกษา ควรให้มีการร่วมมือรับผิดชอบ (สัมมาวาจา) โดยแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ตัวแทนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน (สัมมาวาจา) ตัดสินใจร่วมกัน (สัมมาทิฐิ) โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน (สัมมาอาชีวะ) ซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 มาตรฐานและเกณฑ์คุณภาพที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา คำนึงถึงจุดเน้นของต้นสังกัด พร้อมกำหนดเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจน จากนั้นนำเสนอให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาและให้ความเห็นชอบเมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ครูผู้รับผิดชอบจะเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทราบ

2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาปริกษาหารีระหว่างผู้บริหารและครู (สัมมาวาจา) โดยแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้บริหาร, ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา, ครู, นักเรียน และชุมชน เพื่อร่วมกัน (สัมมาสัมมันตะ) ในการวางแผนพัฒนาแผนการศึกษาในระยะเวลา 3-5 ปี ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะร่วมกัน (สัมมาอาชีวะ) ในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ (สัมมาวายามะ) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทางวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป รวมทั้งนโยบายจากต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ คณะกรรมการสถานศึกษา จะพิจารณาและให้ความเห็นชอบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนา สถานศึกษาต่อไป

3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประชุมปริกษาหารีร่วมกัน (สัมมาวาจา) โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้บริหารและครู เพื่อวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายจาก แผนพัฒนา รวมถึงงบประมาณรายรับ-รายจ่ายของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งประกอบด้วย โครงการ กิจกรรม วิธีการ งบประมาณ และผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการ แผนปฏิบัติการประจำปีจะเสนอต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ หรือไตรมาส พร้อมทั้งรายงาน สรุปลผลการดำเนินโครงการ รวมถึงการรายงานโครงการที่ไม่สามารถดำเนินการได้ พร้อมเหตุผล เพื่อเป็นข้อมูลในการ ปรับปรุงและพัฒนา

4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษานั้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการ ศึกษา ประชุมปริกษาหารี (สัมมาวาจา) และตัดสินใจร่วมกัน (สัมมาทิฐิ) ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินแผนปฏิบัติการประจำปี โดยร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในปีการศึกษาและติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา พร้อมนำผลการประเมินมาทบทวนและอภิปรายร่วมกัน (สัมมาอาชีวะ)

5) การติดตามผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหาร ประชุมครูและบุคลากรเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน โดยเริ่มต้นจากการ นิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ในชั้นเรียน พร้อมกับการใช้เครื่องมือในการนิเทศภายในที่เหมาะสมตาม สภาพจริง ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการรวบรวมข้อมูลจากการนิเทศภายใน และนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบถึงความ สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งในระดับก่อนประถมศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอ้างอิงจากตัวบ่งชี้และ ประเด็นพิจารณาที่กำหนดไว้ ตามเป้าหมายและประเด็นคุณภาพของงานในแต่ละฝ่าย หลังจากนั้นจะนำผลที่ได้มาวาง แผนการประกันคุณภาพในระดับโรงเรียนและห้องเรียน รวมทั้งการปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ในครั้งถัดไป โดยผู้บริหารและครูร่วมกันรับผิดชอบในการจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของ สถานศึกษา

6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันคิด (สัมมาสังกัปปะ) และตัดสินใจ (สัมมาทิฐิ) ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทั้งหมด การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ นำมาจัดทำรายงานผลการประเมินทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยร่วมกันตรวจสอบข้อมูลและจัดทำรายงาน (สัมมาวายามะ) จากนั้นนำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและรับรองผลการประกันคุณภาพการศึกษา การดำเนินการร่วม (สัมมาอาชีวะ) จะมีการรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ผลให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องได้เสนอความคิดเห็นดังนี้

“ดิฉันมีความคิดเห็นว่า ควรนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis เพื่อประชุมร่วมกันในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ของสถานศึกษา ” D1 (5 สิงหาคม 2567)

“ผมมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารและครูประชุมปริกษาหารีร่วมกันในการกำหนดปฏิทินการนิเทศและกิจกรรม ต่าง ๆ ภายในปีการศึกษาพร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมนำผลการประเมินมา ทบทวนและอภิปรายร่วมกัน” T1 (6 สิงหาคม 2567)

“กระผมมีความคิดเห็นว่า ในการจัดทำรายงานผลการประเมินทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ควรประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อร่วมกันตรวจสอบข้อมูลก่อนจัดทำรายงาน” T2 (6 สิงหาคม 2567)

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน นักวิชาการด้านการศึกษา จำนวน 1 คน พระภิกษุที่มีคุณวุฒิด้านการศึกษามีจำนวน 1 รูป ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนได้รับรางวัล IQA award จำนวน 2 คน รวม 7 คน มีความคิดเห็นว่า ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ข้อสรุปว่ามีความเป็นไปได้ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยใช้หลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอร่อนพิบูลย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายของสถานศึกษา 2) การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และหลักอริยมรรค ประกอบด้วย 1) สัมมาทิฐิ : การตัดสินใจร่วมกัน 2) สัมมาสังกัปปะ : การคิดริเริ่มร่วมกัน 3) สัมมาวาจา : การปรึกษาหารือร่วมกัน 4) สัมมากัมมันตะ : การดำเนินการร่วมกัน 5) สัมมาอาชีวะ : การกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน 6) สัมมาวายามะ : รับผิดชอบร่วมกัน 7) สัมมาสติ : ตรวจสอบร่วมกัน 8) สัมมาสมาธิ : เสนอแนะคิดเห็นร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำหลักอริยมรรคมาใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จึงทำให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพได้

ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องได้เสนอความคิดเห็นดังนี้

“ดิฉันมีความคิดเห็นว่า ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อันจะส่งผลดีต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและเป็นทางเลือกสำหรับสถานศึกษาอื่น ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล” D1 (4 ธันวาคม 2567)

“ผมมีความคิดเห็นว่า แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้หลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็กนี้ สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการดำเนินการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้” T1 (4 ธันวาคม 2567)

“กระผมมีความคิดเห็นว่า การนำหลักอริยมรรคมาใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึง ทำให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานให้เกิดความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น” T2 (4 ธันวาคม 2567)

อภิปรายผล

สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 6 ขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนได้กำหนดมาตรฐานและค่าเป้าหมาย แต่ขาดความรู้ในการกำหนดค่าเป้าหมายและบางมาตรฐานไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะขาดงบประมาณและบุคลากร การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษามักมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้ง ทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ครุยังขาดความรู้ในการจัดทำแผน และแผนปฏิบัติการประจำปีล่าช้า ไม่ทันสมัย การประเมินผลการศึกษาภายในโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากขาดการติดตามผลและการ

จัดทำรายงานผล การติดตามและการพัฒนาไม่ตรงกับมาตรฐานที่กำหนด ส่วนการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองล่าช้า และไม่ครบถ้วนเนื่องจากขาดบุคลากร งบประมาณ และความรู้ในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นภกช สาคร (2559) พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีการแต่งตั้ง คณะทำงาน แต่คณะทำงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา บางครั้งไม่ได้วางแผนการดำเนินงาน การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลสารสนเทศยังครบถ้วน และไม่ได้นำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับ กานต์สินี วาดวงศ์ และ ประเสริฐ เรือนนระการ (2561) พบว่า การกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เป็นไปตามแนวทางการประกันคุณภาพ ภายในที่เหมาะสม ซึ่งไม่เป็นไปตามกิจกรรมหลัก 2 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดระบบ บริหารสารสนเทศ 2) การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จะเห็นได้ว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพมีลักษณะปัญหาเหมือนกันแม้ขนาดโรงเรียนจะต่างกัน การบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับระบบและแนวทางการบริหารจัดการเป็นสำคัญ และต้องทำความเข้าใจสร้างความ ตระหนักของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง

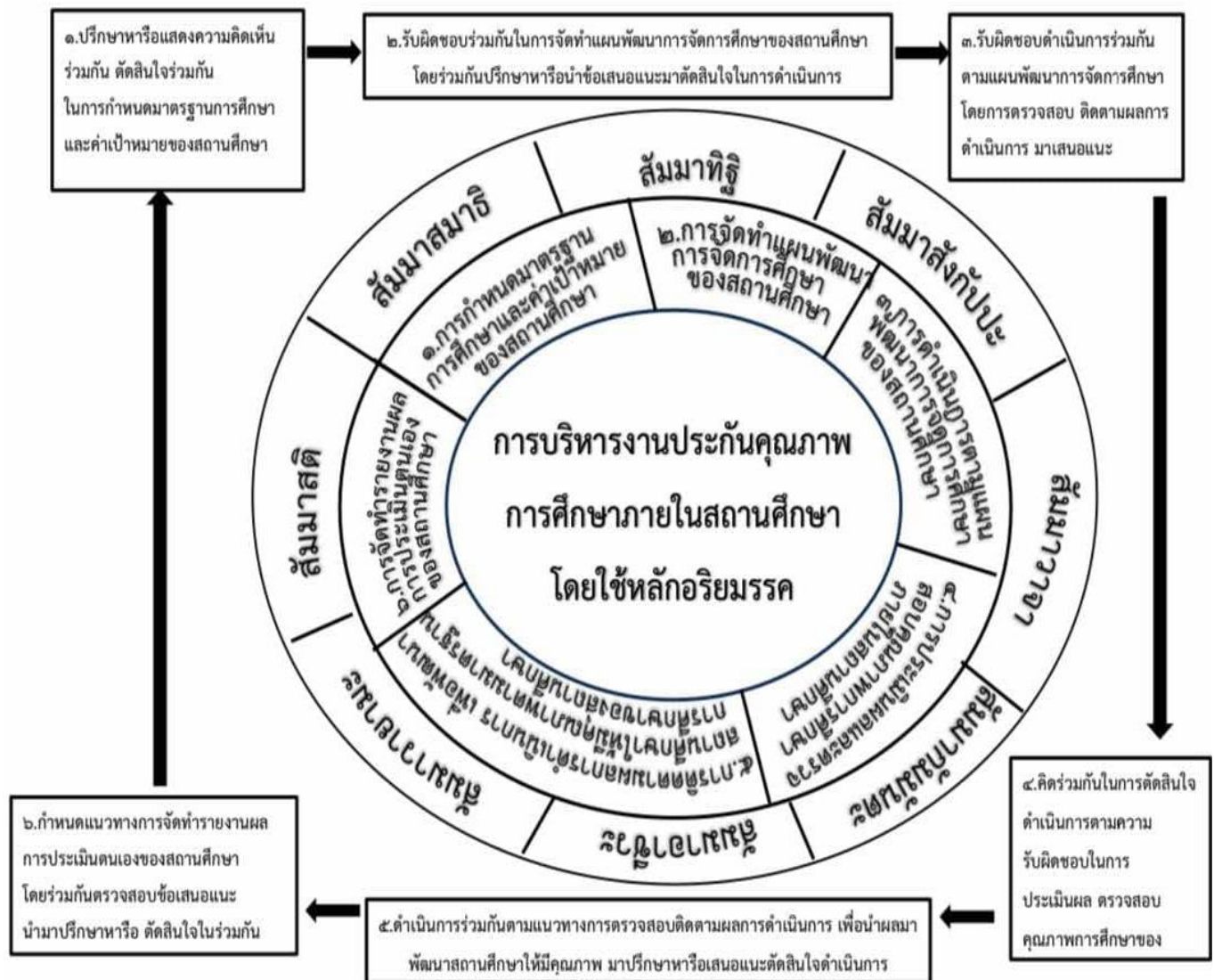
แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามหลักอริยมรรค ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามหลักอริยมรรค ในโรงเรียน ขนาดเล็ก มี 6 ขั้นตอน 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยนำหลักอริยมรรค 8 ประการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลัก อริยมรรค เป็นทางแห่งความสำเร็จ เพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสำเร็จครบทั้ง 6 ขั้นตอน รวมถึงบุคลากรทุกคนได้ช่วยกันรับผิดชอบและมีส่วนร่วมให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ สำเร็จเป็นไปตามระบบของการประกันคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร คดเกี้ยว (2562) พบว่า มรรคมีองค์ 8 สามารถ นำมาใช้ในการรักษาสมดุลของระบบนิเวศได้ โดยเริ่มต้นจากสัมมาทิฐิ ซึ่งคือความเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่ง ต่าง ๆ บนโลก เมื่อเข้าใจถูกต้องแล้ว ความคิดและการกระทำที่ดีย่อมจะตามมา เช่น สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา และสัมมาภังคะ การประกอบอาชีพที่เหมาะสม (สัมมาอาชีวะ) จะทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปในทางที่ดี การฝึกปฏิบัติ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิจะช่วยเสริมการปฏิบัติมรรคมีองค์ 8 อย่างครบถ้วน ส่งผลให้สมดุลของระบบนิเวศ เกิดขึ้นและยั่งยืนได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และสอดคล้องกับ ญัตติยานภรณ์ เริ่มยินดี (2561) พบว่า มีการส่งเสริมให้บุคลากร พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้จริงได้ การสร้างบรรยากาศการ เรียนรู้ที่ดีและสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอน รวมถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารมี บทบาทในการจัดหาสื่อและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน ครูได้รับการสนับสนุนให้ประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริง การนิเทศติดตามการดำเนินงานในด้าน วิชาการก็ถูกส่งเสริมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งแนวทางการบริหารงานประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามหลักอริยมรรค นั้นเป็นการนำหลักธรรม อริยมรรคมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เชื่อมโยงกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาและกระบวนการดำเนินการตามวงจร PDCA โดยเริ่มจาก การพัฒนาบุคลากรด้วยการประชุมอบรม แล้วบุคลากรนำไปทำงานด้วยการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมกัน ตรวจสอบ ทุกขั้นตอน ให้มีการจัดทำเครื่องมือเพื่อจัดเก็บข้อมูล เพื่อใช้จัดเก็บข้อมูล สรุปข้อมูล จัดทำรายงานการประกัน คุณภาพต่อไป

ผลการประเมินการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามหลักอริยมรรคในโรงเรียนขนาดเล็ก นั้น มีแนวทางที่เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นไปได้และสามารถใช้เป็นแนวทาง ในการบริหารงานประกันคุณภาพได้ดี แนวทางการบริหารนี้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐาน การศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ

5) การติดตามผล และ 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง การนำหลักอริยมรรคมาใช้ในการบริหารประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีความสำคัญ โดยประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ 1) สัมมาทิฐิ การมีความคิดเห็นร่วมกัน 2) สัมมาสังกัปปะ การมีความคิดริเริ่มร่วมกัน 3) สัมมาวาจา การปรึกษาหารือร่วมกัน 4) สัมมากัมมันตะ การดำเนินการร่วมกัน 5) สัมมาอาชีวะ การกำหนดแนวทางร่วมกัน 6) สัมมาวายามะ รับผิดชอบร่วมกัน 7) สัมมาสติ การตรวจสอบร่วมกัน 8) สัมมาสมาธิ การเสนอข้อคิดเห็นร่วมกัน ทั้งนี้การใช้หลักอริยมรรคทำให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการประกันคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ บุญเลิศ วีระพรกานต์ (2567) พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักพุทธธรรม ที่เหมาะสมกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คือ อิทธิบาท 4 มีเหตุผลสอดคล้องกัน กล่าวคือเป็นหลักธรรมที่เป็นหนทางแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความต้องการ ความพึงพอใจที่จะทำ วิริยะ คือ ความเพียร มีความขยันหมั่นเพียรที่จะทำ จิตตะ คือ ตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ มีจิตใจจดจ่อในการทำ ทำด้วยความคิด วิมังสา คือ มีความใคร่ครวญ ไตร่ตรอง ด้วยเหตุด้วยผล ตรวจสอบงานด้วยความรอบคอบ ปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้อง และยังสอดคล้องกับ ธนัญลีสิษฐ์ บำรุงไญ์สกุล (2563) พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษา นำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้กับวงจรคุณภาพ PDCA ในทุกด้าน และส่งเสริมให้บุคลากรสู่การปฏิบัติเพื่อผลสำเร็จอย่างต่อเนื่องจากการศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พบว่า แนวทางดังกล่าวสามารถนำไปใช้กับสถานศึกษาในขนาดต่าง ๆ ได้ และสถานศึกษาควรพัฒนาคู่มือการดำเนินการหรือการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้ 1) ปรึกษาหารือโดยแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกัน และแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน 2) รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตามแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยร่วมกันปรึกษาหารือนำเสนอแนะมาตัดสินใจในการดำเนินการ 3) รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยมีการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการมาเสนอแนะข้อคิดเห็นร่วมกัน 4) คิดร่วมกันในการตัดสินใจดำเนินการตามความรับผิดชอบในการประเมินผลตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 5) ดำเนินการตามแนวทางร่วมกันในการตรวจสอบติดตามผล การดำเนินการเพื่อนำผลมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพโดยนำผลจากการตรวจสอบมาปรึกษาหารือเสนอแนะตัดสินใจดำเนินการ 6) ดำเนินการตามแนวทางในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยร่วมกันปรึกษาหารือนำเสนอแนะมาร่วมกันตรวจสอบตัดสินใจในการดำเนินการ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาในการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร ส่งผลให้การดำเนินล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ และความร่วมมือในการดำเนินงาน ทำให้งานประกันคุณภาพกลายเป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งที่ควรเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคนในสถานศึกษา จากการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็กตามหลักอริยมรรค ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน และองค์ประกอบทั้ง 8 ประการของ อริยมรรคมีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และส่งเสริมให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบร่วมกัน และการพัฒนาจิตสำนึกที่ดีต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ควรส่งเสริมและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ควรให้การสนับสนุนเชิงระบบและอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล องค์กรความรู้ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน

1.3) สถานศึกษาควรมีการดำเนินการจัดระบบประกันคุณภาพภายในให้เป็นปัจจุบัน มีขั้นตอนที่ชัดเจน และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมอื่น เช่น อธิปไตย 4 พรหมวิหาร 4 เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมและประสิทธิผล

2.2) ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้เห็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์ที่ชัดเจนมากขึ้น

2.3) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการนำเสนอแนะจากการประเมินภายนอกมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการประกันคุณภาพทั้งระบบ

เอกสารอ้างอิง

- กานต์สินี วาดวงศ์ และ ประเสริฐ เรือนนระการ. (2561). การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา*, 9(1), 25–37.
- ณัฐยานันท์กรณีย์ เริ่มยินดี. (2561). *การบริหารงานวิชาการตามหลักมรรค 8 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2*. (พุทธศาสนมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ธนัญญ์สิริพันธ์ บำรุงโอษฐ์สกุล. (2563). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอริยสัจ 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- นภกช สาคร. (2559). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- บุญเลิศ วีระพรกานต์. (2567). การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 9(1), 168-169.
- วิจิตร คดเกี่ยว. (2562). การศึกษาเชิงวิเคราะห์มรรคมงคล 8 ในพุทธปรัชญาเถรวาทกับภาวะสมดุลของระบบนิเวศ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(3), 82-95.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (2566). *คู่มือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2561). *กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561*. สืบค้นจาก <https://www.onesqa.or.th/upload/download/202110150943124.pdf>.

The relationship between artificial intelligence adoption and on job satisfaction of Phetchabun Primary Educational Service Area 2

Nuttapol Mekkluen^{1*} and Tipparat Sittiwong¹

¹ Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: nuttapolm66@nu.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to study (1) the acceptance of artificial intelligence technology in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Phetchabun, (2) job satisfaction in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Phetchabun, and (3) the relationship between the acceptance of artificial intelligence technology and job satisfaction in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Phetchabun. The sample consisted of 302 educational institution administrators and teachers under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Phetchabun, consisting of 28 educational institution administrators and 274 teachers. The sample size was determined from a ready-made table by Krejci and Morgan. The sample was obtained by stratified random sampling according to the population proportion and the size of the educational institution. The data collection tool was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, reliability, and Pearson's product moment correlation coefficient. The result of the study found that: 1) the study on the acceptance of the use of artificial intelligence technology in educational institutions were at a high level overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was attitude towards usage behavior, and the aspect with the lowest average value was the environment supporting the use of technology. 2) The results of the study on the satisfaction with work in educational institutions were at a high level overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was the desire to be a member of society, and the aspect with the lowest average value was physical needs. 3) The results of the study on the relationship between the acceptance of the use of artificial intelligence technology and satisfaction with work in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Phetchabun, found that overall, there was a positive relationship.

Keywords: Artificial Intelligence Adoption, On Job Satisfaction, School Administrators, Teachers

ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

ณัฐพล เมฆเคลื่อน^{1*} และ ทิพรัตน์ ลิทธิวงศ์¹

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: nuttapolm66@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 (2) ความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 จำนวน 302 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครูจำนวน 274 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากร ตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเชื่อมั่น และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า 1) การศึกษาการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการใช้งาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนในการใช้เทคโนโลยี 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความต้องการเป็นสมาชิกของสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความต้องการทางกายภาพ 3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์, ความพึงพอใจในการทำงาน, ผู้บริหารสถานศึกษา, ครู

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และเทคโนโลยีถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยเฉพาะ “เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์” (AI) ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การไม่เรียนรู้เกี่ยวกับ AI อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในอนาคต เนื่องจาก AI จะมีบทบาทในการช่วยคิดและทำงาน ทำให้การจัดการชีวิตประจำวันง่ายขึ้น ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐต่างตระหนักถึงความสำคัญของ AI ในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของภาครัฐ หลายประเทศเริ่มนำ AI มาใช้ในการพัฒนาบริการและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ขณะที่ประเทศไทยเริ่มมีการนำ AI มาใช้บ้าง แต่ยังไม่แพร่หลาย ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับ AI ในภาครัฐไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ในการพัฒนาบริการและยกระดับการทำงานให้ตรงกับความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2563)

การยอมรับสิ่งใหม่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาทางสังคม โดยแต่ละบุคคลมีความสามารถและระดับการยอมรับนวัตกรรมที่ต่างกัน ความเข้าใจในจิตวิทยานี้มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนวัตกรรม ทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมแบ่งพฤติกรรมของบุคคลออกเป็น 5 กลุ่ม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการยอมรับนวัตกรรมมักเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ใช่ในคราวเดียว กระบวนการยอมรับนวัตกรรมประกอบด้วยขั้นตอนที่ต่อเนื่อง เริ่มจากการรับรู้ถึงนวัตกรรมที่ตรงกับความสนใจของผู้บริโภค ตามด้วยการตัดสินใจทดลองใช้ และสุดท้ายคือการตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมนั้น การตัดสินใจนี้มีความสำคัญต่อความสำเร็จของนวัตกรรมในตลาด (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2561) นวัตกรรมใหม่มีผลกระทบต่อรูปแบบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ หัวหน้าหน่วยงานสามารถลดผลกระทบดังนี้ 1) การให้ความรู้และการสื่อสาร คือ หน่วยงานควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดความเครียดของพนักงานในช่วงเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยี 2) การวางแผนพัฒนาทักษะ คือ ผู้นำด้านเทคโนโลยีควรประสานงานกับฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ในการวางแผน Re-Skill และ Up-Skill ให้ตรงตามแนวโน้มของงานในอนาคต 3) การสนับสนุนจากฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ คือ ผู้บริหารควรกระตุ้นให้พนักงานพัฒนาทักษะใหม่ ๆ และสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี แม้ฝ่าย IT จะนำเสนอเทคโนโลยีใหม่ ๆ แต่บุคลากรยังต้องมีความรู้พื้นฐานในการใช้งาน วิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับสูงจึงมีความสำคัญในการมองเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีในการเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ประสบความสำเร็จ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2563) ดังนั้น ความพึงพอใจในการทำงานจึงมีความสำคัญในการจูงใจบุคลากรให้ยอมรับต่อเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ก้าวหน้า และประสบความสำเร็จ

ความพึงพอใจในการทำงานเป็นประเด็นสำคัญในวงการวิชาการและการจัดการองค์กร เนื่องจากมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน สุขภาพของพนักงาน และความสำเร็จขององค์กร ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ รวมถึงสิ่งแวดล้อมการทำงาน การบริหารจัดการ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน โอกาสในการพัฒนาอาชีพ และผลตอบแทนที่ได้รับ ในบริบทของสถานศึกษานั้น ความพึงพอใจของครูและบุคลากรมีผลกระทบต่อความสำเร็จของนักเรียนและความเป็นอยู่ที่ดีขององค์กร การที่ครูรู้สึกว่าการงานของตนมีคุณค่า การให้รางวัลและการยอมรับผลงาน การสนับสนุนการพัฒนาทักษะ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย ช่วยเพิ่มความรู้สึกเป็นเจ้าของและความพึงพอใจในการทำงาน การบริหารทรัพยากรบุคคลที่ดีมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเลือกสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและการพัฒนาบุคลากรให้ทันสมัย เป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย แม้หน่วยงานราชการจะไม่มีภาระแข่งขันเหมือนองค์กรธุรกิจ แต่การมีบุคลากรที่มีความรู้ ความรักในงาน และความจงรักภักดี เป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (พิชชาพร ดีชู และชินโสณวิสิฐนิจิการ, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) สำหรับปีงบประมาณ 2567 เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ เชี่ยวชาญ และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ พร้อมทั้งสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ผ่านการดำเนินงานภายใต้แนวคิด STRONG 3Q+ โดยเฉพาะการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2, 2567) บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูจึงต้องขับเคลื่อนสถานศึกษาตามกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 จำเป็นต้องมีการยอมรับเทคโนโลยีซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารในการวางแผน และกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรให้มีความพึงพอใจในการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาช่วยอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 117 สถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 128 คน ครู 1,267 คน รวมทั้งสิ้น 1,395 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 302 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครูจำนวน 274 คน กำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากร ตามขนาดสถานศึกษา จำนวน 4 ขนาด ประกอบด้วย สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง สถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กำหนดกรอบแนวคิด และกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามตั้งแต่ 0.67 – 1.00

4) ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลอง (try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (1990) ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ .98

6) นำข้อมูลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 34 ข้อ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 14 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ที่สามารถใช้ได้จำนวน 48 ข้อ จากนั้นดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) แล้วส่งไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

3.2 นำแบบสอบถามที่มีผู้ตอบครบจำนวน 302 ชุด มาตรวจสอบความครบถ้วนเรียบร้อย ลงรหัสในแบบสอบถาม และบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

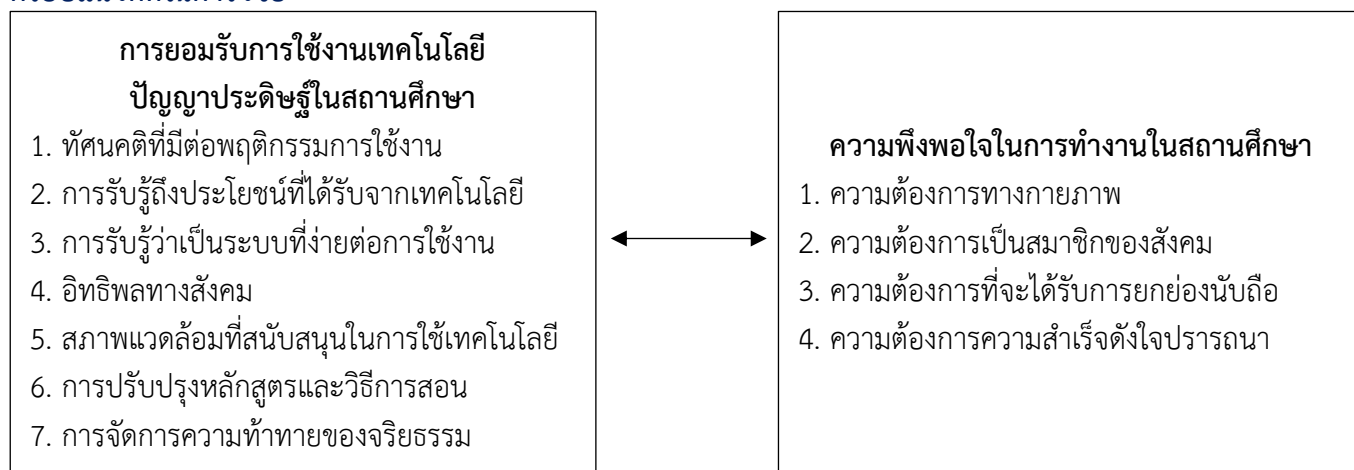
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.55) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการใช้งาน ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.56) รองลงมา คือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.03$, S.D.= 0.80) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

ข้อ	การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง (n = 302)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการใช้งาน	4.46	0.56	มาก	1
2	ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี	4.44	0.56	มาก	2
3	ด้านการรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน	4.17	0.70	มาก	6
4	ด้านอิทธิพลทางสังคม	4.27	0.67	มาก	5
5	ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนในการใช้เทคโนโลยี	4.03	0.80	มาก	7
6	ด้านการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอน	4.33	0.63	มาก	4
7	ด้านการจัดการความท้าทายของจริยธรรมและความเป็นส่วนตัว	4.40	0.65	มาก	3
รวม		4.30	0.55	มาก	

2. ความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.59) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความต้องการเป็นสมาชิกของสังคม ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.71) รองลงมา คือ ด้านความต้องการความสำเร็จดังใจปรารถนา ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.62) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความต้องการทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.80) ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

ข้อ	ความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง (n = 302)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความต้องการทางกายภาพ	4.08	0.80	มาก	4
2	ด้านความต้องการเป็นสมาชิกของสังคม	4.37	0.71	มาก	1
3	ด้านความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ	4.22	0.66	มาก	3
4	ด้านความต้องการความสำเร็จดังใจปรารถนา	4.34	0.62	มาก	2
รวม		4.25	0.59	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา (X)	ความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา (Y)				
	ด้านความต้องการทางกายภาพ (Y ₁)	ด้านความต้องการเป็นสมาชิกของสังคม (Y ₂)	ด้านความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ (Y ₃)	ด้านความต้องการการความสำเร็จ (Y ₄)	ความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ภาพรวม (Y)
ด้านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการใช้งาน (X ₁)	.365**	.515**	.575**	.590**	.599**
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี (X ₂)	.375**	.560**	.559**	.609**	.617**
ด้านการรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน (X ₃)	.451**	.506**	.597**	.553**	.622**
ด้านอิทธิพลทางสังคม (X ₄)	.485**	.555**	.626**	.581**	.664**
ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนในการใช้เทคโนโลยี (X ₅)	.504**	.466**	.574**	.475**	.602**
ด้านการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอน (X ₆)	.402**	.588**	.597**	.609**	.645**
ด้านการจัดการความท้าทายของจริยธรรมและความเป็นส่วนตัว (X ₇)	.367**	.614**	.577**	.618**	.637**
การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษาภาพรวม (X)	.510**	.647**	.702**	.684**	.749**

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา (X) กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา (Y)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 อยู่ในระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r = .749^{**}$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการใช้งาน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ($r = 0.599^{**}$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านความต้องการความสำเร็จดังใจปรารถนา ($r = 0.590^{**}$)

ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ($r = 0.617^{**}$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านความต้องการความสำเร็จดังใจปรารถนา ($r = 0.609^{**}$)

ด้านการรับรู้ว่าเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ($r = 0.622^{**}$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ ($r = 0.597^{**}$)

ด้านอิทธิพลทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ($r = 0.664^{**}$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ ($r = 0.626^{**}$)

ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนในการใช้เทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ($r = 0.602^{**}$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ ($r = 0.574^{**}$)

ด้านการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ($r = 0.645^{**}$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านความต้องการความสำเร็จดังใจปรารถนา ($r = 0.609^{**}$)

ด้านการจัดการความท้าทายของจริยธรรมและความเป็นส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ($r = 0.637^{**}$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านความต้องการความสำเร็จดังใจปรารถนา ($r = 0.618^{**}$)

อภิปรายผล

การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทัศนคติที่ดีสะท้อนความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง บุคลากรในสถานศึกษามีมุมมองเชิงบวกต่อการนำปัญญาประดิษฐ์ มาใช้ แสดงถึงการเปิดใจยอมรับนวัตกรรมใหม่ทัศนคติที่ดีมักเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่จะนำไปสู่การยอมรับและใช้งานเทคโนโลยีอย่างจริงจัง ปัจจัยที่อาจส่งผลต่อทัศนคติเชิงบวก นโยบายภาครัฐที่สนับสนุนการนำปัญญาประดิษฐ์ มาใช้ในการศึกษาการตระหนักถึงประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ ในการพัฒนาการเรียนการสอนการเห็นตัวอย่างความสำเร็จจากสถานศึกษาอื่น ๆ โอกาสในการพัฒนาควรใช้ประโยชน์จากทัศนคติที่ดีนี้ในการผลักดันการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ อย่างเป็นรูปธรรมอาจพิจารณาจัดอบรมหรือให้ความรู้เพิ่มเติมเพื่อเสริมความมั่นใจในการใช้งาน แม้ทัศนคติจะดีแต่ต้องมั่นใจว่ามีการสนับสนุนด้านอื่น ๆ ครบถ้วน เช่น โครงสร้างพื้นฐาน การอบรม และงบประมาณ การยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในสถาบันการศึกษาได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงการรับรู้ของนักเรียนและครู ความรู้ด้านเทคโนโลยี และบริบทของสถาบัน การวิจัยชี้ให้เห็นถึงความตระหนักและความสนใจที่เพิ่มขึ้นในการใช้งาน AI ในหมู่นักเรียน ซึ่งตระหนักถึงประโยชน์ เช่น การเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล แต่ยังแสดงความกังวลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและความไม่ละเอียดอ่อนในแนวทางปฏิบัติทางการศึกษา การยอมรับของครูถูกกำหนดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญโดยความรู้ด้าน AI และความไว้วางใจที่รับรู้ โดยโปรแกรมการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพมีความจำเป็นในการส่งเสริมความมั่นใจในการใช้เครื่องมือ AI เชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ตัวแบบ UTAUT2 ยังเน้นย้ำว่าความคาดหวังด้านประสิทธิภาพและอิทธิพลทางสังคมเป็นตัวทำนายที่สำคัญของการนำ AI มาใช้ทั้งในนักเรียนและคณาจารย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cazares (2024) ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ความตระหนักและทัศนคติต่อศักยภาพของ AI แต่มีความรู้สึกที่หลากหลายเกี่ยวกับนัยยะของ AI ต่อความเป็นส่วนตัวและคุณภาพการศึกษา ด้านความพร้อมของครูนั้นสอดคล้องกับ Al-Abdullatif (2024) การยอมรับของครูขึ้นอยู่กับความรู้ด้าน AI และความง่ายในการใช้งานเครื่องมือ AI ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาวิชาชีพที่ตรงเป้าหมาย ทางด้านบริบทของสถาบันนั้นมีความแตกต่างในรูปแบบการยอมรับระหว่างสาขาวิชา STEM และสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการใช้แนวทางเฉพาะสำหรับการบูรณาการ AI แม้ว่าศักยภาพของ AI ในระบบการศึกษาจะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง แต่ยังคงมีอุปสรรค เช่น ความไม่ไว้วางใจและการขาดความรู้ ซึ่งบ่งชี้ว่าจำเป็นต้องมีการพยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อจัดการกับความท้าทายเหล่านี้และเพิ่มการยอมรับในสภาพแวดล้อมการศึกษาที่หลากหลาย

ความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความต้องการเป็นสมาชิกของสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรในสถานศึกษามีความต้องการพื้นฐานทางสังคมที่จะได้รับการยอมรับ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของ Maslow (1970) ที่กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นหนึ่งในความต้องการพื้นฐานที่สำคัญ แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมการทำงานในสถานศึกษาเอื้อต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน เนื่องจากลักษณะงานในสถานศึกษาต้องอาศัยการทำงาน

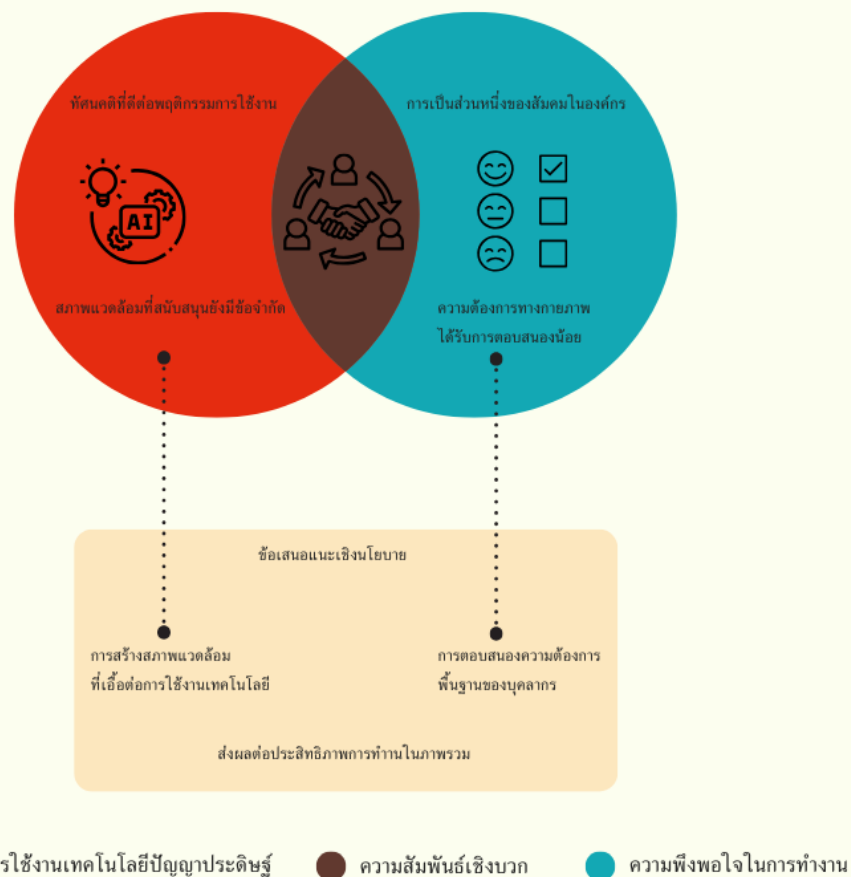
ร่วมกันเป็นทีม การประสานงาน และการสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ คงเที่ยง และ อัญชลี โพธิ์ทอง (2562) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูมีความพึงพอใจในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ วรางคณากุล (2563) พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและการได้รับการยอมรับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกันนี้ แสดงให้เห็นว่าการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร และการส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในองค์กร จะช่วยเพิ่มความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาได้

การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับความสัมพันธ์ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับความพึงพอใจในงานของสถาบันการศึกษามีหลายแง่มุม โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงความเชื่อทางการสอน การสนับสนุน และประโยชน์ที่รับรู้ การวิจัยระบุว่าทัศนคติเชิงบวกต่อปัญญาประดิษฐ์ มีความสัมพันธ์กับอัตราการยอมรับที่สูงขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มความพึงพอใจในงานได้ผ่านแนวทางการสอนที่ดีขึ้นและการมีส่วนร่วมของนักเรียน เมื่อบุคลากรในสถานศึกษามีระดับการยอมรับและเปิดใจต่อการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการทำงานมากขึ้น ก็จะส่งผลให้มีความพึงพอใจในการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สามารถช่วยอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเอกสาร การวางแผนการสอน การประเมินผล ทำให้บุคลากรสามารถทำงานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดภาระงานที่ซ้ำซ้อน ส่งผลให้มีเวลาในการพัฒนาการเรียนการสอนและดูแลผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ofosu-Ampong (2024) ที่พบว่า นโยบายและทรัพยากรที่สนับสนุนส่งผลกระทบบ่อยอย่างมีนัยสำคัญต่อการยอมรับ AI ของคณาจารย์ โดยอาจารย์มากกว่า 84% แสดงความเต็มใจที่จะผสมผสาน AI เข้ากับการสอนของตน ส่วนประโยชน์ที่รับรู้สอดคล้องกับ Hazaimah & Al-Ansi (2024) พบว่าการคาดหวังถึงประสิทธิภาพที่ดีขึ้นและประสบการณ์การเรียนรู้ส่วนบุคคลช่วยส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกต่อ AI ซึ่งเชื่อมโยงกับความพึงพอใจในงาน ด้านแนวทางการสอนที่ดีขึ้นสอดคล้องกับ Sihan & Ma (2024) ที่พบว่าเครื่องมือ AI สามารถปรับกระบวนการงานบริหารให้คล่องตัวขึ้น ช่วยให้ผู้สอนสามารถมุ่งเน้นไปที่การสอนได้มากขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่ความพึงพอใจในงานที่เพิ่มขึ้น และผลของความสัมพันธ์ จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า AI ส่งผลในเชิงบวกต่อผลผลิตซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับความพึงพอใจในงาน เนื่องจากผลงานที่มีประสิทธิภาพมีส่วนช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เติมเต็มมากขึ้น อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อความสัมพันธ์นี้ด้วย เช่น การได้รับการฝึกอบรมที่เพียงพอ การมีระบบสนับสนุนทางเทคนิค และการมีนโยบายที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา เพื่อให้การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้เกิดประโยชน์สูงสุดและส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาในงานวิจัยนี้ พบว่า เมื่อบุคลากรมีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มากขึ้น จะส่งผลให้มีความพึงพอใจในการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย โดยพบว่าทั้งสองด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการยอมรับเทคโนโลยีนี้นั้นบุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการใช้งาน แม้ว่าสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนจะยังมีข้อจำกัด ในขณะที่ด้านความพึงพอใจในการทำงาน บุคลากรให้ความสำคัญกับการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในองค์กรมากที่สุด แม้ว่าความต้องการทางกายภาพจะได้รับการตอบสนองน้อยกว่าด้านอื่น องค์ความรู้นี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาเทคโนโลยีในสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้งานเทคโนโลยี ควบคู่ไปกับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคลากร เนื่องจากทั้งสองปัจจัยมีความสัมพันธ์กันและส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ดังแผนภาพต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า 1) ผลการศึกษาการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การศึกษาการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการใช้งาน รองลงมา คือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนในการใช้เทคโนโลยี 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความต้องการเป็นสมาชิกของสังคม รองลงมา คือ ด้านความต้องการความสำเร็จตั้งใจปรารถนา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความต้องการทางกายภาพ 3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับความพึงพอใจในการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับความสัมพันธ์ปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการประเมินความพร้อมของบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สร้างระบบการสนับสนุนและให้คำปรึกษาด้านเทคนิคแก่บุคลากร เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการใช้งาน พัฒนาระบบการประเมินผลการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

1.2 สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา เปิดใจเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างต่อเนื่องร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับเพื่อนร่วมงานนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์แก่ผู้บริหารเพื่อการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการจริง

1.3 สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีให้แก่สถานศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในการพัฒนาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ จัดทำคู่มือและแนวทางการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เป็นมาตรฐานสำหรับสถานศึกษา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบสนับสนุน พัฒนาระบบการฝึกอบรมออนไลน์ที่บุคลากรสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา จัดตั้งทีมสนับสนุนด้านเทคนิคที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการศึกษา
- 2.2 ควรศึกษาพัฒนารูปแบบการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
- 2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้าน AI สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.4 ควรศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพมหานคร. (2561). *พฤติกรรมกรรมการยอมรับนวัตกรรม*. สืบค้นจาก

<https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/120514>.

พิชชาพร ดีชู และ ชิมโสมน์ วิสิฐนิจิโก. (2565). สภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 11(1), 40-52.

วิไลวรรณ วรางคนากุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 9(1), 104-118.

สมศักดิ์ คงเที่ยง และ อัญชลี โพธิ์ทอง. (2562). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 30(1), 47-59.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. (2567). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. เพชรบูรณ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2563). *การเตรียมบุคลากรภาครัฐให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน).

- Al-Abdullatif, A. M. (2024). Exploring faculty perceptions and acceptance of AI-based teaching assistants: A mixed-methods study in Saudi higher education. *Education and Information Technologies*, 29(3), 2795-2825.
- Cazares, C. (2024). Teacher acceptance of artificial intelligence tools: Examining the role of perceived benefits and concerns in K-12 education. *Contemporary Educational Technology*, 16(2), 1-18.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Hazaimah, W. A., & Al-Ansi, A. M. (2024). Investigating the factors influencing the acceptance and adoption of artificial intelligence in higher education institutions during post COVID-19. *Education and Information Technologies*, 29(3), 2827-2851.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. (2nd ed.). New York: Harper & Row.
- Oforu-Ampong, K. (2024). Artificial intelligence adoption in higher education: Faculty perspectives on GPT tools. *Education and Information Technologies*, 29(4), 4345-4374.
- Sihan, M., & Ma, W. W. K. (2024). Faculty perspective on the implementation of generative AI in higher education. *Education and Information Technologies*, 29(4), 4023-4044.

The Skills of School Administrators in the 21st Century Affecting Academic Administration in Schools under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3

Kanjana Kaikongrod^{1*} Wan Dechpichai² and Navarat Waichomphu²

¹ Master of Education Student Hatyai University, Thailand

² Hatyai University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: kanjana.kai111@hu.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the level of the 21st-century skills of school administrators, (2) study the level of academic administration in primary schools, and (3) create an equation for predicting academic administration in schools in primary schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3. A five-point Likert scale questionnaire on the 21st-century skills of school administrators and their impact on academic administration in primary schools, was administered to 142 participants selected by simple random sampling. Data collected was analyzed by the mean, the standard deviation, the absolute criteria, and the multiple regression analysis. The result of the study found that: 1) The overall and specific levels of the 21st-century skills of school administrators under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 were rated at the highest level. 2) The overall and specific levels of academic administration in primary schools were also rated at the highest level. 3) Skills of school administrators in the 21st -century regarding technology and digital use and the concept affecting academic administration in schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3, which can be written as a prediction equation in the form of raw scores and standard scores that: $\hat{Y} = 1.171 + 0.274 X_4 + 0.220 X_6 + 0.117 X_5 + 0.114 X_3 + 0.061 X_1 - 0.021 X_2$, $\hat{Z} = 0.325 X_4 + 0.286 X_6 + 0.161 X_5 + 0.140 X_3 + 0.069 X_1 - 0.023 X_2$.

Keywords: The 21st-Century Skills of School Administrators, Academic Administration, Primary Schools

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

กาญจนา ไช้ครองอด^{1*} วัน เดชพิชัย² และ นวรัตน์ ไช้ชมภู²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย

² มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: kanjana.kai111@hu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (2) ศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน (3) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 142 ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากประชากรทั้งหมด 221 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยการนำเข้าตัวแปรทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และด้านความคิดรวบยอด ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ว่า $\hat{Y} = 1.171 + 0.274 X_4 + 0.220 X_6 + 0.117 X_5 + 0.114 X_3 + 0.061 X_1 - 0.021 X_2$, $\hat{Z} = 0.325 X_4 + 0.286 X_6 + 0.161 X_5 + 0.140 X_3 + 0.069 X_1 - 0.023 X_2$

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21, การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนประถมศึกษา

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เป็นองค์กรการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความสนใจและความถนัด ความสำเร็จในการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและความมุ่งมั่นของผู้บริหารในการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูงจะสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานและความสำเร็จขององค์กร ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทักษะการบริหารจัดการและการบริหารตนเองจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในบริบทนี้ ดังเช่น Katz (1995, อ้างใน ไกรสร เจริมทอง, 2561) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพไว้ 3 ด้าน คือ 1) ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skills) 2) ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical Skills) และ 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) อีกทั้งแนวคิดของ กิตติมา ใจปลื้ม (2565) ที่กล่าวถึงแนวคิดของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานให้มีคุณภาพ สิ่งสำคัญ คือ ตัวผู้บริหารต้องมีคุณภาพ ต้องพัฒนาตนเอง มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการใช้ทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดี และแนวคิดของ ไกรสร เจริมทอง (2561) ที่กล่าวถึงทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

7 ทักษะด้านการสื่อสารของผู้บริหาร ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยี ทักษะด้านเทคนิควิธี และ ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม และตามแนวคิดของ สุพัตรา ผลประสาธ (2566) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะในสภาวะที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากผลกระทบของเทคโนโลยี ทักษะการบริหารในทุกด้านจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ได้รับการยอมรับในวงกว้าง ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาและนำทักษะเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อองค์กรอย่างแท้จริง และตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา โดยมีกรอบภารกิจในการบริหารจัดการ 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป โดยเฉพาะงานวิชาการซึ่งมีความสำคัญต่อผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบในด้านนี้เป็นอันดับแรก เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และติดตามการทำงานของครูผู้สอน โดยอาศัยหลักการบริหารเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (พัชญ์พิชา จันทา, 2563) การบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และต้องสามารถจัดการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ (ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล, 2563)

รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กล่าวถึงปัญหาการบริหารจัดการในโรงเรียน และการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนส่วนใหญ่พบว่า โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านบริบทสถานศึกษา บริบทด้านนักเรียน ด้านอัตราค่าจ้างซึ่งมีครูผู้สอนไม่ตรงตามรายวิชาที่สอน เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนครูมีน้อยทำให้ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนมากเกินไป จนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการสอนของนักเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เนื่องจากขาดงบประมาณในการดำเนินการ โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3, 2566) ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะต้องได้รับการแก้ไขและผู้ที่ต้องขับเคลื่อนการแก้ปัญหาดังกล่าวนั้นคือผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะในการบริหารจัดการปัญหาดังกล่าว

จากความจำเป็นอย่างยิ่งดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นคณะกรรมการกลุ่มงานบริหารงานวิชาการจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของสถานศึกษาเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการในวง การการศึกษาและ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อันจะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้ดีที่สุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 221 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 138 คน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 80 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 3 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน

142 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณ ของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) และ กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05 และจากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย โดยคำนวณสัดส่วนตาม จำนวนประชากรของแต่ละขนาดสถานศึกษา ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเป็น 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 89 คน 2) สถานศึกษา ขนาดกลาง จำนวน 51 คน และ 3) สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีลักษณะแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ทักษะ คือ 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 7 ข้อ 2) ทักษะด้านการสื่อสาร จำนวน 7 ข้อ 3) ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ จำนวน 6 ข้อ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล จำนวน 4 ข้อ 5) ทักษะด้านเทคนิค จำนวน 5 ข้อ และ 6) ทักษะ ด้านความคิดรวบยอด จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านการนิเทศ การศึกษา จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 6 ข้อ 5) ด้านการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้เป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยมีรายละเอียดดังนี้

5 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม โดยการหาค่า IOC ของเครื่องมือ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00

3. สมมติฐานการวิจัย

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และ ทักษะด้านความคิดรวบ ยอด ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดทำหนังสือราชการ ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง และนำสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างส่งให้โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จาก Google Form ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านทางระบบการรับส่งหนังสือราชการ ของสถานศึกษา และ

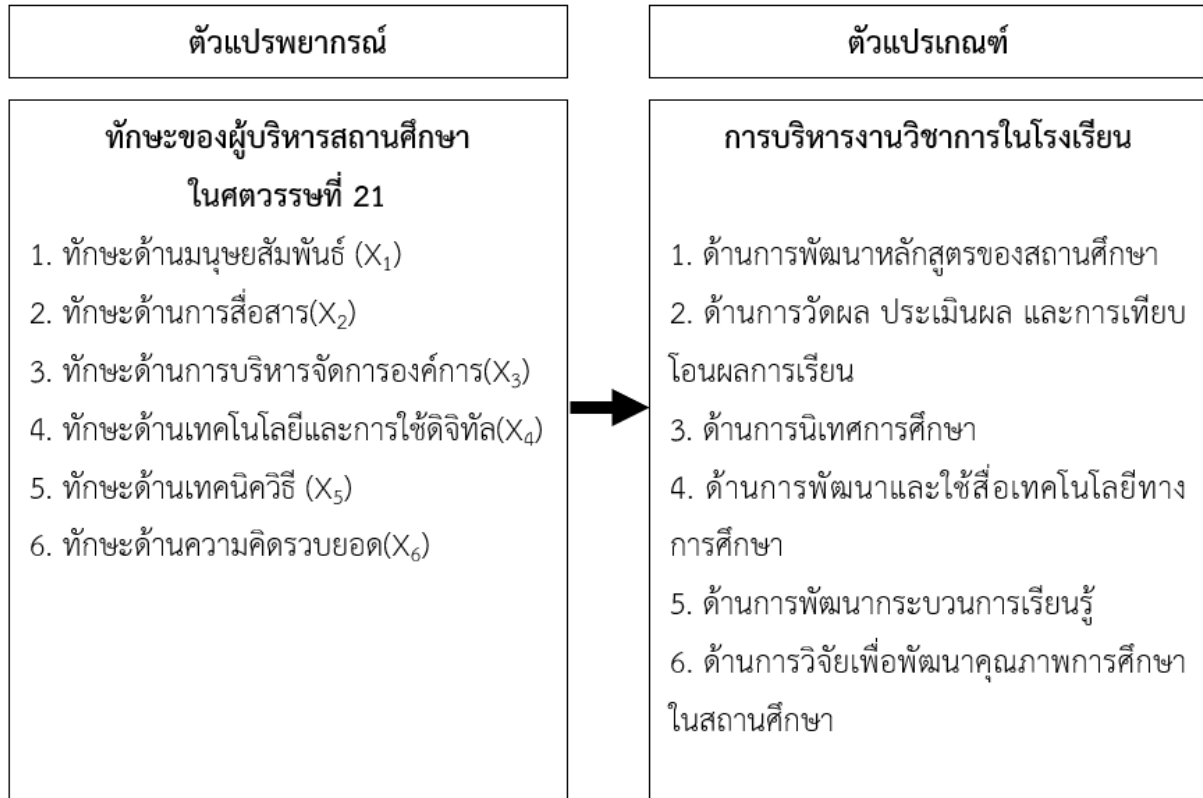
กำหนดส่งคืนภายใน 20 วัน นับจากวันที่ได้รับแบบฟอร์มแบบสอบถาม เมื่อได้แบบสอบถามคืนมา จำนวน 142 ฉบับ ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลการตอบแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน คือ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ สถิติที่ใช้หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามโดยการหาค่า IOC ของเครื่องมือ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00 และ สถิติที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, L. J., (1951) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ .978 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เท่ากับ .972 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .983 และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยการนำเข้าตัวแปรทั้งหมด (Enter Regression)

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ทั้งหมด 6 ทักษะ คือ 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะด้านการสื่อสาร 3) ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล 5) ทักษะด้านเทคนิค 6) ทักษะด้านความคิดรวบยอด ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา จึงนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.75$) ด้านการบริหารจัดการองค์การ ($\bar{X} = 4.73$) ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.72$) ด้านเทคนิควิธีและด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.71$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม

ที่	ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.76	.37	มากที่สุด
2	ด้านการสื่อสาร	4.75	.36	มากที่สุด
3	ด้านการบริหารจัดการองค์การ	4.73	.40	มากที่สุด
4	ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	4.72	.39	มากที่สุด
5	ด้านเทคนิควิธี	4.71	.45	มากที่สุด
6	ด้านความคิดรวบยอด	4.71	.42	มากที่สุด
รวม		4.73	0.35	มากที่สุด

2. ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.79$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.77$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวม

ที่	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.77	0.36	มากที่สุด
2	ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.79	0.35	มากที่สุด
3	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.79	0.34	มากที่สุด
4	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.77	0.36	มากที่สุด
5	ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	4.80	0.35	มากที่สุด
6	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.77	0.37	มากที่สุด
รวม		4.78	0.36	มากที่สุด

3. ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

3.1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อทดสอบสมมติฐาน คือ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย คือ 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะด้านการ

สื่อสาร 3) ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล 5) ทักษะด้านเทคนิค และ 6) ทักษะด้านความคิดรวบยอด อย่างน้อย 1 ทักษะ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.171	.199		5.876	.000
ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	.061	.080	.069	.763	.447
ด้านการสื่อสาร	-.021	.091	-.023	-.228	.820
ด้านการบริหารจัดการองค์การ	.114	.086	.140	1.319	.189
ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	.274	.072	.325	3.784	.000***
ด้านเทคนิควิธี	.117	.076	.161	1.547	.124
ด้านความคิดรวบยอด	.220	.075	.286	2.943	.004**

$R = .875^a$, $R^2 = .765$, Adj. $R^2 = .755$, $df = 6$, $SE = .16293$ $F=73.293$, $Sig.= .000$

หมายเหตุ: *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้ตัวแปรพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 6 ด้าน ร่วมกันอธิบายตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เท่ากับร้อยละ 76.50 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบแนวนอนและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.171 + 0.274 X_4 + 0.220 X_6 + 0.117 X_5 + 0.114 X_3 + 0.061 X_1 - 0.021 X_2$$

$$\hat{Z} = 0.325 X_4 + 0.286 X_6 + 0.161 X_5 + 0.140 X_3 + 0.069 X_1 - 0.023 X_2$$

ทักษะที่ส่งผลหรือสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ มี 2 ด้าน คือ ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (X_4) กับ ด้านความคิดรวบยอด(X_6)

3.2 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน แยกรายด้านตามตัวแปรเกณฑ์ พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารจัดการองค์การ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารจัดการองค์การ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.202	.279		4.313	.000
ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	.201	.111	.204	1.804	.074
ด้านการสื่อสาร	-.211	.127	-.210	-1.657	.100
ด้านการบริหารจัดการองค์การ	.259	.121	.282	2.147	.034*
ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	.080	.101	.084	.791	.430
ด้านเทคนิควิธี	.099	.106	.121	.935	.351
ด้านความคิดรวบยอด	.328	.104	.380	3.139	.002**

$R = .798^a$, $R^2 = .638$, Adj. $R^2 = .621$, $df = 6$, $SE = .22793$ $F=39.573$, $Sig.= .000^b$

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้ตัวแปรพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 6 ด้าน ร่วมกันอธิบายตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เท่ากับ 63.80 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.202 + 0.328 X_6 + 0.259 X_3 - 0.211 X_2 + 0.201 X_1 + 0.099 X_5 + 0.080 X_4$$

$$\hat{Z} = 0.380 X_6 + 0.282 X_3 - 0.210 X_2 + 0.204 X_1 + 0.121 X_5 + 0.084 X_4$$

ทักษะที่ส่งผลหรือสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มี 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการองค์การ (X_3) กับ ด้านความคิดรวบยอด (X_6)

3.3 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน แยกรายด้านตามตัวแปรเกณฑ์ พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคนิควิธี ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังตารางที่ 5 และ 6

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคนิควิธี ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.362	.276		4.944	.000
ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	.043	.110	.045	.386	.700
ด้านการสื่อสาร	-.059	.126	-.061	-.468	.640
ด้านการบริหารจัดการองค์การ	.197	.119	.222	1.650	.101
ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	.195	.100	.213	1.954	.053
ด้านเทคนิควิธี	.215	.105	.271	2.046	.043*
ด้านความคิดรวบยอด	.132	.103	.158	1.277	.204

$$R = .787^a, R^2 = .620, \text{Adj } R^2 = .603, df = 6, SE = .22529, F = 36.695, \text{Sig.} = .000^b$$

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05,

ทั้งนี้ตัวแปรพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 6 ร่วมกันอธิบายตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เท่ากับร้อยละ 62.00 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.362 + 0.215 X_5 + 0.197 X_3 + 0.195 X_4 + 0.132 X_6 - 0.059 X_2 + 0.043 X_1$$

$$\hat{Z} = 0.271 X_5 + 0.222 X_3 + 0.213 X_4 + 0.158 X_6 - 0.061 X_2 + 0.045 X_1$$

ทักษะที่ส่งผลหรือสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มี 1 ด้าน คือ ด้านเทคนิควิธี (X_5)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคนิควิธี ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.228	.240		5.108	.000
ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	.044	.096	.047	.460	.646
ด้านการสื่อสาร	-.008	.110	-.009	-.076	.940
ด้านการบริหารจัดการองค์การ	.046	.104	.053	.445	.657
ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	.311	.087	.346	3.565	.001**
ด้านเทคนิควิธี	.330	.092	.424	3.602	.000***
ด้านความคิดรวบยอด	.033	.090	.041	.371	.711

$R = .836^a$, $R^2 = .700$, Adj. $R^2 = .686$, $df = 6$, $SE = .16293$ $F=52.427$, $Sig.= .000^b$

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ทั้งนี้ตัวแปรพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 6 ด้าน มีประสิทธิภาพพร้อมกันกับตัวแปรพยากรณ์และอธิบายตัวแปรเกณฑ์ การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ เท่ากับร้อยละ 70.00 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.228 + 0.044 X_1 - 0.008 X_2 + 0.046 X_3 + 0.311 X_4 + 0.330 X_5 + 0.033 X_6$$

$$\hat{Z} = 0.047 X_1 - 0.009 X_2 + 0.53 X_3 + 0.346 X_4 + 0.424 X_5 + 0.041 X_6$$

ทักษะที่ส่งผลหรือสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ มี 2 ด้าน คือ ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (X_4) กับ ด้านเทคนิควิธี (X_5)

อภิปรายผล

ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการสื่อสาร ด้านความคิดรวบยอด ด้านการบริหารจัดการองค์การ ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และด้านเทคนิควิธีตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะทางการบริหารทุก ๆ ทักษะอย่างเพียงพอ และมีการวางแผน กำหนดเป้าหมายและทิศทางในการขับเคลื่อน และนอกจากนี้ยังมีการวางแผนทางในการดำเนินงานด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์และมีการอาศัยเทคโนโลยีในการจัดการศึกษา อีกทั้งตัวผู้บริหารเองมีความสามารถในการสื่อสารและบริหารคนได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา อีกทั้งผู้บริหารต้องมีทักษะในการจูงใจบุคลากรให้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิวรรณ เชื้อจิตร และคณะ (2566) ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.29

ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาตามลำดับนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการถือว่าการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษา คือ มีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ

เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ที่หลากหลาย เช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม การนิเทศการศึกษา รวมถึงการวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาด้วย จึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่ดี ทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการจึงจะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฌพรชรรณ์ ชัยพรหม (2565) ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร พบว่าการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรินดา จันดี นิรรัตน์ และคณะ (2566) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล และด้านความคิดรวบยอด ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารงาน เช่น แอปพลิเคชัน อุปกรณ์ ICT สมาร์ทโฟน เป็นต้น ส่งผลให้เกิดความรวดเร็วในการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมการจัดทำฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลและป้องกันข้อมูลสูญหายจากภัยธรรมชาติ อีกทั้งสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานวิชาการจากนอกสถานที่ได้โดยเทคโนโลยีดังกล่าว และเมื่อแยกรายด้านตามตัวแปรเกณฑ์พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารจัดการองค์การ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาด้วยเทคนิควิธี และกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมวิเคราะห์และรู้จักการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างชำนาญ เข้าใจในหลักการแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและสามารถประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ และทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคนิควิธีส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแนะนำให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามได้ เข้าใจวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัทมพร พงษ์เพชร (2561) ศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัลส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนร่วมกันทำนายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิสา สงัดศรี (2565) ที่ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ด้านเทคนิค ด้านความคิดรวบยอดและด้านมนุษยสัมพันธ์ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิวรรณ เชื้อจิตร และคณะ (2566) ที่ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารองค์การ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

องค์ความรู้ใหม่

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถบูรณาการทักษะด้านเทคโนโลยีและความคิดรวบยอด จะสามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาและใช้หลักการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังสามารถนำ AI, Big Data,

และ Learning Analytics มาใช้ในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและออกแบบแผนการสอนที่ตอบโจทย์นักเรียนรายบุคคล อีกทั้งเทคโนโลยียังช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบ Blended Learning หรือ Online Learning ซึ่งเป็นแนวโน้มอันสำคัญของการศึกษายุคใหม่ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะด้านความคิดรวบยอด มีความสามารถในการมองภาพรวม ซึ่งช่วยให้การเชื่อมโยงนโยบายระดับชาติและบริบทของโรงเรียน ได้ดีขึ้น มีการคิดเชิงระบบที่ช่วยให้เข้าใจความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น บุคลากร งบประมาณ หลักสูตรสถานศึกษา และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเชื่อมโยงกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถ ใช้เทคโนโลยีร่วมกับวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ จะสามารถปรับตัวและนำพาสถานศึกษาไปสู่การเป็นโรงเรียนอัจฉริยะได้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล กับ ด้านความคิดรวบยอด ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน และเมื่อแยกด้านตัวแปรเกณฑ์พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริหารจัดการองค์การส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคนิควิธีส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มี ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สามารถนำทีมพัฒนา หลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 1.2 ควรมีการนำเทคโนโลยีและเครื่องมือการวัดผล ประเมินผลที่ทันสมัย มาใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น
- 1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มี โครงการอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และการคิดเชิงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง
- 2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพสูงขึ้น
- 2.3 ควรมีการศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยขยายขอบเขตการศึกษาไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการบริหารและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ปลื้มใจ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 2 กับความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจันทบุรี ตรีธาตุ. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- ไกรสร เจียมทอง. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

- ณพพรชกรณ ชัยพรม. (2565). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล. (2563). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- ปัทมพร พงษ์เพชร. (2561). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราช นครินทร์).
- พัชญ์พิชา จันทา. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- วิวรรธน์ เชื้อจิตร, เรืองวิทย์ นิลโคตร และ อธิษฐ์ วรบำรุงกุล. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*, 10(5), 11-21.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. นครศรีธรรมราช: กลุ่มนโยบายและ แผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.
- _____. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. นครศรีธรรมราช: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3.
- สุนิสา สงัดศรี. (2565). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สุพัตรา ผลประสาท. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- อรินดา จันดี, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และ นพรัตน์ ชัยเรือง. (2566). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*, 10(6), 277-287.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-234.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

Book Review “Designing and Writing Lesson Plans”

Pasuda Pakapol^{1*}

¹ Curriculum and Instruction Department, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: pasuda.p@ru.ac.th

ABSTRACT

The purpose of this article is to introduce the textbook named “Designing and Writing Lesson Plans,” which is useful and interesting for teachers, student teacher trainees, educators, or those who are interested in becoming teachers because designing and writing lesson plans are essential competencies for the teaching profession. In this book, the authors explain the key principles of designing and writing lesson plans, dividing the content into three parts: Part 1: Designing Lesson Plans, Part 2: Writing Lesson Plans, and Part 3: Evaluating and Improving Lesson Plans. In each part, the authors explain the key principles and the steps of designing and writing lesson plans, and provide clear examples. As a result, the readers can easily understand the content and practice designing and writing lesson plans step-by-step as outlined in the book.

Keywords: Designing, Writing, Lesson Plan

บทวิจารณ์หนังสือ “การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้”

ภาสุดา ภาคาผล^{1*}

¹ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: pasuda.p@ru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำหนังสือเรื่อง “การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้” ซึ่งหนังสือเล่มนี้มีประโยชน์และน่าสนใจสำหรับผู้สอน นิสิตหรือนักศึกษาครู นักการศึกษาหรือผู้ที่สนใจจะมาประกอบอาชีพเป็นครู เพราะการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นของวิชาชีพครู ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้อธิบายถึงหลักการสำคัญของการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตอนที่ 2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และตอนที่ 3 การประเมินและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาในแต่ละตอนผู้เขียนอธิบายหลักการสำคัญ ขั้นตอนการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไว้โดยละเอียดพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย สามารถฝึกปฏิบัติออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไปตามลำดับขั้นตอนที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ในหนังสือ

คำสำคัญ: การออกแบบ, การเขียนแผน, การจัดการเรียนรู้

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

วิจารณ์หนังสือ: การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้เขียน: ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ และคณะ

สำนักพิมพ์: โรงพิมพ์รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3

ปีที่พิมพ์: 2566

จำนวนหน้า: 179 หน้า

บทนำ

การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสมรรถนะที่สำคัญของผู้สอน ซึ่งถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในสมรรถนะของครู ผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) กำหนดแบ่งออกเป็นสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) โดยในสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำ และ 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ หากวิเคราะห์ตามสมรรถนะประจำสายงานจะเห็นได้ว่าสมรรถนะการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จะครอบคลุมและมีความสอดคล้องกับทุกสมรรถนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมรรถนะที่ 1 ที่ครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี รวมทั้งใช้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด และยังสอดคล้องกับสมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการจัดการ ดูแลช่วยเหลือ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ รวมทั้งสมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน โดยที่ครู ผู้สอนจะต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

ในขณะที่สมรรถนะทางวิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) ได้กำหนดมาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งทั้ง 2 มาตรฐาน เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาและผู้ที่ต้องประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ โดยสมรรถนะการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนไว้ในมาตรฐานความรู้ที่ 3 เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ได้ระบุสมรรถนะทางวิชาชีพครูไว้ว่า “วิเคราะห์จัดทำใช้ประเมินและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาได้ จัดทำแผนการเรียนรู้และนำแผนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริงได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน บริหารจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารได้ แสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียนได้ และประยุกต์ใช้หรือพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้” มาตรฐานความรู้ที่ 4 การวัดประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนในสมรรถนะ “วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้” และในมาตรฐานความรู้ที่ 6 การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา ในสมรรถนะ “จัดการคุณภาพ พัฒนา และประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้” ในขณะที่สมรรถนะการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพที่ 1 การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพ ได้ระบุสมรรถนะทางวิชาชีพครูไว้ว่า “การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด และความสนใจ ให้มีปัญญารู้คิด มีความเป็นนวัตกร และมีความสุขในการเรียน ดูแล ช่วยเหลือ พัฒนา และรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำงานเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ สื่อ และการวัดการประเมินผลการเรียนรู้ การบูรณาการความรู้และศาสตร์การสอน และการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้”

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้ออกหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตามหนังสือ ก.ค.ศ. ที่ ศธ. 0206.3/ว 9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 (สำนักงาน ก.ค.ศ., 2564) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ 3 ด้าน โดยสมรรถนะการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ถูกกำหนดไว้ในด้านที่ 1 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ซึ่งด้านนี้จะพิจารณาจาก “1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้จัดการเรียนรู้ตามที่ปรากฏในไฟล์วิดีโอทัศน์บันทึกการสอนในวิชา/สาขา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งผู้ขอได้จัดทำขึ้นแล้วและนำไปใช้สอนจริงในช่วงที่ดำรงวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษหรือวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญแล้วแต่กรณี 2) ไฟล์วิดีโอทัศน์ จำนวน 2 ไฟล์

ประกอบด้วย ไฟล์วิดีโอบันทึกการสอน และไฟล์วิดีโอที่แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหา ที่มา หรือแรงบันดาลใจในการจัดการเรียนรู้”

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นของครู ผู้สอนเป็นอย่างมาก ดังนั้นการอ่านหนังสือเรื่อง การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นตัวอย่างของการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน ส่งผลให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

เค้าโครงและเนื้อหาโดยสังเขป

หนังสือเล่มนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ตอนที่ 2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และตอนที่ 3 การประเมินและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเนื้อหาในแต่ละตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

เนื้อหาในตอนนี้ผู้เขียนอธิบายความหมาย ประโยชน์ หลักการ ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และอธิบายความสัมพันธ์ของการออกแบบการจัดการเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้ รวมถึงยกตัวอย่างวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้

ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ผู้เขียนได้สังเคราะห์ไว้ว่า “การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการหนึ่งที่เกิดขึ้นได้ก่อนที่ผู้สอนจะจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการนำหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนจะได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ความสนใจของผู้เรียน แบบการเรียนรู้ของผู้เรียน วิเคราะห์แบบการสอนของครู รวมทั้งวิเคราะห์ความเหมาะสมของสภาพ เงื่อนไข ข้อจำกัดต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ทั้งของผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา ผู้บริหาร งบประมาณ สถานที่ สิ่งแวดล้อม สื่อวัสดุ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ สภาพชุมชน ผู้ปกครอง และนโยบายของรัฐ เพื่อนำไปสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ” ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอกระบวนการที่เป็นวัฏจักรการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบด้วย 1) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร และสภาพ เงื่อนไข ข้อจำกัดต่าง ๆ ในการเรียนรู้ 2) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และ 4) จัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีผลต่อผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหาร และสถานศึกษา เนื่องจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตสื่อได้ตรงกับจุดประสงค์ในการสอน และครูมีความมั่นใจในการสอน ส่วนผลดีที่มีต่อผู้เรียนคือจะช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันในห้องเรียน นักเรียนมีความสุข สนุกสนานและตั้งใจเรียนเนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามความสนใจของผู้เรียน และผลดีต่อผู้บริหารและสถานศึกษาคือช่วยลดงบประมาณและเวลาในการบริหาร

หลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้เขียนได้นำเสนอแนวคิดของไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553) ไว้ 6 หลักการ ดังต่อไปนี้ 1) ต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียน 2) ผู้เรียนจะสนใจเรียนเมื่อมีผู้ชี้แนะ 3) ต้องให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน 4) ต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขตนเอง 5) ต้องให้ผู้เรียนได้กระทำและฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ ในขณะที่ผู้เขียนได้นำเสนอประเด็นสำคัญที่ควรนำไปใช้ในการออกแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไว้เพิ่มเติมอีก 2 หลักการ คือ 1) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาหุปัญญาของผู้เรียน และ 2) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้เขียนนำเสนอแผนภาพขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) วิเคราะห์หลักสูตร 2) วิเคราะห์เงื่อนไขและข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ 3) กำหนดตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) กำหนดสาระการเรียนรู้และมโนทัศน์ในการเรียนรู้ 5) กำหนดวิธีการ/เทคนิคในการจัดการเรียนรู้ 6) กำหนดกิจกรรม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ 7) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเนื้อหาในส่วนนี้ผู้เขียนมีการยกตัวอย่างประกอบในแต่ละประเด็นอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจเนื้อหาโดยละเอียด

การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการจัดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เขียนนำเสนอ แนวความคิดของทิสนา แคมมณี และผู้เขียนได้นำไปปรับใช้ในบางส่วนโดยเริ่มต้นจากการที่ผู้สอนคิดออกแบบการจัดการเรียนรู้ก่อน โดยผู้สอนต้องพิจารณาหลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน พิจารณาตนเองในเรื่องของรูปแบบ วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการสอน ต่อมาจึงกำหนดสาระการเรียนรู้และมโนทัศน์ในการสอน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยในระหว่างนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อผู้สอนพิจารณาอย่างรอบคอบรอบด้านและออกแบบการจัดการเรียนรู้มาอย่างดีแล้ว จะนำไปสู่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และผู้สอนสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ตอนที่ 2 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

เนื้อหาในตอนนี้ผู้เขียนอธิบายความหมาย ความสำคัญ ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี และขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ผู้เขียนได้สังเคราะห์ไว้ว่า “แผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนซึ่งได้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าก่อนสอน โดยมีการจัดองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมทั้งมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้เรียนและผู้สอน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้”

แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อวิชาชีพครู ผู้เรียนและการบริหาร แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อวิชาชีพครูเพราะแผนการจัดการเรียนรู้เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเป็นครูมืออาชีพและความเชี่ยวชาญของครู กระตุ้นให้ครูใฝ่เรียนรู้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิค วิธีการสอน พัฒนาสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอนของตนเอง และสามารถใช้แผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อ ๆ ไปได้ รวมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้สามารถใช้เป็นแนวทางในการสอนแทนอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอนและวิชาที่เรียนเนื่องจากผู้สอนมีการเตรียมการสอนมาอย่างดี สอดคล้องกับความต้องการและลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน และจะช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สำหรับความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อการบริหารคือ ช่วยประหยัดงบประมาณในการบริหาร สามารถบริหารจัดการหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือประกอบการนิเทศภายในของฝ่ายบริหารได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีองค์ประกอบและลักษณะที่ดีดังนี้ 1) มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน 2) มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้มาอย่างดี 3) ส่วนประกอบต่าง ๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน 4) มีความสมบูรณ์ถูกต้อง และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) นำไปปฏิบัติการสอนให้บรรลุผลได้จริง นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้นำเสนอ แนวความคิดของสมนึก ภัททิยธนี (2546) ที่ได้อธิบายถึงลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีไว้ว่า 1) เนื้อหาต้องเขียนเป็นรายคาบหรือรายชั่วโมง 2) ความคิดรวบยอดหรือหลักการสำคัญต้องเขียนให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน ซึ่งส่วนนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญของเรื่อง ครูต้องทำความเข้าใจเนื้อหาที่จะสอน 3) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 4) กิจกรรมการเรียนการสอนควรนำเทคนิคการสอนต่าง ๆ มาช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ 5) สื่อที่ใช้ควรเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม และ 6) การวัดและประเมินผลต้องคำนึงถึงเนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และช่วงเวลาที่ทำการวัดผลเพื่อตรวจสอบว่าการสอนของครูบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ผู้เขียนนำเสนอไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ และทำความเข้าใจหลักสูตร ผู้สอนต้องมีความเข้าใจในตัวหลักสูตรอย่างลึกซึ้งเพราะในการจัดการเรียนรู้ของครูต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ ในส่วนของการวางแผนการจัดการเรียนรู้จะดำเนินการใน 2 ส่วนคือ การจัดทำกำหนดการจัดการเรียนรู้ (แผนงานการสอน โครงการสอน หรือการวางแผนการสอน

ระยะยาวตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีการศึกษา) และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (Instruction Design) เป็นภารกิจที่ผู้สอนต้องนำสิ่งที่กำหนดไว้ในภาพรวมมาดำเนินการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาในส่วนนี้ผู้เขียนได้อธิบายเนื้อหาไว้อย่างละเอียดและยกตัวอย่างประกอบในแต่ละประเด็นอย่างชัดเจน โดยผู้เขียนได้อธิบายถึงองค์ประกอบ รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ และการเขียนแต่ละองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดโดยย่อดังนี้

องค์ประกอบและรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบหลักสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนต้นของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยลำดับที่ของแผนฯ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชา ชั้น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง วันที่สอน จำนวนเวลาที่ใช้สอน ชื่อผู้สอน เป็นต้น 2) ส่วนรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ ในส่วนนี้ขึ้นอยู่กับหลักสูตรและระดับชั้นที่สอน อาจประกอบไปด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล 3) ส่วนท้ายของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เขียนอธิบายถึงรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้มี 3 ลักษณะ คือ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายเป็นความเรียง แบบตาราง และแบบบรรยาย

การเขียนแต่ละองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1) การเขียนส่วนต้นของแผนการจัดการเรียนรู้ การเขียนในส่วนนี้จะช่วยทำให้เห็นภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้และมักเขียนตามรูปแบบของแต่ละสถานศึกษาว่าต้องการรายละเอียดอะไรบ้าง

2) การเขียนส่วนรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ ในแต่ละองค์ประกอบมีแนวทางดังนี้

2.1 การเขียนมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เป็นการนำมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสิ่งที่จะสอนมาใส่ไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เห็นความสอดคล้องของเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาให้แก่ผู้เรียน

2.2 การเขียนสาระสำคัญ/ สังกัป/ ความคิดรวบยอด/ มโนทัศน์/ มโนคติ เป็นข้อความที่เขียนเพื่อระบุให้เห็นองค์ความรู้ทั้งด้านเนื้อหา ทักษะหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนหลังเรียนรู้เสร็จสิ้น โดยการเขียนสาระสำคัญสามารถเขียนได้ 2 ลักษณะ คือ การเขียนในลักษณะสรุปเนื้อหาความรู้ ทักษะหรือเจตคติที่เป็นเป้าหมายด้วยภาษาที่กระชับและชัดเจน หรือการเขียนในลักษณะความเรียงหรือเขียนเป็นข้อในกรณีที่มีสาระสำคัญมากกว่า 1 สาระสำคัญ

2.3 การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาในส่วนนี้ผู้เขียนนำเสนอการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของบลูมและคณะ (Benjamin S.Bloom, et al., 1956) จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านจิตพิสัยหรือด้านอารมณ์-ความรู้สึกละดับตามแนวคิดของแครธโฮล์ และคณะ (David R.Krathwoht) จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยตามแนวคิดของซิมป์สัน (Elizabeth J. Simson, 1972) ซึ่งการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ควรมีการกำหนดจุดประสงค์ให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทุก ๆ ด้านอย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

2.4 การเขียนสาระการเรียนรู้ หมายถึงเนื้อหา สาระความรู้และประสบการณ์เรียนรู้ โดยผู้สอนควรจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์เรียนรู้ที่สอดคล้องสัมพันธ์กันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.5 การเขียนคุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ซึ่งผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใดที่สามารถนำไปบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองได้ แล้วนำไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลให้ชัดเจนในแผนการจัดการเรียนรู้

2.6 การเขียนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ หรือประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง บรรยายภาคในการเรียนรู้มีชีวิตชีวา ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และผู้สอนควรใช้หลักการทางจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ด้วย

2.7 การเขียนสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ผู้สอนควรจัดหาสื่อ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2.8 การเขียนการวัดและประเมินผล ผู้สอนควรเลือกวิธีการและเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย สิ่งที่สำคัญคือผู้สอนควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับการแจ้งผลการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้รับทราบตลอดเวลา เพื่อให้ผู้เรียนได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

3) การเขียนส่วนท้ายของแผนการจัดการเรียนรู้ การเขียนในส่วนนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกคือ บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่สองคือความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อผู้สอนจะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อในขั้นตอนที่ 4 ของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เขียนอธิบายรายละเอียดไว้ในตอนที่ 3 เป็นลำดับต่อไป

ตอนที่ 3 การประเมินและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้

เนื้อหาในตอนนี้ผู้เขียนอธิบายเกี่ยวกับผู้ประเมิน เครื่องมือประเมิน การดำเนินการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผลการประเมินและการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้

ผู้สอนควรเป็นบุคคลแรกที่เป็นผู้ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง หลังจากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งอาจใช้ผู้ประเมิน 3-5 คนช่วยประเมิน เพราะจะทำให้ผู้สอนได้รับฟังและเห็นมุมมองของผู้อื่นแล้วนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้น ส่วนเครื่องมือประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เขียนนำเสนอแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งอาจเป็น 4-5 ระดับ โดยในแต่ละระดับควรต้องมีคำอธิบายเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ที่ชัดเจน เมื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้วนั้น ผู้สอนจะนำผลการประเมินมาพิจารณาดังนี้ 1) ความสมบูรณ์ของการประเมิน คือความครบถ้วนของเอกสารการประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินมาครบทุกประเด็นและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำผลคะแนนจากแบบประเมินมาวิเคราะห์ 2 ส่วนคือข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เมื่อผู้สอนทำการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้วนั้น ผู้สอนจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น โดยเนื้อหาในตอนที่ 3 การประเมินและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เขียนก็ได้นำเสนอตัวอย่างและข้อสังเกตของการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน

บทวิจารณ์

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่คาดหวังหรือตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้นั้น เป็นผลมาจากการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้สอน ดังนั้นภารกิจสำคัญที่สุดของผู้สอนคือการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนก่อนที่จะนำไปเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นหนังสือ “การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้” จะเป็นคู่มือที่ช่วยพัฒนาผู้สอน นิสิต/นักศึกษาครู นักการศึกษาหรือผู้ที่สนใจจะมาเป็นผู้ทำให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพตามมาด้วย

จุดเด่น: จุดเด่นประการแรกของหนังสือเล่มนี้คือ หนังสือเล่มนี้มุ่งพัฒนาสมรรถนะการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้สอน ประการที่สอง ผู้เขียนออกแบบและเรียบเรียงโครงสร้างเนื้อหาไว้อย่างดี โดยเริ่มจากข้อมูลพื้นฐานที่ผู้อ่านควรรู้และเข้าใจเป็นเบื้องต้นก่อน ซึ่งเนื้อหาในแต่ละตอนผู้เขียนจะเริ่มจากการอธิบายความหมาย ความสำคัญ หลักการและขั้นตอนต่าง ๆ จากนั้นผู้เขียนจะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหาในแต่ละส่วนแล้วยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย จึงส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาและตระหนักถึงความสำคัญของการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นผู้อ่านจะสามารถพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้จากการอ่านโดยการฝึกปฏิบัติออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และเนื้อหาในส่วนสุดท้ายคือ วิธีการและเครื่องมือการประเมินและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้เขียนก็ได้นำเสนอหลักการและแนวทางการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองพร้อม

กับนำเสนอตัวอย่างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ทำให้ผู้อ่านสามารถลองประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเบื้องต้นก่อนได้ และจุดเด่นประการที่สามของหนังสือเล่มนี้คือ ผู้เขียนใช้ภาษาที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงตัว ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย อีกทั้งมีการยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้ผู้อ่านคิดและจินตนาการภาพตามได้

จุดด้อย: หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอองค์ประกอบและตัวอย่างของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ แต่มีบางองค์ประกอบที่ผู้เขียนยังไม่ได้กล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้คือ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ซึ่งถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าการจัดการเรียนรู้ควรช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และในบางสถานศึกษาได้เพิ่มเติมองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ซึ่งประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ การอ่านออก การเขียนได้ การคิดเลขเป็น ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ และ ความมีเมตตา กรุณา ซึ่งทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นี้ก็ได้ถูกกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในขณะที่เนื้อหาในตอนต้นที่ 3 ผู้เขียนอธิบายเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือการประเมินและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ซึ่งเนื้อหาในส่วนนี้หากผู้เขียนเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน ตำแหน่งวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู เพิ่มเติมไว้ด้วยก็จะทำให้หนังสือเล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

บทสรุป

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีย่อมส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะผู้สอนมีการวางแผนและเตรียมตัวก่อนสอน จึงทำให้ผู้สอนมีความมั่นใจในขั้นตอนการสอนและเนื้อหาที่ต้องสอน สามารถผลิตสื่อได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสอนและตอบสนองต่อลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงสามารถเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายได้ เมื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้วผู้สอนจึงเริ่มต้นเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยมีขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1) ศึกษา วิเคราะห์ และทำความเข้าใจหลักสูตร 2) วางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และ 4) ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ หากผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้วก็ควรมีการทบทวน ตรวจสอบและประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองก่อนแล้วจึงนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ช่วยประเมินเพื่อจะทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2563, 7 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109ง, น. 10-14)
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ณัฏฐิตา เขาวนเข้มชื่น, นราภรณ์ สโรตม และ ภัทรพร สุทธิรัตน์. (2566). *การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้*. พิษณุโลก: โรงพิมพ์รัตนสุวรรณาการพิมพ์ 3.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). *เทคโนโลยีการสอน: การออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *การวัดผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม: ประสานการพิมพ์.
- สำนักงาน ก.ค.ส. (2564). *หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการที่ ศธ.0206.3/6 ว9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.ค.ศ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- Bloom, B. Englehart, M., Furst, E., Hill, W. and Krathwohl, D. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook I. Cognitive Domain*. New York, Toronto: Longmans, Green.
- Simson, E.J. (1972). *The Classification of Educational objectives in The Psychomotor Domain*. Washington DC: Gryphon House.

An Analysis and Study of Curriculum Changes in Thai Education: Factors, problems, and Developmental Approaches

Junpen Sangdee¹ Suwaree Permsiri^{1*} and Kotchaphat Sanguankhruea¹

¹ Department of Buddhist Educational Administration, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Roi Et Buddhist College, Thailand

* Corresponding author. E-mail: suwaree_2523@srk.ac.th

ABSTRACT

This article aims to study and analyze the changes in the Thai education curriculum by examining the factors that influence curriculum changes, the problems arising from the implementation of the curriculum, and the approaches to developing Thai education. The curriculum serves as a key mechanism in developing students to possess the characteristics and skills of the 21st century, particularly critical thinking and problem-solving skills. It is also an important force in enhancing the competitive potential of the country to keep pace with global changes. However, the current core curriculum has been in use for over 16 years and was last updated in 2023. Scholars believe it is outdated, inconsistent with the economic and social context, and lacks flexibility, thus failing to fully meet the needs of modern learners. A good curriculum must be developed and monitored regularly, while fostering collaboration among all sectors to establish a shared vision of what Thai children and youth should be like. When the curriculum is systematic, modern, and connected to real contexts, other educational systems will be sustainably elevated alongside it.

Keywords: Curriculum Change, Educational Administration, Thai Education

การศึกษาและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาไทย: ปัจจัย ปัญหา และแนวทางพัฒนา

จันทร์เพ็ญ แสงดี¹ สุวรีย์ เพิ่มศิริ^{1*} และ กษภัทร์ สงวนเครือ¹

¹ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: suwaree_2523@srk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาไทย โดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ปัญหาที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้ และแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย เนื่องจากหลักสูตรเป็นกลไกหลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะแห่งศตวรรษ ที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา อีกทั้งยังเป็นพลังสำคัญในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลก อย่างไรก็ตาม หลักสูตรแกนกลางปัจจุบันมีอายุการใช้งานมากกว่า 16 ปี และเพิ่งปรับปรุงครั้งล่าสุดใน พ.ศ. 2566 ซึ่งนักวิชาการเห็นว่ายังล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจ-สังคม และขาดความยืดหยุ่น จึงไม่อาจตอบสนองความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่ได้เต็มที่ หลักสูตรที่ดีต้องได้รับการพัฒนาและติดตามอย่างสม่ำเสมอ พร้อมสร้างความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมว่าเด็กและเยาวชนไทยควรเป็นอย่างไร เมื่อหลักสูตรมีความเป็นระบบ ทันสมัย และเชื่อมโยงบริบทจริง ระบบการศึกษาอื่น ๆ ก็จะได้รับผลกระทบไปพร้อมกันอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร, การบริหารจัดการการศึกษา, การศึกษาไทย

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับประเทศ อย่างไรก็ตาม Sanguanngarm (2020) พบว่า หลักสูตรปัจจุบันยังมีข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดการเน้นฐานความรู้ที่กว้างและการประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมถึงยังไม่มีกำหนดแผนการเรียนรู้รายบุคคลที่ชัดเจน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ หลักสูตรยังขาดทางเลือกรายบุคคลในการจัดการเรียนรู้ ไม่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชาตามความสนใจหรือความถนัดของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังไม่มีโครงสร้างระดับชั้นที่ชัดเจน ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองต่อพัฒนาการและความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งไปกว่านั้น หลักสูตรยังไม่สะท้อนถึงแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นการตอบสนองต่อความสามารถและความสนใจที่แท้จริงของนักเรียน อีกทั้งขาดระบบประเมินผลที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองเพื่อการพัฒนาต่อเนื่องได้

ด้วยข้อจำกัดดังกล่าว การศึกษาปัญหาที่เกิดจากหลักสูตรแกนกลางอย่างรอบด้านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ทันสมัย และสามารถตอบโจทย์การเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง การศึกษาครั้งนี้จะเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยการบูรณาการ เทคโนโลยี การเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) และการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต (Future Skills) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย และสร้างนักเรียนที่มีความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันในระดับสากลต่อไป

หลักสูตรการศึกษา: หัวใจสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ

หลักสูตรการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่พร้อมเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันและอนาคต หลักสูตรการศึกษาจึงเป็นเหมือนดั่งเข็มทิศในการขับเคลื่อนการศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (มารุต พัฒนาผล, 2567) ดังต่อไปนี้

- 1) ช่วยกำหนดเนื้อหาและทักษะที่ผู้เรียนควรพัฒนาในแต่ละระดับชั้น ซึ่งครูสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและชุมชน
- 2) ออกแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ครูมีแนวทางในการเลือกวิธีการสอน กิจกรรม และสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 3) สร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพ
- 4) พัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ช่วยให้ผู้สอนสามารถปลูกฝังทักษะที่สำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม
- 5) พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดสมรรถนะที่สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สรุป หลักสูตรการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ครูจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้เรียนพัฒนา องค์ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็น เพื่อให้พร้อมสำหรับอนาคตที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

1. ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาทั้งต่างประเทศและในประเทศได้เสนอและกล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

มาร์ช และวิลลิส (Marsh and Willis, 1995) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นความสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนการและประสบการณ์เพื่อผู้เรียนอันเป็นการดำเนินการด้วยการชี้นำแนวทางของสถานศึกษา

จิตติวิสุทธิ วิมุตติปัญญา (2568) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียน จะต้องได้รับประสบการณ์นั้นเพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ
2. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน เป็นประสบการณ์ทุกชนิด ของผู้เรียนที่โรงเรียนรับผิดชอบดำเนินการจัดให้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งรายวิชาที่ เปิดสอน เอกสารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์อันก่อให้เกิด ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน
3. หลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ได้ เตรียมการไว้ และจัดให้แก่ผู้เรียน โดยโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
4. หลักสูตร คือ สิ่งที่สังคมคาดหวังหรือมุ่งหวังจะให้เด็กได้รับ เป็นชุดของการเรียน และประสบการณ์สำหรับผู้เรียนที่วางแผนไว้ล่วงหน้าโดยโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา
5. หลักสูตร คือ สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทาง เป็นแนวทางวิธีการเตรียมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสมาชิกที่สามารถสร้างผลผลิตให้แก่สังคม
6. หลักสูตร คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนหรือเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูและเนื้อหาสาระในส่วนที่เป็น งานทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และค่านิยมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางของการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

สามารถสรุปจากนิยาม ข้างต้น “หลักสูตร” (Curriculum) หมายถึงเอกสารวิชาการที่จัดทำขึ้นมา เพื่อเป็นทิศทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดที่ประสงค์หรือ จุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. ทบทวนความหมายการศึกษา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งอดีตและปัจจุบัน ดังนั้นการทำความเข้าใจว่าค่า การศึกษา ที่นิยามต่างไปจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นั้นย่อมมีความแตกต่างกันในการคิดวิเคราะห์และ สังเคราะห์ ผู้เขียนได้ค้นคว้าจากสื่อออนไลน์ และบทความวิชาการต่าง ๆ พบว่ามีการให้คำนิยาม ดังนี้

สมาน อัสวภูมิ (2560) ให้คำนิยามและสังกัป (Concept) ไว้ว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และ/หรือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตน และ/หรือของสังคม”

Verma, A., Verma, K., & Yadav, V. (2023) ได้นิยามไว้ว่า “การศึกษาคือกระบวนการในการได้มาซึ่งความรู้ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติผ่านรูปแบบการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่เป็นระบบและตั้งใจในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และการพัฒนา โดยทั่วไปจะผ่านสถาบันอย่างเป็นทางการ เช่น โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย แต่ยัง รวมถึงช่องทางที่ไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว ชุมชน และสถานที่ทำงาน การศึกษาช่วยให้บุคคลได้รับความรู้และทักษะที่ จำเป็นในการดำเนินชีวิตในโลก สร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับผู้อื่น และมีส่วนสนับสนุนต่อสังคม การศึกษาเป็น เครื่องมือสำคัญสำหรับการเติบโตและการพัฒนาส่วนบุคคล ความคล่องตัวทางสังคม และความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ”

สามารถสรุปจากนิยาม ข้างต้น “การศึกษา” (Educate) หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากการจัดประสบการณ์ ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะของบุคคลตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง สังคม และเศรษฐกิจ

หลักสูตรการศึกษาจึงจำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติที่เกิดจากความจำเป็นที่ ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคงมั่งคั่ง และยั่งยืน ในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยเน้นเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) ทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะ ด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross –cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงาน เป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทัน สื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมี เมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรมจริยธรรม (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

นอกจากความเชื่อมโยงของหลักสูตรศึกษากับคุณลักษณะและทักษะดังกล่าวแล้ว ยังสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ (Vision) ในแผนการศึกษาแห่งชาติ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็น สุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” อีกด้วย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของระบบการศึกษาในทุกประเทศ โดยมีบทบาทในการกำหนดกรอบการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจึงสะท้อนถึงความพยายามในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี รวมถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับต่าง ๆ บทความนี้วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผล ต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในสามมิติ (Fullan, 2020) ได้แก่

(1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายระดับชาติและนานาชาติ นโยบายการศึกษาระดับชาติและนานาชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่ กำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ตัวอย่างเช่น นโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้

สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) หรือการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานสากล เช่น การประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับนานาชาติ (PISA) นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงในเวทีโลก เช่น การบูรณาการเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างประเทศ ยังส่งผลให้หลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถบูรณาการความรู้จากบริบทสากลเข้ากับบริบทท้องถิ่นได้

(2) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ผลักดันการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) ส่งผลให้เนื้อหาหลักสูตรต้องเน้นทักษะด้านนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกัน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีดิจิทัล ยังสร้างโอกาสและความท้าทายในการออกแบบหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบดิจิทัล และการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลักสูตรไม่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังต้องคำนึงถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และภาคธุรกิจ ความคาดหวังเหล่านี้มีบทบาทในการกำหนดทิศทางของเนื้อหาหลักสูตร ตัวอย่างเช่น ผู้ปกครองอาจต้องการให้หลักสูตรมุ่งเน้นทักษะชีวิตที่ช่วยให้บุตรหลานมีโอกาสในตลาดแรงงาน ขณะที่ภาคธุรกิจคาดหวังให้หลักสูตรผลิตบุคลากรที่มีทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาด ความคาดหวังเหล่านี้สร้างแรงกดดันให้ผู้กำหนดนโยบายต้องออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างสมดุล

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. 2551 อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงระดับโลก และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน พร้อมทั้งไม่เพิ่มภาระให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ตามนโยบาย "เรียนดี มีความสุข" ของ ร.ว.ศ. การปรับปรุงหลักสูตรได้ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, (2566) ดังนี้

พ.ศ. 2551 กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

พ.ศ. 2552 ปรับโครงสร้างเวลาเรียน หลักสูตรแกนกลางฯ 2551 ให้มีความยืดหยุ่น พร้อมทั้งกำหนดเวลาเรียนเฉพาะสาระประวัติศาสตร์ รวมถึงโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนที่พร้อม เริ่มใช้หลักสูตรแกนกลางฯ 2551

พ.ศ. 2553 โรงเรียนทุกแห่งที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้หลักสูตรแกนกลางฯ 2551

พ.ศ. 2557 กำหนดให้จัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ให้เป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 และกำหนดให้เพิ่มวิชาหน้าที่พลเมือง เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ในหลักสูตรแกนกลางฯ 2551

พ.ศ. 2558 กำหนดการบริหารจัดการเวลาเรียน ตามนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

พ.ศ. 2559 กำหนดตัวชี้วัดต้องรู้และตัวชี้วัดควรรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551

พ.ศ. 2560 ปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 รวมถึงประกาศให้บริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความยืดหยุ่น ในการจัดการเรียนการสอนหน้าที่พลเมือง และการบริหารจัดการเวลาเรียนภาษาอังกฤษ ป.1-3

พ.ศ. 2561 ยกเลิกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระที่ 2 และสาระที่ 3 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 และเปลี่ยนชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พร้อมทั้งปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 ให้มีความยืดหยุ่น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการเวลาเรียนได้เหมาะสมกับบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษา

พ.ศ. 2562-2566 ทำการวิจัยและพัฒนา (ร่าง) กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช .... โดยใช้แนวคิดการศึกษาฐานสมรรถนะ พ.ศ. 2564 ใช้ตัวชี้วัดต้องรู้และตัวชี้วัดควรรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 ในการจัดการเรียนรู้ ภายใต้สถานการณ์โควิด-19

พ.ศ. 2565 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การบริหารจัดการโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 1 รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. 2565-2566 ขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรแกนกลางฯ 2551 ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

พ.ศ. 2566 กำหนดตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง และเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551 รวมถึงโรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ใช้ (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา โดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน เพื่อนำผลมาประกอบการพัฒนาต่อไป

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเกิดจากการผสมผสานปัจจัยหลัก 3 ด้าน ซึ่งไม่เพียงขับเคลื่อนการปรับปรุงเนื้อหา แต่ยังอาจสร้างอุปสรรคต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่ 1) นโยบายและการบริหารจัดการที่ขาดความสอดคล้องระหว่างระดับชาติและท้องถิ่น 2) ความพร้อมของครู บุคลากร และทรัพยากรสถานศึกษา และ 3) ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีกับบริบทท้องถิ่น ทั้งสามปัจจัยเชื่อมโยงกันเป็นระบบ หากจุดใดจุดหนึ่งอ่อนแอ จะเกิด “ผลโดมิโน” ตามมา การวางแผนและบริหารหลักสูตรจึงต้องอาศัยข้อมูลเชิงลึก ความเข้าใจรอบด้าน และการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวม ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างระบบการศึกษาที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศในระยะยาว

ปัญหาที่พบในการนำหลักสูตรไปใช้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีใจความสำคัญระบุว่า เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย แต่สถานศึกษายังคงประสบปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพทางการศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของครูผู้ปฏิบัติที่นำหลักสูตรและนโยบายไปใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน ปัญหาหลักคือความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ เช่น ขนาดของโรงเรียน อาชีพและความพร้อมของผู้ปกครอง รวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐที่ยังไม่สามารถกระจายได้อย่างเท่าเทียม สิ่งเหล่านี้ทำให้บางนโยบายหรือการปรับเปลี่ยนหลักสูตรไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพได้ อีกทั้งยังพบว่าในบางพื้นที่ นักเรียนต้องเผชิญปัญหาพื้นฐานด้านปากท้องและความมั่นคงในชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนรู้

นอกจากนี้ โครงการที่นำเข้าสู่โรงเรียนมักมุ่งเน้นที่การประกวด รางวัล หรือเกียรติบัตร เพื่อยืนยันว่าโรงเรียนได้มาตรฐานที่กำหนด แต่ในความเป็นจริง โรงเรียนอาจยังมีปัญหาที่ถูกมองข้าม เช่น พฤติกรรมนักเรียน โรคซึมเศร้า การขาดวินัย หรือการออกจากโรงเรียนกลางคัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่า “รางวัล” ไม่สามารถรับรองคุณภาพของนักเรียน ครู หรือโรงเรียนได้อย่างแท้จริง (พงศ์ทัศ วณิชานนท์, (2566)

ในระดับสถานศึกษายังพบปัญหาในกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาบางครั้งการทำงานมุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรหรือแนวนโยบายการศึกษาดีเพียงใด ก็ไม่อาจบรรลุเป้าหมายได้ หากขาดการปฏิบัติที่ยึดมั่นในคุณธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความซื่อสัตย์และความโปร่งใสในการดำเนินงานด้านการศึกษา นอกจากนี้ยังมีนักเรียนหลายท่านได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

1) ผลการประเมินมาตรฐานการศึกษา (Standardized Test Scores) ผลการสอบ PISA 2022 พบว่าเด็กไทยมีคะแนนต่ำที่สุดในรอบ 20 ปี โดยเฉพาะในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เด็กอายุ 15 ปี มากกว่าร้อยละ 65 ไม่สามารถอ่านจับใจความหรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ความรู้นี้สะท้อนว่าการเรียนการสอนในประเทศไทยยังไม่สามารถสร้างความเข้าใจเชิงลึกหรือการนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ทีดีอาร์ไอ, 2566)

2) ความล่าช้าในการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย หรือความล้าหลังของสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ถูกใช้เป็นแนวทางหลักของการศึกษาในประเทศไทยมายาวนาน แม้จะมีการปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนในช่วง พ.ศ. 2560 - 2567 แต่ยังคงพบว่าเนื้อหาไม่ทันสมัยต่อความต้องการของตลาดแรงงานและโลกดิจิทัล งานวิจัยของสมหมาย สรรเสริญ (2563) ระบุว่า หลักสูตรยังขาดการบูรณาการทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะดิจิทัล การคิดวิเคราะห์ และความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกท่าน ให้ความเห็นว่า หลักสูตรการศึกษาของไทยยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยเพื่อสอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาไทยยังคงเน้นการท่องจำมากกว่าการพัฒนาทักษะ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการแข่งขันในยุคดิจิทัล (พงศ์ศักดิ์ วนิชานันท์, 2566)

3) ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร การขาดแคลนทรัพยากรทั้งในด้านวัสดุการเรียนการสอนและอุปกรณ์เทคโนโลยี รวมถึงการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการสอน หรือการพัฒนาหลักสูตร ทำให้การดำเนินการตามหลักสูตรไม่เต็มประสิทธิภาพและไม่สามารถปรับให้เข้ากับการเรียนการสอนได้ดีเท่าที่ควร ครูจำนวนมากยังขาดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแกนกลาง อีกทั้งยังขาดทรัพยากรสนับสนุน เช่น สื่อการสอนที่เหมาะสม เทคโนโลยี และการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การไม่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พ.ศ. 2551 ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ในระดับประเทศ แต่กลับพบว่าการนำไปปรับใช้ในบริบทท้องถิ่นยังมีความท้าทาย หลักสูตรบางส่วนยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ทำให้การเรียนการสอนไม่สามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานศึกษาของ วิทยา เพิ่มพูล (2564) ระบุว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาคทำให้บางโรงเรียนไม่สามารถปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้

5) ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายการศึกษา การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในช่วง พ.ศ. 2560 - 2567 ส่งผลให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในนโยบายการศึกษา เช่น การเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาจากการมุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่การเน้นตัวชี้วัดด้านผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน งานศึกษาของ ชุตินา อินทร์แก้ว (2566) ชี้ว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ครูและผู้บริหารขาดทิศทางในการดำเนินงาน

6) การขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แม้ว่าการจัดทำหลักสูตรควรได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน แต่ในทางปฏิบัติ การพัฒนาหลักสูตรมักดำเนินการโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพียงกลุ่มเล็ก ๆ โดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นจากครู นักเรียน หรือผู้ปกครอง งานศึกษาของ สุรีย์พร แก้วมณี (2565) ระบุว่า การขาดการมีส่วนร่วมนี้นำไปสู่การต่อต้านหรือการไม่ยอมรับในบางส่วนของสังคม

7) นโยบายการศึกษาที่ดีเกิดขึ้นได้ยาก จะเห็นว่าหลักสูตรการศึกษาและนโยบายด้านการศึกษามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน โดยหลักสูตรทำหน้าที่เป็น "แผนปฏิบัติการ" ที่สะท้อนวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และความตั้งใจของนโยบายด้านการศึกษา ความสัมพันธ์นี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ แต่นโยบายการศึกษาที่ดี ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง กลับเกิดขึ้นได้ยากในบริบทของประเทศไทย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความยากลำบาก (สุพจน์ มงคลธนวิจิตร, 2564) มีดังนี้

(1) ความซับซ้อนของกระบวนการนโยบาย นโยบายการศึกษาไม่ได้กำหนดขึ้นโดยหน่วยงานเดียว แต่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่าย ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เช่น กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานใน

สังกัด โรงเรียน ครู นักการเมือง ผู้ปกครอง และนักเรียน ความหลากหลายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดความซับซ้อนในกระบวนการกำหนดนโยบาย และบ่อยครั้งนำไปสู่ความขัดแย้งหรือผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัว

(2) ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการเปลี่ยนตัวผู้นำทางการศึกษามักส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการตามนโยบาย นโยบายบางอย่างถูกยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนก่อนที่จะมีการประเมินผลลัพธ์อย่างชัดเจน ส่งผลให้ นโยบายขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถบรรลุผลได้ตามเป้าหมาย (สุพจน์ มงคลธนวิจิตร, 2564)

(3) ความขัดแย้งของผลประโยชน์และอำนาจ การกำหนดนโยบายการศึกษาต้องเจอกับการต่อรอง ผลประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น นักการเมือง ข้าราชการ ครู และภาคเอกชน ผู้มีอำนาจบางกลุ่มอาจใช้นโยบาย เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือกลุ่มตน มากกว่าจะมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (แสงระวี มงคลบุญ, 2563)

(4) ความไม่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น นโยบายการศึกษาส่วนใหญ่มักถูกกำหนดใน ระดับชาติ โดยขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ที่อยู่ในระดับปฏิบัติ เช่น ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และชุมชนในพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้ นโยบายบางอย่างไม่เหมาะสมกับความต้องการหรือบริบทเฉพาะของท้องถิ่น (ธัญลักษณ์ สุวรรณวัฒน์, 2562)

(5) ขาดการประเมินผลอย่างเป็นระบบ นโยบายการศึกษาหลายโครงการถูกดำเนินการโดยไม่มีการติดตามและ ประเมินผลที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถระบุจุดอ่อนหรือปรับปรุงนโยบายได้ทันทั่วถึง (จิราภรณ์ ชุมณี, 2565)

(6) ข้อจำกัดด้านงบประมาณและการจัดสรรทรัพยากร แม้ประเทศไทยจะจัดสรรงบประมาณการศึกษาใน ระดับสูงมาตลอด เมื่อเทียบกับประเทศที่มีรายได้ใกล้เคียงกัน แต่การจัดสรรทรัพยากรยังขาดประสิทธิภาพและความ ยุติธรรม บางพื้นที่ได้รับทรัพยากรที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในขณะที่บางพื้นที่ได้รับเกินความจำเป็น ทำให้ผลลัพธ์ของ นโยบายไม่เป็นไปตามเป้าหมาย “นั่นคืองบประมาณไม่ใช่อุปสรรค แต่อาจเป็นเพราะการใช้งบประมาณที่ไม่ตรงจุดและไม่มี ประสิทธิภาพ”

(7) การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงนโยบายมักเผชิญกับแรงต่อต้านจากผู้มีส่วนได้เสียบางกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง เช่น ครู หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่อาจมองว่านโยบายใหม่เพิ่มภาระงาน หรือไม่ ตอบสนองต่อความต้องการของพวกเขา แรงต่อต้านเหล่านี้ทำให้การดำเนินนโยบายใหม่เป็นไปได้ยาก

สรุป ปัญหาที่พบในการนำหลักสูตรไปใช้ ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้มักเกิดจาก โครงสร้างหลักสูตรที่ขาดความ ยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ สื่อการสอน และเทคโนโลยีที่ไม่ เพียงพอ และความพร้อมในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ของครูที่ยังต้องการการพัฒนาเชิงลึก ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงาน หลักสูตรไม่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของการศึกษาได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น พร้อมกับการ สนับสนุนจากทุกภาคส่วน จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่าง แท้จริง

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการศึกษาของไทย

“ประชาชนคุณภาพมาจากการศึกษาดี ประเทศพัฒนา” จากคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษเป็นปัจจัยสำคัญที่ ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หลักสูตรการศึกษาไทยจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและบูรณาการใน หลาย ๆ ด้านเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและพร้อมรับมือกับความท้าทายในโลกที่ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า มีความทันสมัยและตอบโจทย์ความ ต้องการของสังคมในอนาคตได้ โดยมีแนวปฏิบัติที่แนะนำและความท้าทายที่สำคัญ (ธัญลักษณ์ สุวรรณวัฒน์, 2562) ดังนี้

1. การทำนโยบายที่ดีมีศักยภาพ

การทำนโยบายที่ดีมีศักยภาพ จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาได้ ซึ่งจะต้องปรับกระบวนการทาง นโยบายด้านการศึกษาโดยการเพิ่มกลไกทางเมืองที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ สร้างฉันทามติในระดับนโยบาย ทำได้โดยการสร้าง แนวร่วมระหว่างพรรคการเมือง ภาคประชาชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนนโยบายด้านการศึกษา พัฒนากฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับใช้กฎหมายเพื่อสนับสนุนการลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาให้มีผลบังคับใช้จริง ส่งเสริมผู้นำทางการ เมืองที่เห็นคุณค่าการศึกษาโดยเฉพาะผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

นโยบายการศึกษาที่ดีสามารถส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) กำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ซึ่งนโยบายที่ชัดเจนช่วยกำหนดทิศทางของหลักสูตร เช่น การเน้นพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) การเชื่อมโยงความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (STEAM) โดยเพิ่มมิติของศิลปะและจริยธรรม โครงการเรียนรู้ข้ามสาขา เช่น การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยใช้ความรู้ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ หรือการบูรณาการคุณธรรมและจริยธรรมในหลักสูตร หลักสูตรได้รับการออกแบบที่เน้นความยืดหยุ่นและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน เช่น หลักสูตรแบบโมดูล (Modular Curriculum): เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนในหัวข้อที่สนใจหรือสอดคล้องกับเป้าหมายชีวิต การพัฒนาทักษะ Reskilling และ Upskilling: เช่น การเรียนรู้ทักษะใหม่ในช่วงเปลี่ยนอาชีพ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (Self-Directed Learning): เช่น การค้นคว้าผ่านสื่อออนไลน์หรือบทเรียน Open Educational Resources (OER)

2) ส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา นโยบายที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ เช่น การจัดสรรทรัพยากรให้โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล ส่งผลให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นและเข้าถึงได้สำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3) สนับสนุนการพัฒนาครู นโยบายการศึกษาที่ดีจะลงทุนในการพัฒนาศักยภาพของครู เช่น การอบรมการศึกษาต่อ หรือการสนับสนุนทรัพยากร ครูที่มีคุณภาพสามารถออกแบบและปรับใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมครูต้องเน้นการพัฒนาทักษะทั้งด้านวิชาการและการใช้เทคโนโลยีการศึกษา เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวเข้ากับรูปแบบการสอนที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน เช่น การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและแอปพลิเคชันการศึกษา จะช่วยให้ครูสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การฝึกอบรมในด้านการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Active Learning) และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความร่วมมือเป็นกลุ่มจะช่วยเพิ่มทักษะที่จำเป็นให้กับนักเรียนในยุคปัจจุบัน ตลอดจนการอบรมครูให้มีทักษะการประเมินผลที่เน้นทักษะและสมรรถนะ (Competency-Based Assessment) เช่น ลดการประเมินผลแบบเน้นข้อสอบ: ใช้การวัดผลจากผลงานหรือทักษะจริง เช่น Portfolio หรือ Performance Assessment การประเมินแบบต่อเนื่อง (Formative Assessment): เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ระหว่างกระบวนการ การประเมินสมรรถนะที่ตอบโจทย์ชีวิตจริง: เช่น การแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลอง

4) ส่งเสริมนวัตกรรมและบูรณาการเทคโนโลยีหลักสูตร นโยบายที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรออนไลน์ การเรียนรู้แบบ Blended Learning หรือการนำ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ การทำให้ระบบคอมพิวเตอร์สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยใช้ข้อมูล (Machine Learning) มาใช้ ล้วนเป็นแนวทางสำคัญในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคใหม่ นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง เช่น Virtual Reality (VR) และ Augmented Reality (AR) ยังช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมจริง เสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนที่ซับซ้อน และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรในปัจจุบันควรมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือเสริม แต่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทำลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

5) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นโยบายที่เน้นการประเมินผลการเรียนรู้ช่วยปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ต้องการ ส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อพัฒนาเนื้อหาและวิธีการสอนโดยสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปใช้ได้จริงโดยมีลำดับขั้นตอน ได้แก่ 1. กำหนดเป้าหมายและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน 2. การเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) 3. การใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุง 4. การสร้างระบบประเมินผลแบบต่อเนื่อง (Continuous Assessment) 5. การปรับปรุงหลักสูตรด้วยความยืดหยุ่น 6. การทดลองใช้งานก่อนนำไปใช้จริง (Pilot Testing) 7. การติดตามผล (Follow-Up) 8. การสร้างกลไกสนับสนุนสำหรับการปรับปรุง 9. การเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงระดับโลก

6) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนนโยบายที่เปิดโอกาสให้มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ช่วยเหลือหลักสูตรตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม ตัวอย่างเช่น หลักสูตรการศึกษาที่ร่วมพัฒนากับองค์กรอาชีพหรืออุตสาหกรรม การเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนระดับนานาชาติ และการสร้างเครือข่ายการศึกษาในระดับชุมชนและระดับโลก

7) บูรณาการคุณธรรมและความเป็นพลเมือง นโยบายที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย และความเป็นพลเมืองช่วยให้หลักสูตรเน้นพัฒนาทั้งความรู้และคุณลักษณะของผู้เรียน ส่งเสริมความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Education): เช่น การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเรียนรู้วัฒนธรรมข้ามชาติ (Cultural Awareness): เพิ่มบทเรียนเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การปลูกฝังคุณธรรม (Ethical Education) เช่น การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ AI Ethics และความเป็นธรรมในสังคม

2. พิจารณาการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้

เนื่องจากเป็นทักษะหลักสูตรที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อม เน้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เน้นปฏิบัติ บนฐานของความเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง โดยอิงสมรรถนะมากกว่าอิงเนื้อหา KSA (Knowledge Skills Attitude) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นรายบุคคล (จิตตวิสุทธิ วิมุตติปัญญา, 2568)

ปัญหาที่ยังพบในระบบการศึกษาปัจจุบันคือ ครูในโรงเรียนใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ทำให้ผู้เรียนถูกปลูกฝังด้วยการเรียนรู้แบบท่องจำเพื่อนำไปสอบ มากกว่าที่จะเรียนรู้เพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ และมุ่งสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยตัวเอง ส่งผลให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนเรียนรู้มาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตัวเองและสังคมได้ กอปรกับคำกล่าวที่ว่า มนุษย์มีความสามารถแตกต่างกัน อย่าตัดสินปลาวาไม่เก่ง เพียงเพราะมันปีนต้นไม้ไม่ได้ อย่าตัดสินลิง ว่าไม่เก่ง เพียงเพราะมันว่ายน้ำไม่เป็น นำมาซึ่งหลักการคิดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) (จิตตวิสุทธิ วิมุตติปัญญา, 2568) ดังนี้

- เก่งในแบบของตัวเอง ส่งเสริมการเรียนรู้แบบรายบุคคล (Personalization) เพื่อพัฒนาศักยภาพเฉพาะตัวของผู้เรียน เน้นความถนัดและความเก่งที่แตกต่างกันในแต่ละคน
- มีสุขภาพกายและจิต มุ่งสร้างสมดุลด้านสุขภาพกายและจิต รวมถึงการพัฒนาความฉลาดรู้ สังคม และอารมณ์ เพราะสุขภาพที่ดีเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้
- เรียนไปใช้งานเป็น พัฒนาสมรรถนะที่นำไปใช้ในชีวิตจริง เช่น การแก้ปัญหาและสร้างคุณค่าให้สังคม เพื่อลดปัญหาการเรียนที่เน้นทฤษฎีแต่ใช้งานไม่ได้จริง
- ยืดหยุ่นพร้อมปรับตัว ปลูกฝังความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี พร้อมศึกษาต่อยอดความรู้ได้อย่างต่อเนื่องในโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่จำเป็นต้องอยู่ในตำราที่สร้างขึ้นมาในช่วงเวลาหนึ่ง แต่ยังสามารถต่อยอดความรู้ไปได้เรื่อย ๆ

จุดเด่นและข้อดีของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (สุริย์พร แก้วมณี, 2565)

1. การสร้างผู้เรียนที่มีความเป็นเลิศในการปรับตัวและต่อยอดความรู้ หลักสูตรฐานสมรรถนะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะเพื่อการเรียนรู้ที่ต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่สร้างประโยชน์ให้ตนเองและสังคมได้อย่างยั่งยืน
2. การพัฒนาทักษะที่ตรงกับความต้องการของงานและอาชีพ หลักสูตรฐานสมรรถนะช่วยสร้างผู้เรียนที่มีทักษะสอดคล้องกับความต้องการของอาชีพในอนาคต สามารถเลือกพัฒนาทักษะที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งผลให้สถานประกอบการหรือองค์กรที่รับผู้สำเร็จการศึกษามีบุคลากรที่ตอบโจทย์การทำงานได้อย่างแท้จริง
3. การลดภาระการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็นและเน้นการเรียนรู้ที่เข้าใจลึกซึ้ง หลักสูตรฐานสมรรถนะมุ่งลดความซับซ้อนของการเรียนรู้ที่เน้นการท่องจำแบบเดิม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ ความเข้าใจ และการแก้ปัญหาในบริบทจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินผลที่เน้นพฤติกรรมและสมรรถนะที่แท้จริง หลักสูตรฐานสมรรถนะช่วยลดภาระและเวลาของการสอบแบบเดิมที่เน้นตัวชี้วัดจำนวนมาก โดยใช้วิธีประเมินผลผ่านการสังเกตพฤติกรรมและการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนถึงสมรรถนะหลักได้อย่างชัดเจน และมีความหมายมากกว่าเพียงคะแนนในกระดาษ

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ (สุริย์พร แก้วมณี, 2565) ได้แก่

แนวทางที่ 1 : ใช้งานเดิม เสริมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดแทรกสมรรถนะและกิจกรรมเสริมเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะนั้นเพิ่มขึ้น

แนวทางที่ 2 : ใช้งานเดิม ต่อเติมสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต่อยอดจากงานเดิมเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยประยุกต์ใช้ในสถานการณ์หลากหลายเพื่อเสริมสมรรถนะในเรื่องนั้น ๆ

แนวทางที่ 3 : ใช้รูปแบบการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการ พร้อมกิจกรรมที่ช่วยเสริมสมรรถนะให้เพิ่มขึ้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวทางที่ 4 : สมรรถนะเป็นฐาน ผสานตัวชี้วัด เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะหลักเป็นฐานในการพัฒนาตัวชี้วัดที่สอดคล้องกัน แล้วออกแบบการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและทักษะตามตัวชี้วัดพร้อมกัน

แนวทางที่ 5 : บูรณาการผสานหลายสมรรถนะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาหลายสมรรถนะหลักพร้อมกัน โดยวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องและออกแบบการสอนในลักษณะบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา

แนวทางที่ 6 : สมรรถนะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน เป็นการสอดแทรกการฝึกสมรรถนะในกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในชีวิตประจำวัน

สรุป แนวทางการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการศึกษาของเพื่อรับมือกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ความยืดหยุ่น (Flexibility) ในการออกแบบโครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร, การมุ่งพัฒนาทักษะแห่งอนาคต (Future Skills) ที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี, การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียน, การผสานเทคโนโลยี (Technology Integration) เข้ากับการจัดการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Stakeholder Engagement) ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้ระบบการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวและสร้างนวัตกรรมได้อย่างยั่งยืน

หลักสูตรมาตรฐานใหม่ ขับเคลื่อนความสำเร็จทางการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2551 เป็นศูนย์กลางในการกำหนดแนวทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทยตลอดระยะเวลา 16 ปีที่ผ่านมา โดยมีการปรับปรุงเพิ่มเติมเรื่อยมา เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แม้ว่าล่าสุดมีการเปลี่ยนตัวชี้วัดในปี พ.ศ. 2566 โดยใช้ “ตัวชี้วัดต้นทาง” และ “ตัวชี้วัดปลายทาง” และลดจำนวนตัวชี้วัดลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) แต่ในมุมมองของผู้เขียนกลับพบว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นเพียงการปรับปรุงเชิงปริมาณ ในขณะที่โครงสร้างและเนื้อหาพื้นฐานของหลักสูตรยังคงเหมือนเดิม เนื่องจากชั่วโมงเรียนในโรงเรียนยังคงอยู่ที่ประมาณ 7-8 ชั่วโมงต่อวัน ส่งผลให้ไม่มีโอกาสเพียงพอสำหรับการทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน และไม่สามารถตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงในแนวทางการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน “เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา” อย่างแท้จริง จากเสียงของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรหนึ่งในเสียงนั้นคือ หลักสูตรมีเนื้อหามากเกินไปส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนลดลง และความเป็นอยู่ของทั้งครูและนักเรียนตกต่ำเนื่องจากต้องทำงานและเรียนหนักนอกเวลาเรียน (OECD, n.d.) นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อผลคะแนน PISA ของไทยที่คงต่ำหรือต่ำกว่ามาตรฐานในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ก็เป็นสัญญาณที่ชี้ให้เห็นว่า การแก้ปัญหาที่เน้นผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการเรียนรู้เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหาในระบบการศึกษาในปัจจุบัน หลักสูตรที่เน้นเพียงปลายทางอาจช่วยวัดความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง แต่กลับไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะความคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาในกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาในยุคศตวรรษที่ 21 ดังนั้นจึงควร

มีการทบทวนเนื้อหาที่มีความเหมาะสมอย่างรอบด้านควบคู่ไปกับการปรับปรุงกระบวนการสอนเพื่อสร้างสมดุลในการเรียนรู้ และลดภาระงานของทั้งครูและนักเรียนให้เหมาะสม

บทสรุป

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาไทย ต้องปรับให้ทันสมัย ยืดหยุ่น และเชื่อมโยงกับโลกยุคใหม่ โดยนำเทคโนโลยีมาบูรณาการ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่ออนาคตของผู้เรียน ที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในโลกยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง หลักสูตรการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพของประชากรในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สุขภาวะ หรือคุณภาพชีวิตของประชากร ดังคำกล่าวที่ว่า “คนคุณภาพมาจากการศึกษาที่ดี ประเทศจึงพัฒนา” แม้ว่าการศึกษาไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในหลายด้าน เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โรงเรียนในพื้นที่ชนบทและเมืองใหญ่ได้รับทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน ปัญหาด้านบุคลากรครูไม่เพียงพอ และค่าตอบแทนที่ไม่จูงใจ การบริหารงบประมาณ ที่ไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน กระบวนการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นเนื้อหาและขาดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง การประเมินผล ที่ยึดติดกับการสอบเพียงอย่างเดียว การขาดความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและจริงจังจากทุกภาคส่วน เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความท้าทายของโลกยุคใหม่ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายร่วมออกแบบยุทธศาสตร์ระยะยาวที่ชัดเจน พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง จัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และปรับการประเมินให้เน้นสมรรถนะมากกว่าคะแนนสอบ พร้อมมีระบบติดตามและกำกับที่โปร่งใสและสม่ำเสมอ จึงจะทำให้หลักสูตรไทยก้าวทันโลกและเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *การปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา. (2568). *การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาไทย*. สืบค้นจาก <https://identity.bsru.ac.th/archives/1895>
- จิราภรณ์ ชุมณี. (2565). ความสำคัญของการประเมินผลในกระบวนการนโยบายการศึกษา. *วารสารวิจัยการศึกษา*, 27(1), 12–25.
- ชุติมา อินทร์แก้ว. (2566). การเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษา กับผลกระทบต่อครูและผู้บริหาร. *วารสารการศึกษาท้องถิ่น*, 14(3), 45–60.
- ทีดีอาร์ไอ. (2566). *วิเคราะห์วิกฤตการศึกษาจากผลสอบ PISA 2022*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ธัญลักษณ์ สุวรรณวัฒน์. (2562). นโยบายการศึกษากับความหลากหลายในบริบทท้องถิ่น. *วารสารพัฒนาการศึกษา*, 19(4), 45–58.
- พงศ์พัศ วนิชานันท์. (2566). *การปฏิรูปการศึกษาไทย: บทเรียนจากผลสอบ PISA 2022*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
- มารุต พัฒนาผล. (2567). *แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- วิทยา เพิ่มพูล. (2564). ปัญหาการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทท้องถิ่น. *วารสารวิจัยการศึกษา*, 10(4), 101–118.
- สมาน อัครภูมิ. (2560). ทบทวนนิยามการศึกษาและการเรียนรู้: จุดเริ่มต้นการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา. *วารสารราชธานี นวัตกรรมทางสังคมศาสตร์*, 1(3), 4–5.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- _____. (2564). *รายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET และ PISA (1)*. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี.
- สุพจน์ มงคลธนวิจิตร. (2564). การปฏิรูปการศึกษากับความท้าทายในการกำหนดนโยบาย. *วารสารนโยบายและการบริหาร*, 8(2), 89–102.
- สุรีย์พร แก้วมณี. (2565). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 18(1), 22–38.
- แสงระวี มงคลบุญ. (2563). บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการนโยบายการศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์ไทย*, 21(1), 101–120.
- Fullan, M. (2020). *The new meaning of educational change*. (5th ed.). New York: Teachers College Press.
- Marsh, C., & Willis, G. (1995). *Curriculum: Alternative approaches, ongoing issues*. New Jersey: Prentice Hall.
- Sanguanngarm, N. (2020). Factors affecting the failure of Thai education to equip Thai students with 21st century skills. *Community and Social Development Journal*, 21(2), 1–19.
- Verma, A., Verma, K., & Yadav, V. (2023). Education: Meaning, definition & types. In *Agriculture extension education* (pp. 1–6). Uttar Pradesh: S.R. Scientific Publication.

